

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Instrvctio R. P. Bartholomæi Riccii Societatis Iesv
Theologi De Modo Recte Meditandi De Rebus Divinis**

Ricci, Bartolomeo

Mogvntiæ, 1605

Tractatvs VIII. De variis Meditationum formulis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59608)

TRACTATUS VIII.
DE VARIIS MEDITA-
TIONVM FORMIS.

PROOEMIUM.

TIAM SI existimem ha-
ctenus me sponsioni meae
fecisse satis, & in tractati-
bus secundae partis sufficien-
tia documenta ad Medita-
tionem rectè instituendam tradidisse, ta-
men quoniam visum est multo facilorem
posse reddi hoc sanctum exercitium vsur-
pandi rationem, si formula quaedam vel ex-
empla meditandi, addatur, quibus practicè
documentorum dictorum vsus ostendatur,
non dubitavi hanc quoque suscipere provin-
ciam, quam confido instar certae cuiusdam
manuductionis fore ad intelligendum, &
facilius perdiscendum hoc exercitium, i-

Q. nra

Witaborg³ industriam padotriba, qui ut puerum doceat recte formare litteras, primum ei ob oculos ponit scriptionis paradigma, tum calamum digitis eius inserit, manuq³ sua cum eius manu coniuncta primas litteras ducit, quas ille solus deinde perficiat, & sic tandem artem scribendi condiscat.

ET quoniam, meo iudicio ad tria capita revocari possunt omnia Meditationum argumenta. Primo breviter delibanda est rei historia. Secundo, perpendenda sunt verba eo ordine, quo habentur in Evangelio. Tertium, ex utroque est conflatum, hoc est, ut puncta certa excerpantur, licet meditanda quoque sint verba que intra unum, alterumq³ punctum intercedunt. Et hoc melius est reliquis, quia fructus utriusq² exolumentis, nempe distinctione, quam continet primum, que plurimum confert ad facilitatem, & observationes à sanctis datas retinendas. Atq³ hoc usurpavit B. P. noster IGNATIVS
in Ex-

in Exercitiorum spiritualium libro. Exemplum formabo utriusque capitis. Ceterum, quia infanti facilius redditur mā-
 ducatio v. c. pomi si in partes, & buccellu-
 las diuidatur, necesse est, ut tyronibus in
 hac quoque materia consulamus, & quam
 distinctissime singula exponamus quae ad
 recte meditandū pertinent. Et quatenus in
 quavis historia ordinariē inueniantur per-
 sone & verba, atque actiones consideranda,
 tamen maioris facilitatis causa, vnum ex-
 emplum proponā meditationis circa perso-
 nas, alterum circa verba, & tertium circa
 actiones. Ac deinde ternas alias, quae dictas
 tres partes comprehendant, ac primam
 quidem in Punēta abstracta. Secundam in
 textum, & tertiā, vti dixi, in vtrasque. Pro
 complemento denique huius tractatus ad-
 iiciam & vnam de applicatione sensuum,
 ut huius quoque meditandi formula & ex-
 emplar extet. Ac quoniam multi recitant
 multas orationes vocales, ut clerici, & re-
 ligiosi, qui partim diuinū quotidie officiū

perlegunt, partim, vt sacerdotes, sacrifici-
um missa peragunt, vel aliâs orationes, vt
reliqui omnes, dicunt: adiungam etiam
formulam de iis meditandi, quæ maximè
iuuabit vt attentè, & cum deuotionis sen-
su dicta preces instituantur. Meditatio si-
quidem in intellectu notitiam, & in vo-
luntate pium affectum, ac spiritalem dul-
cedinem gignit. Vnde quando vocaliter a-
lia preces recitantur, excitatur quasi in-
telligentia & affectus, quem in meditatio-
ne sensimus, & ipsa preces deuotè dicuntur.

OCCVRRIT & aliud, vt finem mo-
nendi faciam, etsi verum sit, sermonem
vocalem originem ducere ab intellectu, &
idcirco illi propriè tanquam suo fonti at-
tribui: (quid enim est aliud ratiocinatio
vocalis, nisi discursus intellectusore expref-
sus?) tamen pro pleniore clarioreq; intelli-
gentia in dictis formulis meditandi etiam
loquendi munus tribuemus & memoria,
& voluntati, ac etiam sensibus, quando
aliquid in meditatione agent.

EX.

EXEMPLVM MEDITANDI

circa Personas.

C A P. I.

Pro argumento huius Meditationis
 sumpsi historiam sepulturæ Christi Do-
 mini, quia in ea multæ conditiones, ex iis,
 quas diximus circa personam indagandas,
 prehenduntur Quarum quædam sunt in
 textu expressæ, quædam verò hauriuntur
 ex ipsa mysterii explicatione Quare visum
 est, antequam incipiam, te monere, etiam-
 si in dicta historia sint multa verba, multa-
 rumq; rerum gestarum in ea mentio fiat,
 quæ possent etiam in meditatione expen-
 di, me tamen non allaturum nisi illa, quæ
 conducunt ad notitiam personæ, quando-
 quidem hic mihi non est aliud propositum,
 quam Specimen aliquod dare meditandi
 circa personas. Atque idem obseruabo in
 duobus capitibus sequentibus.

MEDITATOR ergò facto signo crucis, &
 accepta aqua benedicta, ad spatium ora-
 tionis Dominicæ, salutationisq; angelicæ
 pedibus insistens cogitet se in conspectu
 Dei, & Virg omniumq; sanctorum versari:
 deinde in genua se coniciat, & Orationem
 Præparatoriam in hunc modum perficiat.

Q 3 DOMI-

DOMINE, supplex rogo te, vt mihi gratiam impertiri digneris, quo vires, actionesq; meas omnes ad diuinę Maiestatis tuę gloriam expēdam. Tum proximē summam percurrere historiam, hoc modo. CVM Ioseph impetrasset a Pilato corpus Domini, & inuento Nicodemo, omnia comparassent, quę erant ad sepulturam necessaria, deposuerunt illud de cruce, & balsamo conditum sepelirunt. Iudai autem signato monumento adhibere custodes. Post hęc petitionem subiungo. Obsecro Domine, vt intus in corde eum dolorem sentiam, quę senserunt dicta persona, & alii qui sepultura interfuerunt. Demum pro compositione loci, ob oculos ponēdum est palatium Pilati, inde vię ciuitatis vsque ad montem Caluaris, tum mons ipse, & post illum via ad sepulchrum, atq; ad extremum spelunca monimēti. Post quas præparationes, intellectu dabis principium meditationi, modo sequenti.

INITIO itaq; facto à persona IOSEPH, dicit Intellectus. De hoc homine video multas cōditiones indicari, quę eum commouerint vt auderet corpus IESV à Pilato exposcere, atq; etiam autoritatem conciliarent, vt impetrarit, & sunt, quas recenset S. LUCAS. ECCE, inquit, Vir nomine Ioseph, qui
erat

erat nobilis, Decurio, Vir bonus & iustus: hinc non consenserat consilio & actibus eorum, ab Arimathea ciuitate Iudæa, qui expectabat & ipse regnum Dei. Hic audacter introiit ad Pilatum, eo quod esset discipulus IESU, occultus autem propter metum Iudaorum, ut tolleret corpus IESU. Imò S. Hieronymus affirmat ob hanc ipsam causam Evangelistam tam accuratè, tantoq; affectu conditiones eius describere.

Incipiendo autem à Nomine, quod diximus primum esse inter ea quæ ad personam, qua compositum est, pertinet, dicit *Intellectus*. Nomen hoc significat *AVGMENTVM*. unde colligo, licet hic homo bonus esset & iustus, Dominum tamen voluisse hoc nomine appellari eum, à quo esset sepeliendus: ut disceremus ipsum libèter cedere in prædâ eorû, qui in bonitate & iustitia incrementum facere conantur. Unde & *VOLENTAS* subiungit. Propono & ego me deinceps adiuuante diuina gratia progressum facturum in Spiritu, ut Dominus se quoq; in meas manus iradat, egoq; tanto thesauro donatus locupletior fiam, maximè cum norim hoc loco non progredi, esse quoddam regredi, iuxta dictum *B. BERNARDI*. *Non progredi, est retrogredi.* & *Serm. 9. de nativ.* illud *S. LEONIS*. *Nemo ad cognitionem*

Veritatis magis propinquat, quam qui intelligit in rebus diuinis etiam si multum proficiat, semper sibi superesse quod querat. Nam qui se ad id, quo tendit, peruenisse præsumat, non quaesita reperit, sed in inquisitione deficit.

Transeundo dehinc ad Nomen patriæ ARIMATHÆA dicit. Inuenio hanc vocem significare, EXCELSA. & subiungit. Video utroque nomine Excellentiam quandam denotari, quæ aptissimè in hunc sanctum hominem conueniat, quippe qui opus tam excellens & heroicum designare ausus fuit, ut palam postularet se donari corpore IESU crucifixi, eoq; tempore quo Christo, omnibusque eius affectis tota ciuitas erat infestissima.

DE ÆTATE dicit intellectus. Credo eum, ut traditio antiqua habet, fuisse admodum affecta ætate & senem, imò existimo eum hac graui ætate non parum commouisse Pilatum, ut promptius petitioni subscriberet, conuenienter dicto sapientis. *Corona dignitatis senectus, quæ in vita iustitia reperitur.*

QVOD ad AFFECTVS animi attinet dicit intellectus. Animaduerto eum aliquanto tempore fuisse exagitatum metu. Textus enim ait *Eo quod esset discipulus IESU, occul-*

110 112.

tu tamen propter METVM Iudaorum. Quod
metus forte in illis iniitiis excusari potuit,
eo quod in duabus rebus confisteret, quæ
apud homines merito timeri solent. Primo
in iactura honoris, quem tanti facere solent,
maximè nobiles, vt non dubitent pro eo
conseruando & fortunarum & vitæ discrimen
adire. Certo autem constabat illum
iacturam honoris sui facturum, hoc est, pu-
blicè eiiciendum fuisse è Synagoga: quæ erat
quædam excommunicatio & infamia. Se-
cundo metus consistebat in periculo vitæ.

Hic Memoria dicit Recordor eodem
metu consternatos fuisse parentes cæci na-
ti, quando à Pharisæis accersiti sunt, vt re-
sponderent de causa filii illuminati, vt scri-
bit S. Ioannes. *Hac dixerunt, inquit, parentes* *Ioan. 9.*
eius, quoniam TIMEBANT Iudaos. Iam enim
conspirauerant Iudæi, vt si quis eum confitere-
tur esse Christum, extra synagogam fieret. Et
propter metum amittendæ vitæ Memoria
in medium profert eorum consilium de oc-
cidendo Lazaro, eo quod propter illum
multi ad Christum conuerterentur. *Cogitu-*
uerunt autem, ait S. Ioannes, Principes Sacer- *Ioan. 12.*
dotum, vt & Lazarum interficerent, quia
multi propter illum abibant ex Iudæis, & cre-
debant in IESVM.

Q s Lon-

Longius verò progrediens intellectus ait. Sed affectum hic deprehendo quoq; metui contrarium, cum dicat Euangelista *AVDACTIR introiit ad Pilatum*. Facinus profecto æterna memoria dignum. probè enim sciebat se hoc factò nō paucorum, sed multorum, nec plebeiōrum modo hominum, sed etiam magnorum Dominorum tam politicorum, quam spiritualiū odia in se concitaturum.

Et hic voluntas dicit. Omnibus viribus deinceps cōtendā, semel me ab intolerabili mundani timoris, respectuumq; humanorū tyrānide vindicare, vt magno erectoq; animo animosum istum Iosephum imiter, ad obtinendam vitæ Christianæ perfectionem cum integra diuinorū mandatorum, omniumq; regularum mearum obseruatione.

Transit deinde Intellectus ad consideranda, quæ ratione corporis in eum conueniunt: & incipit à *VIRIBUS*, ac dicit. Cogito eas fuisse exiguas & imbecilles, Primo, quia tales esse solent in senibus. Secundo, quia inæsticia ex dira illa Magistri tractatione orta plurimum eas fregerat. Tertio, quia illo die satis se fatigarat crebris discursibus, nunc ad Pilatum, nunc ad quærendum Nicodemum, nunc ad alia, vt coemenda aromata,

MEDITANDI PARS II. 251

mata, & linteamen corpori inuoluēdo idoneum, comparanda item instrumenta necessaria, ad Christū è cruce deponendum, vt scalas, malleos, forcipes. Deniq; eadem instrumenta vsq; ad montē Caluariæ deferendo. Credo enim eum illa suis, nō alienis ministrorū suorū humeris, deuotionis & uenerationis maioris erga Magistrū declarandæ causa gestasse. Neq; defuerint, quæ plerunq; senib; accidunt maximè si nobiles & locupletes sint, aliæ corporis indispositiones: ac speciatim vidēdi hebetudo, quæ non parū ei molestiā attulerit, cum tanto pondere onustus per tenebras iter faceret. Cōsidero præterea difficile esse ætate prouectis in montem ascendere, sicut erat huic graue nunc scilas ascendere, nunc descēdere, idq; uti proculdubio fiebat, crebrius. Accedit, quod lōgitudo vestis, illis regionib; vsitata, non parū ascensum retardabat. quanquam mihi persuadeo, quod eam deposuerit, ut expeditius muneri suo facere satis posset. Hic applico oculū, & imaginor me videre varios corporis situs valde incommodos, quos in ascēsu scalarum vsurpare debebat, quos tanta celeritate, & agilitate vsurpauit, ut dexteritatem cuiusvis adolescētis ualentissimi superasse uideatur. Intellectus quoq;

breni

Isa 35.

brevi suo discursu dicit. Nimis liquidò colligo ex hoc conspectu vim deuotionis, gratiaq; diuinæ isti sancto feni collatam. Memoria verò suppeditat prophetiam Isaia. *Tunc saliet sicut ceruus, claudus.*

Ex quibus discursibus voluntas sic loquitur Statuo nunquam me poenitentias, aliaq; spiritus exercitia prætermisurum, etiam si ad summam peruenerim senectam, sed potius ea aucturum, si superior, vel confessarius consenserit: cuius iudicium iam inde à meæ conuersionis initio, tanquam doctrinam approbatam, & ab omnibus sanctis usurpatam, sum secutus, ne vel in paruis à carnis cupiditate, vel in magnis à Sathana in fraudes impellerer, qui in angelum lucis se transfigurans solet hominem à quibusdam exercitiis absterrere, vt tandem eum ab omnibus deuotionis exercitiis reddat alienum, ac exarmatum pro suo libito tractet, teste CASSIANO collat. 7. c. 24.

VENIENDO deinde ad bona externa, primum, inquit Intellectus mihi occurrit generis Nobilitas, vt asserit Euangelista, **Nobilis**. nec tantum nobilis fuit nobilitate omnium nobilium communi, sed etiam senatoria, & Magistratus, quod *Decurionis* uoce græcè significatur. Quibus duobus,

Memo.

Memoria adiungit tertium bonum, cuius meminit S. Matthæus, opum dicens. *Cum autem sero factum esset, venit quidam homo diues.* Quas tres conditiones expendens Intellectus dicit, videtur mihi non solum verisimile, sed etiam verissimum, quod annotauit S. Hieronymus, eas non parum iuuisse apud Pilatum, ut sui magistri crucifixi IESU corpus impetraret. Solent siquidem huiusmodi magno loco esse apud viros Principes, tum propter dona, quæ pro liberalitate innata solent largiri, tum quia in pretio sunt apud populum. Atque hic prorumpit in colloquium cum hoc sancto sene, uti sequitur.

O Bone & iuste IOSEPH, in te rectissimè competunt dotes nobilitatis & opulentia, quia eas in tua petitione fructuose usurpasti. Bene collocata sunt munera & seruitia quæ ante contulisti in Pilatum, quia effecerunt ut impetrares tam nobile margaritum, tam diuitem thesaurum. Discite nobiles & diuites libenter facultates vestras erogare in pauperes, ad lucrificandum Christum: maximè cum dixerit ipse, sibi factum, quicquid illis feceritis, ac insuper remunerationis loco addiderit vitam æternam, hoc est, seipsum. Ita enim enim ipse patefecit his verbis.

Ioan. 16. verbis. *Hac est vita aeterna, et cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti IESVM Christum.* Ac regrediens intellectus ad discursum, ait. Credo Christum voluisse sepeliri à nobilibus, nam eum illi professionem faciunt, & alienissimi sint à furo & mendaciis, facilius illis fides præstari potuit post resurrectionem affirmantibus se eum suis manibus sepelisse, & grande saxum monumento aduoluisse.

Transiens deinde ad dona gratiæ quæ in eo fuerunt, dicit. Noto imprimis FIDEM in illis S. Lucæ verbis. *Eo quod esset discipulus IESV, occultus tamen dicitur enim doctrinam Christi recepisse.* nec dubito in illis primis initus bonum Magistrum tolerasse, ut delitesceret, in typum futurorum olim Martyrum, qui ad aliquod tempus, ut tyrannorum effugerent rabiem, abdebant se in latebras.

Matt. 10. iuxta doctrinam ipsius ore datam. *Si vos persecuti fuerint in una civitate, fugite in aliam.* Video quoque expressam hanc fidem in illis aliis verbis. *Quia expectabat & ipse regnum Dei* SPERM quoque demonstrabat, voce EXPECTABAT, nam quæ expectamus, sperare solemus: imò ipsum expectare, iuxta S. Thomam, est quidam spei actus.

Agnosco & CARITATEM, quia ex amore,

quo prosequeretur magistrum suum IESUM, permotus, imò impulsus fuit postulare corpus à Pilato, nullis precibus aut muneribus aliorum ad hoc inductus. Quamquam in eodem facto demonstravit quoque caritatem in proximum: nam simulatque impetrauit, certiore reddidit bonum Nicodemum, ut meritum tam pii sanctique operis illi commune faceret.

Obseruo & modestiæ virtutem in loquendi modo, quo apud Pilatum est usus, nam, quod nobilium hominum est proprium humaniter tantum, ut habet textus, eum ROGAVIT. Unde colligo, bonum spiritum, licet ardens sit, tamen non reddere hominem insolentem ut civilitatis metas excedat, sed potius perficere. Quo cõfert & Memoria, quod Christus de lege veteri dixit. *Non veni solvere legem sed adimplere.*

Matth. 5.

Animaduerto præterea in hoc homine iusto IUSTITIAM Legalem. Nam cum lege cautum esset, ne quis de cruce deponeretur, qui publica iudicium sententia ad eam condemnatus esset à Præside potestatem eius deponendi petiuit: probè conscius fideles beneficio fidei Christianæ non eximi ab edictis secularium Principum, sicut docet B. Paulus in epist. ad Romanos. *Omnis anima* Rom. 13
subli-

Tit. 3.

1. Pet. 2.

sublimioribus potestatibus subdita sit. Idem commisit Tito commendandum Christianis. Admone illos subditos esse Principib. & Potestatibus. Eandem doctrinam trahit B. P. TRVS in priore epistola, scribens generatim ad omnes fideles. Subditi estote, omni humana creatura propter DEVM, siue regi quasi pre-sellenti, siue ducibus tanquam ab eo missis. Hanc iustitiam demonstravit in consilio, in quo de capiendo & occidendo Christo tractatū est, vt testatur S. LVCAS, diceas. Hic non consenserat consilio & actibus eorum.

Deniq; deprehendo & animi FORTITVDINEM, qua roboratum eius pectus excluso omni metu, quo hactenus oppressus iacebat, audacter ingreditur ad Pilatum, & corpus Iesu vita defuncti requirit.

Hic Voluntas (eius maximè, qui cogitationes versat de religiosa vite iugo suscipiendo) dicit. Etiam si ego certis de causis ad exemplū illius sancti Ienis cogar esse Christi discipulus occultus, tamen quando præsto erit tempus patefaciam animi mei sententia audacter: speq; magna teneor, Dominum non minus mihi, quam huic discipulo occulto, ad futurum.

Ad extremum obseruo & Magnificentiam eius in nobili & sumptuoso sepulchro, quod

quod excisum erat in saxo marmoreo albo
 rubenti colore mixto Eandem demonstra-
 uit in coemenda nobilissima syndone, cui
 corpus inuoluit. Et quanquam impensæ hæ
 videri possint exiguæ, tamen magnificæ
 fuerunt, tum ob præstantiam materiæ; tum
 propter finem illi propositum, vt sic vene-
 raretur DEVM. Adiungo & LIBERALITATEM
 superiori virtuti, qua tam prompto alacriq;
 animo suum ipsius monumentum Domino
 consignauit. Proprius siquidem eius actus
 est, munera offerre Atq; hæc satis sint, circa
 personam boni Ioseph; nunc transeamus
 ad Nicodemum.

Incipiendo autem à Nomine dicit intel-
 lectus, illo designari *sanguinem innocentem.*
 quod video conuenienter illi impositum.
 quia manifeste eximiam innocētiam suam
 demonstrauit apud Principes Iudæorum,
 cum iam iam iniiciendæ essent manus in
 Christum, quando iis dixit. *Nunquid lex no-* Ioan. 7.
stra iudicat hominem, nisi prius audierit ab
ipso, & cognouerit, quid faciat?

Quod ad ÆTATEM attinet, senem fuisse
 inde colligo, quod Christo affirmanti, si sal-
 uus esse vellet, eum debere renasci, respon-
 derit. *Quomodo potest homo nasci, cum sit* Ioan. 3.
 SENEX.

R Fuit

Fuit & eruditus homo, immò Legis Doctor, vt ibidem testatus est Christus. *Tu es magister in Israhel, & hac ignoras?* Professione quoq; Phariseum ex verbis B. Ioannis aduerto. *Erat, inquit, homo ex Pharisais, Nicodemus nomine.* Postea autem factus est Christi discipulus, sed occultus, quia de illo scribitur. *Hic venit ad Iesum Nocte.* Fuit & genere nobilis, quia vocatur, *Princeps Iudeorum.*

Magnificentiam item in eo obseruo ob aromatum copiam, quæ inungendi Christi causa coemit, nempe librarum centum. *Ioan. 19.* Ferens, inquit B. Ioannes, *myrrha & aloes quasi libras centum.*

Video in istis ambobus senibus alias nonnullas quoque eminere virtutes. inter quas prima est misericordia, cuius proprium officium est, sepelire mortuos. Altera est Religio. puto enim verum, quod de iis contemplatur S. BONAVENTURA, quod ad primum crucis conspectum genuculati sint, & saluatorem adorarint, idemq; iterarint, cum propius astarent, antequam clanos refigerent, deinde manum suam reuerentiæ ergò osculati sint, antequam membrum aliquod attingerent Humilitatem etiam declararunt, tam in deportandis aromatis

matibus & instrumentis, tum quod sine vllorum ministrorum opera depositionem peregerint.

Rursum, in his duabus personis, omnibusque aliis qui præsentes in hoc opere sepulturæ fuerunt, inusitatam deprehendo tristitiam, & ingentem luctum. Quo Memoria adducit illud Psalmi 29. *Ad vesperam demorabitur fletus*. Ex omnibus autem maxime luxit sanctissima Mater. In cuius confirmationem memoria profert illud dictum Noemi. *Non Vocetis me Noemi id est, pulchram, Sed Vocate me Maria, id est, amarā, quia amaritudine valde replevit me omnipotens*. Tam afflicta autem erat B. *Ruth. 2.* Virgo, vt nulla ex re caperet solatiū. Quam in rem memoria suggerit illud Ieremia. *Vox in excelsis audita est lamētationis, luctus & fletus Rachel plorantis filios suos & nolentis consolari, quia non sunt.* *Ier. 31.*

DE PILATO, quantum ad mysterium atinet. Considero primo eius prudentiam politicā, quod Iosepho licet genere nobili, aliisque rebus claro non ante Christi corpus concesserit, quam intelligeret expirasse. Secundo, q̄ non à militib. corporis custodib. sed à Centurione eorū percōtatus fuerit de Christimorte, tū vt debitū in gubernatione

ordinem, proximos sibi ministros cōsulendo, teneret; tum, quia illi quam aliis maiorem habendam fidem credebat. Tertio, quod subito executus sit, quod postulabatur Quarto, quod animo tranquillo; nam post concessum Iosepho corpus, cum Iudæi proponerent consiliū suum de adhibendis monumento custodib. beneuolè & humaniter, & quidem saluo priori postulato, responderit. *Habetis custodiam me, custodite, sicuti fecit.*

Mat. 27.

IN Centurione, primò expendo obedientiam, quod non nisi Christo mortuo è monte Caluarie discesserit. mandatum enim illi erat, caueret, ne quis Christum adhuc viuum de cruce deponeret Vnde Matthæus. *Centurio autem, inquit, & qui cum eo erant, custodiebant IESUM.* Secundo, fidem, in veritate Pilato explicata. Tertio, conuersionem miraculosam, occasione clamoris Christi, dum expiraret, secutam. percutiebat enim pectus suū, & Deum glorificabat.

De Iudæis principiū sumam ab eo, quod simulatè ostenderint corpus Christi sepulture mandandam. *Iudæi, inquit B. Ioannes, quoniam Parasceue erat, & non remaneret in cruce corpora Sabbatho. (Erat enim magnus ille dies Sabbathi rogauerunt Pilatum, ut frange-*

Ioan. 19.

frangerentur eorum crura, & tollerentur.)

Deprehendo, ait Intellectus, in istis bellu-
inum & abominandum vitium hypocriseos,
de quo toties à Christo fuerunt reprehensi.
De qua re memoria suggerit illud apud
Matthæum. *Vae vobis scribae & Pharisaei hy-* *Mat. 23.*

poerita, quia similes estis sepulchris dealbatis,
qua à foris parent hominibus speciosa, intus
verò plena sunt ossibus mortuorum, & omni
spurcitia Colligo autem hoc vitium ex ra-
tione ab iis allata *Ve non remaneret in cruce*
corpora sabbatho: nempe solliciti erant, ne
externa cerimonia violarent Sabbathum:
sicut alibi, non introierunt in pratorium, &
non contaminarentur, sed & manducarent
Pascha: & tamen nō dubitarunt iisdem die-
bus moliri necem filii Dei. Deinde non pe-
tierunt frangi crura, vt possent eos sepelire,
quia vbi cognouerunt eum expirasse, non
amplius de eo humando solliciti fuere.

ADVERTO deinde in appetitu eorum sen-
sitivo T I M O R E M : nam cum intellexissent
Centurionem, vt est apud Marcum, dixisse *Mar. 15.*
Verè hic homo filius Dei erat post clamorem
in cruce auditum. Et omnis turba eorum, &
babet Lucas, qui simul aderant, ad spectacu-
lum istud, & videbant, qua fiebant, percuti-
entes pectora sua, reuertebantur: miris scilicet

illis conspectis conuersi, non dubium est, quin vehementer timuerint; ne exurgeret aliquis tumultus in populo. In confirmationem huius Memoria producit consilium in domo Cayphæ habitum de capiendo

Mat. 26. Christo: ubi omnes dicebant. *Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.* Cuius liquidam rationem reddit S Lucas, dicens. *Timebant vero plebem.*

OBSERVO quoq; dicit Intellectus, magnâ eorum versutiam, dum trepidatione suam religionis velât pallio: sic enim sua petitione ostendunt se loqui voluisse Pilato. In lege nostra habemus festû Paschæ, maiore lætitia, quâ cetera esse celebrandum, vt scriptû est in libro secundo Esdræ. *Quia sanctus dies Domini est, nolite flere, & nolite contristari: gaudium etenim Domini est.* Iam autem videmus, si corpora ista in crucibus maneat, diem fore luctuosum & tristem, atq; ideo rogamus, vt cum tua bona venia deponantur. Verus autem scopus eorû ad quem collimabant, erat, vt sublato ex oculis hominû corpore Christi, ipsi trepidatione liberarentur, & impendens euaderent discrimen. Longiusq; procedens Intellectus dicit. Cogito etiam furiosam sceleratorum illorum hominum rabiem erga mâsuetum agnum Iesum

Iesum necdum fuisse post tantas cruciatus
 exfaturatam, & ideo nouo eoq; acerbissimo
 dolore fractionis crurum voluisse eos ad-
 augere. In cuius cōfirmationem ait Memo-
 ria, Esse legem de hoc augmento Deutero-
 nomii 21 cap. *Quando peccauerit homo, quod
 morte plectendum est, & ad iudicatus morti
 appensus fuerit patibulo, non permanebit ca-
 dauer eius in ligno, sed in eadē die sepelietur:
 quia maledictus à Deo, qui pendet in ligno, &
 nequaquam contaminabit terram tuam.* Et si
 forte potius credendum sit, aut Romanos
 non approbasse istam legem, aut voluntate
 diuina factum, ne allegaretur, Christus e-
 nim non fuit crucifixus propter cōmissum
 aliquod peccatum, nam vt ait Isaias, *iniqui-
 tatem non fecit, neque dolus fuit in ore eius.*
 Quod autem B. Paulus in epistola ad Gala-
 tas, illa verba. *Maledictus homo, qui pendet
 in ligno,* applicat Christo, id fecit, quia ex-
 trinsecus ita videbatur, alludens ad illud a-
 liud quod scripserat ad Romanos. *Deum si-*
lium suum mittens in similitudinem carnis
peccati, & de peccato damnauit peccatum in
carne.

Isa. 53.
Gal. 3.

Rom. 8.

Ex toto superiori discursu colligo, inquit
 Intellectus, horrorem magnum contra hy-
 pocrisin, eo quod Iudæos tam abomi-
 nables

R 4 nables

nabiles reddiderit, & tam acriter saluator
eam coarguerit. Atq; hæcenus vidisti trium
potentiarum, id est, intellectus, memoriz,
& voluntatis vsum, sicut erat doctus. Pro-
sequendo autem longius discursum, inteli-
lectus ait. Cerno in illis ipsis Iudæis summam
animi inquietudinem & angorem, quem
colligo ex eorum verbis, cum dixerunt. *Re-
cordati sumus.* Secundò magnam indigna-
tionem, dum dicunt. *Seductor ille.* Tertio,
stuporem ingenii in ratione data Pilato.
*Ne forte veniant discipuli eius, & furentur
eum, & dicant plebi. Surrexit à mortuis.* qua-
si asseueratio discipulorum sufficere potuif-
set ad credendum, Christum verè resurre-
xisse: nisi alia grauiora accessissent testimo-
nia. Sicut & in alio consilio hebetes, & sim-
plices se demonstrarunt, cum imperarent
militibus, vt diulgarent corpus Christi
furto sublatum à discipulis, ipsis dormien-
tibus. Quare aptissimè in illos conuenit il-
lud Dauidicum. *Defecerunt scrutantes scru-
tatio.*

DEMVM de Persona CHRISTI nota-
eum S. LEONE, cum tantum fuisse obedi-
entia, & obseruationis legis amatorem, vt
etiam mortuus illi parere voluerit. nec e-
nim permisit prius se deponi de crucequã
potestas

MEDITANDI PARS II. 265

potestas à Pilato facta esset. Atque hic imponitur finis, cum sequenti Colloquio.

DOMINE, obsecro te, vt patiaris te à me quoque spiritualiter in anima mea sepeliri, maximè quando ad sacram mensam communicaturus accedo: ac vt in ea dignè permaneas, da mihi puritatis candorem, caritatis rubedinem & duritiem constantiæ, quæ sepulchrum illud materiale habebat. ac postremo humiliter precor, vt auxilio gratiæ tuæ mihi eam custodiam imperpetuas, vt furto eripi nunquam possis: sæpenu-mero enim expertus sum verissimum esse

illud tui prophætæ dictum: *Nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilat, qui custodit eam.*

Psal. 126.

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

R 5 FOR-

FORMVLA MEDITANDI IN
verba.

C A P. II.

PRO huius Meditationis materia accipi
prima verba Domini nostri ex septem
in cruce dictis, & sunt illa apud B. Lucam.
Luc. 23. **P**ATER ignosce illis, quia nesciunt, quid faciunt.
Sed antequam incipiam, de duobus es monendus. Primum est, quod in verbis, præter eorum significationem propriam vel metaphoricam possit, imò debeat indagari eorum veritas, quæ tunc est, cum omnino respondent rei significatæ. Alterum est, cum voces & verba, teste Aristotele, sint signa, quibus exprimimus internum animi conceptum & affectum, conuenit meditatio scrutari, quænam illum maximè exprimant.

Præmissis itaque tribus primis Preparationibus, sicut in præcedenti Meditatione (quæ semper in omni Meditatione eodem modo sunt) percurres historiam breuiter in hunc modum. **O**RAT Dominus pro suis crucifixoribus. Deinde subiice petitionem hac forma. Da mihi rogo Domine IESV Christe gratiam delibandi dulcedinem, quam absconditam seruas in dilectione inimico-

N micorum, vt ego quoq; ad illos diligendos inflammari queam. Deinde pro compositione loci dicit. Ante oculos mihi obiicio totam planitiem vertici montis Caluarie circum circa subiectam, plebæis spectantibus confertam, & ante illos in modum circuli vniuersam militum turbam, ac in medio erectam crucem sanctam.

Ac primo perpendo vocem PATER, quæ appellatiua est, & optime conuenit in Patrem æternum, quia teste Apostolo, *ex illo omnis paternitas est in cælo & in terra.* Et *Eph. 1.* progrediendo longius, dicit. Credo saluatorem ab hac voce inchoasse orationem, vt commoueret (loquendo nostro modo) viscera amoris erga se, vt postulata impetraret. Ordinariè enim nihil negari solet ei qui amatur.

Quo pacto, Memoria dicit Recordor eum, cum morti proximus animam suam committeret Patri æterno, eadem voce inchoasse sermonem. PATER *in manus tuas commendo Spiritum meum.* Quas duas petitiones inter se conferens Intellectus, ait, Cum idem sit vtriusque orationis initium, verisimile est æquali desiderio, vt exaudirentur, factas. Et longius progressus, subiicit. Itaque apparet amabilem IESVM tanto teneri desiderio salutis inimicorum,

corum, quanto tenetur propriæ, ac proinde sicut indubitatum est, quemque ex animo desiderare obtinere, quod postulat pro se, sic certò mihi persuadeo Christum ex animo petiuisse, vt crucifixorib. suis noxa condonaretur.

Hæc doctrina voluntas persuasa, varios in se affectus concitat, vt tristitiæ, & verecundiæ, atq; etiam amoris & desiderii, dicens. Vehementer affligor, & pudore suffundor, me hominem non modo professione Christianum, sed etiam Ecclesiasticum, vel religiosum; tam ægrè adduci posse, vt minimas etiã offensas, licet crebro ab aliis, & instanter rogatus, syncerè condonem. Ac deinceps subiungit. In posterum certe, si casus huiusmodi inciderit, licet grauissima afficiar iniuria, firmiter apud animum meum statuo, me non solum adiuuante amabilis IESV gratia spontè lapsum condonaturum inimico; verum etiam laboraturum, vt immunis sit à pœna, si quam apud magistratum incurrisset; atq; etiam Dominum Deum oraturum vt liberetur à culpa. Atque hætenus vidisti, qui actus fuerint srium animæ potentiarum circa primum verbum. Transimus nunc ad secundum.

DIMITTE, inquit Intellectus. Hæc vox prima-

primario suo significato denotat, liberum
 & solutum amandare, Vbi Memoria in con-
 firmationem adducit illud ex Genesi. **NOE**
dimisit coruum ex arca, qui egrediebatur, & Gen. 8.
non reuertebatur. In quæ verba sic discurret
 Intellectus Quoniam Noe dimittendo ex
 arca coruum, nullo funiculo in pede astri-
 ctum emisit, sed liberum & solutum, euenit,
 vt egressus fuerit, & non reuersus ad Noe.
 Inde colligo, Christum Dominum hac pe-
 titione à Patre cœlesti petuisse remissionē
 peccatorum, omnino liberam ab omni cul-
 pa & pœna Aduerto, addit Intellectus, &
 vocem **DIMITTERE** iuxta significatum pri-
 marium supponere, illum qui dimissus est,
 & solutus, ante fuisse ligatum, & conclu-
 sum, sicut fuerat coruus in arca In secunda-
 rio vero, quod est, condonare, vel ignosce-
 re, etiam supponi, quod offendens fuerit li-
 gatus, & reus pœnæ. Et hic Intellectus in-
 stituit Colloquium ad Christum, hac for-
 ma. **DOMINE**, mihi videtur, te in petitione
 tuâ sic voluisse loqui **PATER** æternæ video
 istos meos crucifixores quasi fune sceleris,
 quo meum sitiunt interitum, irretitos, ac-
 retro tuæ vindictiue iustitiæ carceri in-
 clusos, atque idcirco supplex rogo Pater, vt
 tuæ misericordiæ cultello funem hunc re-
 scindas,

scindas, eosq; sic solutos & liberos dimittas, vt nunquam ob lapsus suos in manus diuinæ iustitiæ tuæ incidant, ac in posterum ab æternæ damnationis suppliciis in carcere inferni luendis immunes existant. Ac progrediendo longius, animaduerte Saluatorem, dum ait, DIMITTE, postulare condonationem perfectam. Nam cum varia opprobria ab inimicis suis sustinuerit, vt flagella; coronationem, colaphos, crucifixionem, non tamen dicit PATER dimitte talem, vel talem iniuriam mihi illatam, sed indeterminate loquitur, quasi omnes cupiat condonari. Quæ amplitudo veniæ, quo rectius intelligatur, notandum est duo esse genera condonandi. Vnum est lætorum. alterum est Iudicum. primi exemplum sit hoc. Quidam interfecit alterius filium. Supplex petit à patre delictum sibi condonari. Pater condonat quidem, sed apposita conditione, vt vel exculet in alieno solo, vel certe vt non compareat in propria patria, siue semper, siue ad certos annos. Secundi exemplum sit huiusmodi Iudices in carcerato indulgent, vt ex secreto carcere migret in publicum, vel vt non exeat propria domo, vel si liceat exire, saltem non exeat è ciuitate. vel denique liberat, cum

exce-

exceptione *de supervenientib. novis indicis* ut vocant hoc est, ut liceat causam totam à capite contra reum repetere, si novis indicis manifestetur eius noxa. Collato itaque utroque genere condonationum, cum illa, quam postulat Christus, video magnum, inquit Intellectus, inter eas discrimen.

Hic Memoria proponit varietatem lectionis, dicēs. Memini B Augustinū, aliosq; Patres, loco vocis *DIMITTE*, legere *IGNOSCA*. De quo verbo, Intellectus Compositū est, inquit, ex *IN*, quod significat *NON*, & voce *NO SC E*. primarium ergo significatum est, *non cognoscere*. Secundarium, *condonare*. Vnde sequitur sermonem hic esse de condonatione tam perfecta, ut offendens equè reddatur securus, ac si offensus nesciat se ab eo iniuria affectum. Ut autem accuratius intelligatur hoc condonationis genus, intellectus varios excogitat securitatis modos, quos reus, qui aliquem graviter læsisset, posset desiderare, & in hunc modum exorditur. Si nobilis iniuria affecisset plebeium, hic verò ab aliis rogatus promississet se non ulturum iniuriam, non esset tamen nobilis ille valde securus, quia plebei facile pactam fidem violant. Itaque
neces.

necesse esset, talem promittere cum discrimine suarum fortunarum, si pactis non steterit; quia licet fere soleant esse exiguae, tamen magni eas faciunt, & iacturam earum facere valde pertimescunt. Verum quia & inter rusticanos homines reperiuntur, qui nihil illas pendant, non posset ille omni metu vacare: quo vacaret, si rixa fuisset cum homine nobili; pluris enim illi verbum vnum faciunt, quam fortunas suas, & maxime si interposito iureiurando, ut fieri solet in pacis foederibus, securitatem promiserint. Verum enimvero nec sic videtur usquequaque tuta securitas: nam aliquando accidit, & nobiles vehementia perturbationis in transversum actos datam verbis fidem violasse. Iam quoniam conscientiae aculeus, & peccandi vel offendendi **D**ei scrupulus natura sua plus hominem constringere solet, quam verba sola, forte securiorem futurum se putabit, si non iam plebeium, aut nobilem, sed religiosum offenderit, tantaque pietate praestantem, qui non solum noxam reo condonasset, sed etiam pro maleficio gratias egisset, ac proinde nec dubitare posset, illum nunquam iniuriam vindicaturum: & tamen nec hic quidem plena apparet immunitas;

potest

potest enim rimere, ne ille aliquando, Iudæ
 proditoris instar, in reprobum sensum a-
 cius cum vocatione sancta omnem pieta-
 tem abiiciat, & antiquas iniurias vlcisci ve-
 lit. Quocirca intellectus regrediens ad in-
 stitutum suum, dicit, nunquam perfectam
 esse securitatem post offensam, nisi quando
 persona læsa se læsam ignorat. Et talem ini-
 micis suis postulat Christus concedi. Ac mi-
 hi quidem videtur non secus id peractum,
 quam si aliquis ex illis crucifixoribus ad æ-
 terni Patris pedes procidens supplex rogaf-
 set. Domine, humiliter rogo, vt mihi con-
 dones iniuriam, qua te, crucifigendo tuum
 sanctissimum filium, affeci. Respondisset ve-
 rò Christus. Non intelligo, quid dicas. Non
 sum à quoquam mortalium iniuria affe-
 ctus. Forte alius erit quem læseris: eum que-
 re, & vade in pace. Certum autem est, hunc
 perfectè securum discedere, tum quia nouit
 Deum non posse mentiri, secundum illud
 Nume. 14. *Non est Deus quasi homo, vt men-
 tiatur.* tum quia sententiam nõ mutat. Ma-
 lach. 3. *Ego Deus & non mutor.*

Animaduerto præterea, ait Intellectus,
 vtrumque Verbum esse ACTI VVM, & video
 verissimum esse, quod canit Ecclesia. DEVS,
cui proprium est misereri semper, & parcere.

S

De. m. l. e.

Deinde colligo Christum, qua homo fuit, velut causam moralem per viam impetrationis, salutis nostrae fuisse, vt testatur Apostolus in epist. ad Hebraeos, dicens. *Exauditus est pro sua reuerentia.* Quamquam in Evangeliiis saepe demonstrauit se & causam fuisse efficientē, vt quando dixit ad Magdalenam. *Remittuntur tibi peccata tua.*

H. br. 5.
Luc. 7.

Longius deinde procedens dicit. Obseruo eadem verba Imperandi modo expressa, vt intelligeremus, quam ardenti aestuaret desiderio gratiam dictam obtinendi. Videtur enim mihi in hanc formam voluisse loqui. Pater tanto ardeo desiderio consequendi quod postulo, vt cogar vti modo Imperatiuo. Quem ardorem non expressisset, si vsus fuisset OPTATIVO, dicendo verbi causa *Gratissimū mihi faceres, si precibus meis annueres. Vellem te illis ignoscere. Opto, vt condones.*

DE NI QVE inquit, noto dicta verba esse tēporis praesentis, eundemq; ardorem non obscure prodere, ac si dixisset. Pater aeternae, ignosce illis iam iam, nec veniam differin eorum obitum, ideo enim non vtor verbo FUTURO. Hoc, inquam, momento condonat illis, quo mortem pro illis oppeto, vt tanto tranquilliori animo expirem. Et MEMORIA

MORIA dicit. Recordor B. Lucam, dum agit
de hac oratione, interponere tēpus imper- Luc. 23.
fectum. IESVS autem dicebat. Pater dimitte
illum, &c. Vnde colligo, eum sapius hanc o-
rationem iterasse; id enim imperfecti tem-
poris natura insinuat, & confirmat ardens
Christi desiderium de impetratione.

Post quas considerat. ones omnes subii-
cit VOLUNTAS: Ego experior in me inimico-
rum dilectionem tantum sumpsisse incre-
mentum, vt vehementer exoptem, si sine of-
fensione DEI, ac detrimento proximi fieri
posset, iniuriis affici & contumeliis, quo ali-
quo modo conformare me possem cū Duce
& Capitano meo dulci IESV, ad excipiendas
& condonandas iniurias parato.

TRANSIT hinc Intellectus ad vocem
sequentem, ILLIS, dicens. Primum con-
sidero esse pronomen demonstratiuum ter-
tiæ personæ, & colligo denotare *vniversa-*
litatem, quam non denotant voces primæ
& secundæ personæ: hæ enim paucas tantū
quasdam personas designant. Vnde hunc dil-
cursum facio. Varia genera personarū præ-
sto fuerunt in crucifixione IESV, & tamē Do-
minus in exoranda venia nullam facit exce-
ptionem, sed generatim dicit *Dimitte ILLIS*
quod est pronomen indefinitum neq; dicit.

Dimitte gentilibus, & non Iudæis, dimitte plebi, & non nobilibus.

Memoria ait. In mentem venit hoc loco oratio, quam S. Stephanus pro suis lapidatoribus habuit, teste B. Luca in Actis. *Domine ne statuas illis hec peccatum.* Et Intellectus vtramque inter se conferens, dicit, vocem ILLIS ambabus esse communem, indeque colligi S. Stephanum ex optimis Christi discipulis fuisse, qui lectionem magistri exactè repetiuerit. Tantum illud noto intercedere discrimen, quod Christus absolute petiuerit quoduis peccatum condonari, Stephanus verò ad speciale peccatum respexerit, dicens. **HOC PECCATVM.**

TANDEM Intellectus & reliqua verba sumit expendenda. *QVIA nesciunt, quid faciunt.* Et discurrit in hunc modum. Video hoc esse adiectum, vel vt causam motiuam, qua Patri cœlesti persuaderet esse ignoscendum. Secundo considero, merito hanc causam allatam: quia gratiam postulare, nullamque postulati rationem dare, est hominum imprudentium, vel eorum certè, quibus cura non est obrinendi, quod petunt, ac ideo ad primam repulsam retrocedunt. Verum, qui alterius voto serio cupit facere satis, non modo causam profert suam
peti-

petitionis, sed etiam conatur optimam, efficacissimamque proferre; ut erat hæc de IGNORANTIA, quam attulit amabilis IESVS. Etenim peccatū hoc venia dignius est, quominus est culpæ affine minus aut affine est, quominus est voluntarium. Accedit quod culpā minuunt plurimum animi perturbationes, ac in primis timor, in constantem virum cadens, id est, tantus qui etiam virum animo fortem in ruinam impellere possit. Cuiusmodi timor primo nasci potest ex imminente periculo vitæ; quo percussus Apostolus Petrus negavit Christum. Secundo, ex metu amittendæ gratiæ virorum Principum; quo metu turbatus est Pilatus, cum Iudæi clamarent. *Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Omnium enim, qui se regem faciunt, contradiscit Cæsari.* nam B. Ioannes subiungit. *Pilatus ergo cum audisset hunc sermonem, magis TIMUIT.* Tertio, ex periculo amittendæ famæ & bonæ existimationis apud homines: sicut accidit Iudæis ut persequerentur Christum, ut testatur Salomon Sapientiæ 2. c. his verbis. *Tanquam nugaces astimati sumus ab illo, & abstinet se à suis nostris, tanquam ab immunditibus, &c. Venite morte turpissima condemnemus eum.* Quarto ex periculo fortunarum, si illæ per exiguæ

S ; & ad

Ioan. 19.

sint, & ad vitam tolerandam necessariz.

Longius vero progrediens Intellectus, ait. Minuit quoque voluntarium ignorantia, quia fieri non potest, vt quis dicatur voluntariè facere, quod facere nescit. His duobus fundamentis positis, intellectus dicit. Inter eas personas, quæ interfuerunt crucifixioni Christi, alii ad tantum patrandum scelus inducti fuerunt metu, alii aliis de causis. Itaq; potuisset Dominus illos excusare per metum, sed non fecit, sed potius meminit ignorantiz: etiam si enim aliquando passiones multum extenuent rationem voluntarii, tamen sapius id facit ignorantia, & ideo Dominus hanc potius, quam illas pro eorum excusatione præterdit.

SED dubitatio hic quædam oritur, subtilior credo, quam vtilior. An verè Iudæi cognouerint Christum esse filium Dei, nec ne? quam data opera prætermittit ob monita superius data.

VOLUNTAS deniq; superioribus discursibus amplius commota, dicit. Iterum firmiter apud animum meum statuo, me deinceps, auxiliante diuina gratia non solùm promptè iniuriam mihi illatam condonaturum, sed etiam autorem illius pro dilecto amico habiturum, & hoc nomine complexurum,

sicut

sicut amabilis IESVS Iudam complexus est, dicens AMICE, *ad quid venisti?* Conabor etiam cum beneficiis mihi deuincire, ac instar famuli inferuire, sicut Christus seruiuit Iudæ lauando ei pedes, & pretiosissimum suum corpus illi porrigendo, cum tamen sciret se ab eo prodendum, & vendendum.

FACIO finem huic Meditationi, adiuncta monitione, vt ne mireris voluntatem toties idem propositum ignoscendi inimicis renouasse. Id n. duabus ex causis factum est. Prior est, quia iste inimici amor, est quasi substantia & medulla totius meditationis. Posterior, quia quo crebrius bonum propositum in voluntate confirmatur, hoc magis illam penetrat, & firmiter ei inhæret, haud secus quam clauus ferreus sæpius malleo impactus, & plus asserem penetrat, & tenacius inhæret. Itaq; si in aliis meditationibus tibi idem accidat, poteris eundem modum tenere. Finemq; facias cum huiusmodi Colloquio.

DOMINE, recordor te per sanctum tuum seruum Iob nos commonefecisse, inter vitia, quæ nostræ naturæ ex peccato originali acciderunt, non minimum esse, quod ac ad breue quidem momentum in bono

aliquo proposito persistamus. *Homo, inquit, natus de muliere, breui & uens tempore, &c. Ac postea subiicit. Nunquam in eodem statu permanet. Atque ideo opem tuam imploro, & dico tui regio propheta. Confirma hoc Deus, quod operatus es in me.*

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

EXEMPLVM MEDITATIONIS
in actiones.

CAP. III.

RO huius Meditationis argumento sumpsi sacram IESU Christi Coronationem, de qua Euangelistę sic scribunt. *TUNC milites Pręsidis suscipientes Iesum in pratorium, duxerunt eum in atrium pratorij, & congregauerunt ad eum vniuersam cohortem: & exuentes eum chlamydem coccineam circumdederunt ei: & plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius, & arundinem in dextera eius: & Veniebant*

ad

ad eum, & genu flexo ante eum illudebant ei,
 & caperunt salutare eum, & dicebant. *Aue*
rex Iudaorum: & expuentes in eum, accepe-
 rant arundinem, & percutiebant caput eius
 arundine, & conspuebant eum, & ponentes
 genu adorabant eum, & dabant ei alapas.

ANTEQVAM meditationem aggrediare,
 preparationibus consuetis, summam histo-
 riæ recole. *Exuerunt Christum, induerunt*
purpura, & flexo genu dicebant. Aue rex Iu-
daorum. Pro petitione autem dic. *Domine,*
obsecro, vt largiaris mihi gratiam, vt in i-
mo corde perferentiscam verecundiam, cru-
ciatusque in hoc actu perpeffos. Pro Loco
 imaginare atrium sat magnum, & regio pa-
 latio dignum, in eo vndique circumstantes
 milites, & Christum circa medium in vetu-
 sta sella assidentem. De hac autem actio-
 ne primo considerare conuenit eius natu-
 ram, tum auctores eius, & circumstantias.

Quod ad primum attinet, dicit Intelle-
 ctus. Actio hæc externa est, quia transit in
 subiectum ab agente distinctum, id est, in
 Christum Dominum. Et est ex eo actio-
 num genere, quæ opus post se relinquunt.
 nam peracta actione Christus mansit coro-
 natus. Progressus vero longius addit. Actio
 hæc non videtur mihi absimilis Tragœdiæ,
 S 5 in qua

in qua repræsentatur regis alicuius coronatio, in qua duo fieri solent. primo Rex ornatur insignibus regis, imposita in caput eius corona, cum porrigitur sceptrum, & purpura induitur. Secundo, à principibus regni genu flexo adoratur, & obedientia ei promittitur.

Adhæc inquit Intellectus originem huius facti, & dicit. Ego credo causam coronationi datam, ex responso Christi ad Pilatum dato, cum quæreret, num esset ipse Rex, respondit enim. *Rex sum ego, & in hoc natus sum. sed regnum meum non est de hoc mundo.* Vnde colligo, milites cum viderent Christum esse in viuendi ratione securum, fortuna pauperem, viribus imbecillè, opinione hominum contemptum, in responsis parum prudentem, ut quod diceret regnum suum non esse de hoc mundo (forte enim neque credebant vitam aliam post hanc superesse) arbitrati sunt esse hominem infamem & faruum, secundum S. Hieronymum, nam & Herodes eum tanquam stultum veste alba amictum à se dimiserat. Cum quo conuenit, quod S. Paulus in priorè epist. ad Corinthios scribit. Prædicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, gentibus a. **STULTITIAM.** Actio autè, inquit

inquit Intellectus, est: Imponere coronam
 spineam capiti Christi, vt refert S. Matthæ.
*Et plectētes coronam de spinis posuerunt super
 caput eius* Hic Memoria ait, Recordor B.
 Ioannem ita loqui *Et milites plectentes coro-
 nam imposuerunt capiti eius*. Inter quæ duo
 loca, inquit Intellectus, hoc noto discrimē:
 quod primus dicat *posuerunt*, alter, *imposue-
 runt*, quasi dicas. *intus posuerunt* id est, capiti
 infixerunt Et ita factū credo, vt nempe co-
 ronam primo posuerint super caput: deinde
 crebris arundinis ictib. profundè infixerint.
 Ita enim scribit autor vetus, & Apostolorū
 seculo proximus Tertullianus. *Qua corona,
 inquit, tunc Domini tēpora & perfuderunt
 ludibrio, & lacerauerunt*. Quod fieri non po-
 tuisset, nisi improbi illi coronā cōpressisset.
 Hic VOLUNTAS mandat Applicationem
 sensuum institui, vt oculorum in conspiciē-
 do isto actu, qui dicant. Nos videmus Do-
 minum non solum non retraxisse caput, sed
 etiā obtulisse coronationi. Intellectus vero
 breuiter ita ratiocinatur. Ego tali gestu per-
 motus, eius voluntatē scrutatus, liquido de-
 prehendi etiam cum interno quodam sensu
 eam coronationē sustinuisse. Etsi enim non
 dubitem, acerbissimū fuisse dolorē, tum ob
 spinarum magnitudinē, tum ob naturalem
 ear-

carnis mollitiem, tamen eam generosissimo animo tolerabat. Ex qua fortitudine inquit Voluntas, pro mea confusione, colligo, primo meam vel ignaviam, vel miseriam, quod ad minimum etiã dolorem, ab igne, vel ferro perpeßum, fœdos clamores, vel gemitus edam. Secundo, pro meo profectu propono, me deinceps constanti animo aculeata aliorum verba passurum. Si enim exigua hæc pati incipiam, spero Dominum mihi dicturum: *EVGE serue bone & fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam.* hoc est, vt & verbera æquo animo ferre queas.

RESTAT, nunc vt materiam huius Coronæ expendamus, quam cerno, inquit Intellectus, esse spineam. Ac aduerto primo, spinas esse tenues, prælongas, acutas & duras, atque ideo habiles ad penetrandum cranii commissuras in intimum vsque cerebrum. Secundo, esse multas, iuxta sanctorum Patrum, piorum sententias. nec enim formam habuit; vt fere depingitur, circuli, vel ferti, sed totum obtegebat caput. Vnde S. BERNHARDVS. *Sed & ipsa, inquit, eius corona cruciatus est ille, & mille puncturis speciosum eius caput diuulnerat.* Hic Meditator commiseratione motus Colloquium instituit cum

*Ber. serm.
de passio-
ne.*

cum anima sua, dicens. Si tibi videtur S. Bernardus illa per exaggerationem locutus, perpende verba B. Vincentii sic loquentis in sermone de passione. *Et capiti eius imposuerunt coronam, qua eum in capite se septuaginta duobus locis crudeliter vulneravit: nam erat ad modum pilei.* Et S. BRIGIDA c. 51. dicit. *Iude vero Christus meus, & caput totum spinarum puncturis lacerabatur.* Ad quod institutum Memoria adducit figuram arietis, quem DEVS prouidit Abraham pro sacrificio filii Isaac. *Leuaui Abraham,* ait textus, *Gen. 22. oculos suos, & uidit quod post tergum arietem inter vepres harentem cornibus.* Stabat videlicet, implicitus densis veprium spinis. Vbi sic ratiocinatur Intellectus. Arius animal est satis grande & robustum, quod vi spinarum non facile retineri potuisset, nisi accessisset densitas. Itaque concludo plurimos spinarum aculeos capiti Christi fuisse infixos, verumque esse, quod dicit B. Augustinus, Christum ex abundantia solitum explere figuras, quae de ipso extiterunt.

Transit dehinc Intellectus ad subiectum actionis, dicens. Id video esse sacrum venerabile IESU caput, in quo quia sedem suam habent omnes sensus, & initium capiunt nerui, in quibus consistit sensus Tactus,
mini-

minime dubitandum longe atrociorē fuisse dolorem, quam si quoduis aliud corporis membrum spinis fuisset confossum. Vnde commota voluntas, dicit. Statuo apud animum meū, Deo propitio, deinceps, ad imitandum Magistrum, quemuis capitis dolorem patienter sufferre

AT QVE hic Meditator quatuor habet Colloquia, in quorum primo exemplo sponsæ Canticorum cap 3 dicit. *Egredimini filia sion, & Videte regem Salomonem in diademate*, quo coronauit eum mater sua inuitando vna cum filiabus Sion animas pijs ad videndum verum regem Salomonem ornatum corona spinea, qua coronauit eum nouerca sua Synagoga. Secundum Colloquiū est ad Christum hoc modo. Domine, istæ spinæ tuæ sunt peccata mea, in hac animæ meæ terra à te quondam maledicta, exorta, de quibus doleo me nō tantum dolere & pudeferi, quantum spinosarū culparum numerus, grauitasque exposcit. Tertium Colloquium instituit cum anima sua, dicens. Quocirca, anima mea, cum conuenienter erratis tuis dolere nō queas, abstine saltem deinceps ab illis, ne nouas spinas benignissimo IESV veteribus adiungas. Et reuersus ad IESVM dicit. Videtur mihi

mihī iam posse à te dici illud ex Canticis.
Caput meum plenum est rore, & cicutini mei Cant. 5.
guttis nocturnum. Imo Domine mi, verissimè
 dicere potes, nō iam rore, sed sanguine ple-
 num esse, quia omnia spinarum foramina
 copiosissimorum fontium instar cruorem
 effundunt Et hic Voluntas subdit. Consi-
 tuo Domine deinceps & ego in sudore vul-
 tus mei animæ meæ proximorumque saluti
 incumbere, quousque per superiorum vo-
 luntatem licebit.

PROXIME sequitur consideratio de causa
 efficiente, vel auctoribus actionum. atque
 Intellectus dicit Primum earum auctorem
 inuenio Deum, quoniam ipse per Isaiam,
 sic loquitur. *Propter scelus populi mei percussi* Isa. 53.
eum. In quæ verba sic ratiocinatur Intel-
 lectus. Et si verba hæc proprie ad flagella-
 tionem Christi respicere videantur, pos-
 sunt tamen accominari quoque coro-
 nationi. Cum enim verum sit, quod est ve-
 rissimum, Deum eum percussisse, & constet
 eius caput arundine non semel percussum à
 milite, cur negem eum tanquam primam
 causam quoque percussisse, maxime cum
 indefinita sit oratio, *Percussi eum.* Præter-
 ea, ait Intellectus, deprehendo causam e-
 iusdem, sed specialem fuisse ipsum IESUM,
 non

non solum consentiendo, sed etiam se offerendo. Ad quod propositum, ait Memoria, mihi duo loci occurrunt, alter noui, alter veteris testamēti. Noui est S. Ioannis. *Ego sum pastor bonus, & animam meam pono pro ouib. meis.* Ac vt crederemus, eum non solum de permissione occumbendi locutum, subiungit, quod sponte etiam se velit ad mortem offerre. *Nemo, inquit, tollit eam à me, sed ego pono eam à meipso.* Et subdit. *Et potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo iterum sumendi eam.* Ex veteri testamento

Memoria duo profert testimonia. Vnum è Thren. 2. Threnis. *DEDIT percutiendi maxillam.* Alterum ex Isaia. *Corpus meum, ait Messias ipse, DEDI percutientibus, & genas meas sellentibus.* Vnde colligo, inquit Intellectus, ipsum voluntariè mortuum, maximè autem ex verbis, *DEDIT, & DEDI,* quæ sunt actiua, quæ forte prophetae vsurparunt ad demonstrandam voluntatis actionem, qua se obtulit tormentis & morti.

Longius deinde procedens Intellectus ait. Obseruo Pilatum fuisse causam quidem coronationis particularem, sed tamè principalem. Etiam si enim non mandarit eam expresse, sicut ex Euangelistis deduci potest. S. Ioannes enim solus flagellationem illi

illi tribuit, dicens. *Tunc ergo apprehendit Pi- Ioan. 19.*
atus IESVM, & flagellavit. Et de coronatio-
 ne S. Matthæus ait. *Tunc milites praesidis sus- Matt. 27*
cipientes IESVM in pratorum, &c. & plecten-
tes coronam de spinis, posuerunt super caput e-
ius. Tamen dici potest mandasse eam taci-
 tē: quia secundum quosdam, milites ideo
 ad coronationem processerunt, quia vide-
 rant eum tam asperam flagellationem non
 alia de causa imperasse, quam ut satisfacere
 ludæis, ac idcirco credebant se noua ista
 crudelitate sua etiam gratiam inituros a-
 pud ipsum. Quod si forte non fuerit causa
 efficax & positua, fuit tamen permissiua ut
 affirmat. S. LEO. *Pilatus IESVM, inquit, multis Leo serm.*
dehonestari ludibrijs, & immodicis vexari per- 10. de
missit insurijs. Quanquam fatendum est o-
 mnino, & verè auctorem fuisse, quia non so-
 lum poruit, sed etiam debuit eam impedire
 pro ratione officii & Magistratus publici
 quem gerebat, cui incumbit omnibus mo-
 dis cauere, ne contra iusticiā quispiā punia-
 tur. Accedit, quod auctores supplicii illius
 erant ex eius familia de qua peculiaritè tene-
 batur Deo rationem reddere, si aliqua in re
 delinqueret. *Obedite ait ad Hebræos B. Pau- Heb. 13.*
lus, prepositis & servis, &c. ipsi enim peruisigilant
quæ RATIONEM reddunt pro animabus &
servis.

F

1. Reg. 3.

stris. Hic memoria dicit. huc spectare seu-
ram commonitionem factam in primo Re-
gum Heli sacerdoti, quod negligenter edu-
casset liberos. *Ecce ego facio verbum in Isra-
hel, quod quicumque audierit, tinnient amba
aures eius. In die illa suscitabo aduersum Heli
omnia, qua locutus sum super domum eius:
incipiam & complebo. Pradixi enim ei quod
iudicaturus essem domum eius in aeternum
propter iniquitatem, eo quod nouerat indi-
gne agere filios suos, & non corripuerit eos.*

3. Reg. 2.

Quare permota voluntas, siue Principis,
siue Prælati vel superioris, siue Patris fa-
miliæ, dicit. Propono me operam datu-
rum, ne subditi mei facile delinquant, &
cum deliquerint, correcturum. Video e-
nim licet Heli suos liberos reprehende-
rit, tamen quia non fecit modo debito,
non effugisse diuinam castigationem. Sic
enim textus habet. *Quare facitis res huius-
cemodi, quas ego audio, res pessimas ab omni
populo. Nolite filii mei, non est enim bona sa-
ma, quem ego audio.*

Ulterius progressus Intellectus. Video,
inquit, causam particularem, sed executri-
cem huius actionis fuisse Pilati milites, si-
ue exemplum eius, ut dixi, imitati fuerint,
siue sua perculantia & insolentia incitati id
fecerunt.

fecerint, sicut fuerunt & Iudæi, siue consilio suo, vel favore rem promouerint. Cum enim hoc spectaculum exhibitum fuerit in atrio Pilati, Principes sacerdotum, & Magistratus, qui ante plebem ad ostium palatii operiebantur, videntes quo studia turbæ militaris spectarent, verbis & nutibus eam animabāt. Unde Haymo annotauit Iudæos magnam voluptatem cepisse ex istis illusionibus genustexionibus ante Christum, licet ægrè tulerint salutationem illam. *Auerex Iudaorum.*

Denique cogito causam fuisse dæmonem, nam cum B. Ioannes dicat, dæmonem suggestisse Iudæis ut venderet Christum, videtur mihi omnibus aliis persuasisse, ut operam suam conferrent ad affligendum & occidendum Christum. Quod ad res extremas causas efficientes attinet intellectus indagans numerum dicit. Equidem credo in quaque cohorte multos fuisse, immò omnes. nam S. Matthæus *Matt. 26* sic loquitur. *Et congregauerunt ad eum vniuersam cohortem.* de Iudæis idem affirmat S. Marcus, agens de Conci *Marc. 14* lio generali pridiana nocte in ædibus Cayphæ habito. *Qui omnes, inquit, condemnauerunt eum esse reum mortis.*

Hi vero idem conati sunt persuadere toti plebi *Principes autē sacerdotum*, ait B. Matthaeus, *Et seniores persuaserunt populis, ut peterent Barrabam, Iesum vero perderent. Quod & fecerunt. Respondens enim, inquit idem, VNIVERSVS populus dixit. Sanguis eius super nos, & super filios nostros.* Postremo, puto probabiliter credi posse omnes quae daemones eo conflux. sic; magna enim indignatione in illud efferuescebant, quod experti essent tam multos suae tyrannidi subtractos.

PERGIT Intellectus indagare finem & scopum Agentibus iam dictis propositum. Ac imprimis Patris aeterni scopum fuisse aduentu, quem ipse apud Isaiam expressit, dum ait. *Propter scelus populi mei percussit eum.* FINIS vero Christi IESU inter alios multos fuit, ut nobis exemplum relinqueret, perferendi poenas cum ludibrio coniunctas *Exemplum dedit vobis*, ait apud B. Ioannem, *ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Et hic Memoria dicit. Idem confirmo dicto B. Petri, dum ait *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius.*

Tertio, apud Pilatum eundem finem fuisse credo, qui fuit in flagellatione, ut nempe

MEDITANDI PARS II. 2ft3

nempe immitia Iudæorum pectora ad
 commiserationem tandem commoueret,
 & ideo eum in conspectum eorum produ-
 xit, dicens: **E C C E H O M O**. Quarto
 militum scopus non alius fuit, quam vt ex
 hac Tragœdia suam caperent voluptatem,
 & recreationem, vt existimat S. Bernar-
 dus. Quinto Iudæorum pariter ac dæmo-
 num non fuit dissimilis, nempe vt rabiem
 suam explerent in vindicandis damnis, quæ
 à Christo, ante acceperant. Quare neque
 satis iis fuerunt vsitata supplicia, sed noua
 & peregrina excogitarunt, quæ cum acer-
 bitate dolorum extremū dedecus, & igno-
 miniam coniuncta haberent: vt sic opinio-
 nem sanctitatis populo omni: quam an-
 te de illo habebant, eriperent. **E C C E enim**
totus mundus, querebantur Iudæorum pri-
 mores, & *adit post ipsum*. Et ideo B. Mattheus
 de Pilato dicit. *Sciebat enim, quod per inus-
 diam tradidissent eum.*

Ex horum finium quolibet Voluntas
 fructum capere gestiens, dicit. Ex primo
 disco propositum facere abstinendi à pec-
 catis, quia illa sunt quæ pungunt caput
 mei **I E S V**, plus quam spinæ, maximè au-
 tem peccatum superbiæ. Secundo, liben-
 ti animo amplectendi contumelias & cru-

ces cum speciali intentione Christum imitandi. Tertio, non præuaricandi amplius regulas, vel ordinationes maiorum meorum, ob metum vel gratiam hominum, video enim hunc agendi modum malè successisse Pilato Quarto, non approbandi recreationem aliquam, quæ possit vel in minimum dulcis Iesu contemptum redundare Quinto, forti animo perferendi persecutiones; etiam si multi in eas mihi inferendas conspirent, exemplo Davidis, vel potius

Psal. 26. Christi in psalmo quodam dicentis. *Si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum: Et si exurgat aduersum me prælum, in hoc ego sperabo.*

Huc vsque, vt liquet, Intellectus meditatatus est circa Actionē huius mysterii primariam, nempe Coronationem Sed quia eius comites sunt aliæ quædam, conuenit & illas expendere, siue antecesserint, siue proximè sint consecutæ. Sunt autem in utroque ordine triplices. De primis Intellectus sic loquitur. Animaduerte primam fuisse, quod detractæ sint illi vestes. *Mat. 27.* *Et exuentes eum.* Vbi considero id non fecisse milites, eius honorandi, vel iuuandi causa, sed quod per debilitatem corporis id ipse fecisset tardius, vel certe,

certe, quia suæ insolentiæ & petulantia ex-
 ercendæ inhiabant. Itaque addidit memo-
 ria, non potuisse illos aspirare ad præmium,
 quod Christus promisit sibi ministratibus
Qui mihi ministrabit, honorificabit eum pater Ioan. 12.
meus. Vnde colligo, ait voluntas, mihi de-
 inceps amore Iesu omne seruitium, licet
 vilissimum, quod hominibus defero, illius
 honoris spe subeundum, quandoquidem
 sibi factum reputat, quicquid amore sui
 fecerimus aliis. *Quod vni ex minimis meis fe-* Matt. 23.
cistis, inquit, mihi fecistis.

ADHÆC considero, ait Intellectus, eos vt
 cito libidinē suam explerent, Iesum celer-
 rimē suis vestibus spoliasse, nimiaq; vi pel-
 lem ex recenti flagellatione adhuc vesti-
 bus adhærentem, atque etiam carnis fru-
 sta aliqua extraxisse. Vnde noui sangui-
 nis fontes prorupere, & apparuit Chri-
 stus potius animal excoriatum, quam ho-
 mo viuus. Considero præterea nuditatem
 modestissimi Iasv, de qua loquens S. BER-
 NARDVS, dicit. cum ob summam mētis pu-
 ritatem, plus hœruisse, vel vnum hume-
 rum ostendere nudatum, quam alii corpus
 totum.

Et quia homo verecūdus, semper agitare
 animo solet, quanto pudore fuerit suffu-

fus, per os Dauid ipse sic loquitur. *Tota die Verecundia mea contra me est, & confusio faciei mea cooperuit me.* Vbi Memoria recolit, quod in libro secundo regum narratur, Ammonitas legatis regis Dauidis
 2, Reg. 10 rescidisse vestes vsque ad cingulum. *Erant enim,* inquit scriptura, *confusi turpiter valde.* Quod factum intellectus confert cum Christi facto, dicens. Turpiter confusi erant illi boni homines, quod dimidia tantum corporis parte vestibus suis spoliati essent, quanto turpius ergo confusus fuerit Christus spoliatus omnibus?

ALTERA actio ex præcedentibus coronationem fuit, quod amictus fuerit purpura, peruetusta scilicet & attrita, ac sub mentum in nodum astricta in humeros, more Imperatoribus vsitato, dependens. quam vidi, & manibus attigi in Ecclesia Lateranensi Romæ, adhuc sanguineis maculis tinctam. Vnde, inquit voluntas, sum mopere confundor, quod meminerim me sæpe magno pudore suffusum, quando non erant mihi tam comptæ vestes, quam optabam, sic vt etiam conspectum eorum defugerim, à quibus me videndum verebar.

TERTIA denique fuit contextio coronæ. Vbi cogito, inquit intellectus, nonnul-
 los

los ad varia loca se contulisse, vt reperirent præacutas spinas, alios vero occupatos in modo recte eas plectendi, sic vt longiores, acutioresque partem interiorem spectarent, & facilius caput penetrarent.

QVOD ad actiones coronationem secutas attinet, prima fuit, quod porrexerint ei in manum dexteram arundinem: & paulo post rursus ademerint, vt ea verberarent caput, altiusque coronam infigerent, vt contēplatur S. Anselmus in dialogo de passione Domini. *Hanc coronam, inquit, cum lancea percutientes capiti eius imprime- re conabantur, atque sanguis per eius faciem disfluebat.* Et B. Hieronymus in Mattheum. *An non, ait, contumelia Trinitatis est, quando in virga & calamo percusserunt Romani caput iudicis Iſrahel? dicentes. Prophetiz a nobis Christo, quis est, qui te percussit?* alludens ad illud Micheæ. *In virga percussient maxillam iudicis Iſrahel.* Vnde sequitur eum non solum arundine, sed etiam hasta, nec in capite tantum, sed etiam in maxilla percussum.

ALTERA actio fuit illusoria adoratio, dicendo: *Ave rex Iudaorum.* quæ præfigura- 2. Reg. 12. ta est apud Ieremiam. *Factus sum illis in parabolam & derisum.* Iere. 24.

T § TER-

TERTIA fuit, quod consputus, & alapis cæsus fuerit. Circa quam Intellectus dicit. Ingens interuallū & discrimen est inter salutationem & colaphizationem. Et tamen hos gentiles imitantur, inquit S. Bernardus, qui dum flexis genibus orant, mente distracti sunt, quia Deum genibus venerantur, mente autem conspuunt. Huc Memoria producit illud Iob. *Saturati sunt pennis meis.* Voluntas verò imperat applicationem sensus videndi, qui ait. Cerno diuinum vultum ex plagis tumidū, vti prædixit Iob. *Exprobantes percusserunt maxillam meam, & facies mea intumuit.* Sic vt non agnosceretur amplius. Vnde dixit Isaias. *Non est species ei, neq; decor: & vidimus eum, & non erat aspectus. & quasi absconditus vultus eius: nec reputauimus eum.* Hunc tumorem, vel deformationem proculdubio non parum auxit, quod in ista rabie etiam barbæ pilos illi euulserint, vt prædictum est ab Isaia. *Dedi genas meas Sellentibus.*

SUPEREST tandem circumstantias eiusdem actionis examinare. Ex quibus, inquit Intellectus; prima est nota, nempe Loci, qui fuit atrium prætorii, hoc est, domus iustitiæ exercendæ destinata, & depellendis iniuriis, non autem inferendis, vti
hic

hic factum est. Cerrè, si quæ Christo hic facta sunt, accidissent in patulo campo, vel sylua, aut retruso antro, vel certe in cubiculo aliquo, tolerabiliora essent; at facta sunt intra palatium, in domo publica & iustitiæ, & idcirco prorsus intolerabilia.

ALTERA Circumstantia, ait Intellectus, fuit Temporis, nempe frigidi, ita ut Petrus Apostolus præcedenti nocte opus habuerit se calefacere adignè: quod Christo non parum molestum fuit, cum staret nudus, pallio illo dimidia parte contactus. Quam molestiam auxit tēporis diurnitas in ea adoratione consumpti Cohors enim militum, decima pars legionis est, quare aderant milites sexcenti sexaginta sex hoc ritu Christo illudentes. Finis demum huic Meditationi imponitur sequenti Colloquio ad Christum Dominum.

O Sapientia infinita. non potuit maior tibi inferri iniuria, quam quod tibi velut fatuo illuserint. Nam si negassent sapientiam tibi fuisse infinitam, non tanta fuisset iniuria, quia veræ sapientiæ nomen saltem tibi reliquissent, at postquam te cum fatuo contulerunt, omnem sapientiæ laudem tibi detraxerunt, Rogo te igitur
 ut quo-

300 INSTRVCT. DE MODO
vt quoties iniuria aliqua in hoc genere affi-
ciar, vt dicar homo exiguo ingenio, vel iu-
dicio præditus, memoria recolam, quanta
iniuria sis affectus, toleremque eam mode-
ste & patienter

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

FORMA MEDITANDI
tantum in Puncta.

C A P. IV.

Ro huius Meditationis argu-
mento lumpsi Extremam Cœ-
nam, quam Christus cum suis
Apostolis instituit, tum quia
sublimium mysteriorum ple-
na est, & optimorum documentorum, tum
quia commodè in tres partes distribui po-
test, secundum tria puncta, in quæ or-
dinariè Meditatio solet
diuidi.

PRI.

PRIMUM PUNCTVM.

*Dominus lauit Discipulis suis
pedes.*

OFFERT se mihi, inquit Intellectus, hic Actionum externarum aliqua, quæ post se relinquunt opus. Pro cuius intelligentia pleniore, primum expendam eius naturam cuiusmodi sit Secundo causam eius efficientem Tertio subiectum, vel personas, circa quas exercetur. Quarto, modum. Quinto, tempus quo facta est. Sexto, locum. Septimo, occasiones. Octauo, finem & scopum eius. Sed omnia breuiter: ideinque in reliquis punctis duobus obseruabo, ne æquo longius Meditatio protrahatur.

QUOD ad naturam Actionis pertinet, dicit intellectus. Video esse eius naturale, vel materiale, esse **LAVARE PEDES**, morale verò, vel spirituale, esse actum maximæ humilitatis, vt ex sequentibus liquabit.

QUOD ad secundum spectat. Causam efficientem actionis video esse Christum. Cuius conditio prima, ad hoc factum spectans, augensq; humilitatem, est, quam explicat S. Ioan.

Ioan.

Ioannes c. 14. *Sciens, quia omnia dedit ei Pater in manus* Significans eum habere potestatem & auctoritatem in omnes creaturas. Secunda est hæc. *Et quia à Deo exiit,* nempe sicut naturalis Patris filius. Vnde Ecclesia eum vocat, *Deum Verum de Deo Verro.* Quod autem vt homo etiam exierit à

Luc. 1.

DEO, angelus dicit ad Ioseph. *Quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est.* Tertia est, quæ lequitur. *Et ad Deum vadit.* id est, ad Deum redit, vt sedeat ad dexteram Patris, cum eo regnaturus in secula seculorum. Quarta est, quam ipse post

Ioan. 13.

actionem indicauit, dicens. *Vos vocatis me magister & Domine, & bene dicistis, sum etenim.* Quæ duo significant auctoritatem superioris, alteram supra discipulos, alteram supra subditos quosuis. De quibus conditionibus omnibus Intellectus hoc format argumentum. Scio, quod persona nobilior & sublimior est, hoc autem vilem & abiectum eiusdem, reddi humiliorem. At constat Christi personam fuisse nobilissimam, nempe Dei filium omnium rerum Dominum, atque huius nobilitatis probè conscium: Lotionem verò pedum, quam exercuit, esse actionem vilissimam, quæ non solet nisi mancipiis & abiectissimis conmitti-

committi feruis. Cōcludo ergò hanc actio-
nem Christi fuisse humilimam.

Qvōd ad tertium caput attinet, nempe
personas, quibus loti sunt pedes. Videtur
mihi, dicit intellectus, inde accessionē ma-
gnam fieri ad humilitatem Christi, primo,
quia si officium hoc præstitisset angelis, nō
apparuisset tanta humilitas. Secundo, si vi-
ris illustribus; sed cum vilibus & pauperibus
præstiterit, fuit humilitas humilima. Ter-
tio, quod præstiterit subditis & discipulis:
minor enim fuisset humilitas, si non
subditis lauisset. Quatto, quod demise-
rit se ad pedes Iudæ, à quo iam sciebat
se prodendum. Et ideo credo Evangeli-
stam eius rei meminisse, cum ait. *Cum*
diabolus iam misisset in cor, ut traderet
eum Iudas. Immò in eam sententiam
facile me adduci sino, vt credam cum
quibusdam sanctis eum lotionem inchoas-
se à Iuda, quo illo honore delato emolli-
ret eius cor; summo scilicet flagrans de-
siderio, eum à concepto iam scelere deter-
rendi, & saluandi. Atque hic Memoria
subministrat exemplum practici & magna
caritate Medici, qui, licet plures agros
visendos habeat, tamē initium facit ab eo,
qui grauius decumbit. Vnde voluntas dicit.

Statuo.

Statuo in animo meo, quoties à me officium vel seruitium aliquod præstandum erit pluribus, me antelaturum semper eum, à quo nonnullam vitio meo sensi auersionem Atque hoc satis sit de primaria Actione lauandi. Ad cuius complementum, inquit Intellectus, considerandæ à me sunt nonnullæ aliæ actiones particulares & accessoriæ. Equidem existimo, licet S. Ioannes tantum commemoret Christum aquam misisse in peluim, illum & peluim & aquam à Domino domus per se petiisse & in Cœnaculum attulisse: sicut enim citra operam alterius voluit infundere aquam, ita & reliqua, auctore Euthymio, voluit solus perficere *Credibile est, inquit, & peluim à Domino domus. & aquam quæ fuisse atque portasse.* Id vero fecit, inquit Theophylactus, ad dandum exemplum nobis, *ut nepe sedulo ac grauius ministrantes, nulli alio qui nobis subministrant, & amur.* Atque hic potest fieri applicatio sensus visus, imaginando te videre Dominum totum intentum illi ablutioni pedum, omni studio illos lauando, & vndiq; expurgando, ac demum exosculando.

QVOD AD Modum, quæ erat quarta consideratio, dicit Intellectus. Video tum

quæ

quæ ad animam spectant, de quibus agendum postea, tum quæ ad externa corporis, augere in hoc actu humilitatem. Primo enim dicit Euangelium eum *surrexisse* à mēsa, nec enim voluit sedēdo magnorum Dominorum more actum illum perficere. Secundò, vt expeditior sit ad opus, superiorem vestem deponit. *Et posuit Vestimēta sua.* Nec mihi videtur probabile, quod dicit BENEDICTUS, eum se omnibus vestimentis exuisse, licet pluralis numerus vsurpetur, sed credo tamen denudasse brachia decenter, vt perfectè personam serui repræsenteret, secundum illud Apostoli. *Formam serui accipiens.* Phil. 2. Tertio, *cum accepisset linteum*, inquit Euangelista *præcinxit se.* Proprium enim est ministrorum, & opificū vt præcincti officium suum præstent, atque vt ipsi sese accingant. Quarto, eodem linteo, ad confirmandam dictam humilitatem, eorum pedes exterfit. Cum ergò tot pedes abluerit & exterferit; necesse est eum valde madidū & sordidum ab opere surrexisse.

Intellectus deinde prosequēs discursum circa interna animi, ait. Cogito humilitatem illam altas radices egisse in imo corde, vt apparet ex dicto illo Petri. *Tu mihi lauas?* tempore scilicet præsentis: nec enim Domi-

nus lotionem tunc adhuc inchoarat Con-
 iecit nimirum discipulus ex promptitudine
 illa externa Domini, iam trahentis pedes in
 peluim, & alia agentis, eum prorsus ita sta-
 tuisse. Deinde colligitur ex industria, qua
 conatus est persuadere Petro, vt sineret se
 lauari Cum enim videret laborare eū mera
 mystetii ignorantia, ei dixit. *Quod ego facis,
 in nescis modo.* Quasi dixisset. Ego te excusa-
 tum habeo, quia nescis quid arcani in hoc
 in eo facto lateat Verum quia aduertit Do-
 minus hanc monitionem nō illi suffecisse,
 addidit. *scies autem postea* erat enim illi ar-
 canum illud postea patefacturus. Ac quoni-
 am Dominus firmiter constituerat hunc a-
 ctum perficere, adiunxit ad frangēdum ani-
 mum Petri terribilem illam comminatio-
 nem. *Si non laueris te, non habebis partem me-
 cum.* Quo dicto quasi iugulatus se prouum
 abiecit in terram, dicens *Non tantum pedes,
 sed & manum & caput.* Vnde voluntas con-
 cludit. Propono apud animū meū, à bono
 opere semel inchoato siue reducendus sit a-
 liquis à peruersa vita, ad sanctam, siue à san-
 cta ad sanctiorem, nunquam destitutum, e-
 riam si multa incurrerent, quæ à capto me
 deterrerent, sed cum amabili Iesu eo usque
 profecuturum, donec ad optatū finem per-
 ducatur.

RESTAT

MEDITANDI PARS II. 307

RESTAT examinanda circūstantia TEM-
 PORIS. Et primum, dicit Intellectus, si tem-
 pus vniuersale spectatur, hanc actionem
 Dominus exercuit in fine suæ vitæ: si parti-
 culare, circa medium cœnæ, nam S. Ioannes
 ait. *Surgit à cœna.* interrumpere cœnam, a- *Ioan. 13.*
 ctio seruilis est; proprium enim seruorum
 est, sæpe intra cœnam surgere. Secūdo lauit
 pedes Iudæ, cum iam animo versaret pro-
 dendi cogitationes. Tertio lauit, nō multo
 post litē ipsorū, quis videretur eorū maior,
 vt etiam exemplo dirimeret illā, sciens plus
 mouere exempla, quā verba. Deinde cogito
 multo tempore durasse hanc lotionē, quia
 omnibus duodecim lauit, & diligenter.

QVOD causam motiuam & finalem at-
 tinet. Existimo, inquit Intellectus, ad hanc
 actionem permotum Christum, studio per-
 fectionis eorū & nostri, cuius vnicū & solidū
 fundamentū est humilitas, vt docet Augu-
 stinus in sermone 10 de verbis Domini his
 verbis. *Cogitas magnam fabricam construere
 celsitudinu? de fundamēto prius cogita humi-
 litatis.* Pro fine autē habuit, vt doceret nos
 imitari suum exemplū, vt testatur Euange-
 lista *Exemplum dedit vobis,* inquit Christus,
vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.
 Atque hic transit ad breue colloquium
 V 2 cum

cum anima sua. Nota diligenter anima mea, non eum dicere, se id fecisse, vt sciremus tantum, sed vt opere quoq; imitaremur. & meritò. Nam vt verum dicam, de hac virtute, vt de quauis alia rectissimè dicitur; Hoc plus sciri de ea, quo plus exercetur. Vnde & post allata verba mox subiecit Dominus. *Si haec scitis*. vt doceret necessariam cognitionem, sed quia sola non sufficit, addidit. *Beati eritis, si feceritis ea*. Ecce perspicuè demonstratâ sublimem huius Actionis humilitatem. Et hoc satis sit, pro cõsideratione primi puncti.

Verum quia in responsis S. Petri multa documenta spiritalia latent, antequam ad secundum veniamus, breuiter illa excutiamus. Ea igitur ob oculos ponens intellectus, ait. Credo Apostolum in illo actu memorem fuisse notitiæ à Deo reuelatæ, cum diceret. *Tu es filius Dei viui*. & ideo cum videret Christum seruili illa specie aduolui ad pedes, attonitum respuisse lotionem, dicendo. *Tu mihi lauas pedes?* Quæ verba merito admiratus S. Augustinus. *Quid est, Mirum? cogitanda sunt potius, quam dicenda*. inueniens multa documenta illis contineri aliqua subiiciam.

PRIMUM est, hominem spiritualem non tantum

Tract. 96.
n. 107.

tantum interna humilitate, qua censet se
 omni honore indignum, esse debere con-
 spicuum, sed etiam externa, demonstrando
 eam palam, vt hic fecit S. PETRVS, cum di-
 ceret *Non lauabis*. Secundum sit perseue-
 randum esse in bono opere semel inchoa-
 to, vt indicat verbū illud *in aeternum*. Ter-
 tium, vt quando animaduertimus opus ali-
 quod inchoatum sine vitio non posse per-
 fici, illud deseramus cum S. Petro, qui cum
 notasset se reum culpæ alicuius fore, si non
 acquiesceret Christi desiderio, mutato
 consilio mox dixit *Non tantum pedes, sed &*
manus & caput. Quartum est, non plus æ-
 quo fidendum in bono opere bene inchoa-
 to, nisi in eo perseueretur, vt liquet in eo-
 dem Petro. cui licet aliquādo dixisset Chri-
 stus. *Beatus es Simon Bariona*. tamen quia *Matt. 16.*
 in hoc facto obedire noluit, æternam com-
 minatus est separationem à se. Quintum
 est, quod qui aliquando inspirationi diui-
 næ resistit, etiam si alias eidem sit obsecu-
 tus, reformidare debeat iacturam pristini
 feruoris. Sextum, quod etiā amicus, quam-
 primum innotuerit illum viam virtutis de-
 serere, & commonefactum non resipiscere,
 sit fugiendus & cauendus: quod & Christus
 minatus est Petro. Septimum, quod potius

omnia incommoda, à quibus tamen peccatum absit, sint perferenda, quam consuetudo piorum sanctorumque hominum negligenda: sicut passus est cum summa sua verecundia B. Petrus sibi lauari pedes, ne à Christo diuelleretur. Octauum, quod, ut primum subditus cognouerit actus humilitatis, in quibus se exercet repugnare suorum superiorum voluntati, ab illis abstineat. Nonum est. concionatores & Prælatos debere prius manibus docere virtutem, exercendo illam, quam lingua, sicut fecit Christus, qui primo lauit pedes, postea dixit. *Exemplum dedi vobis.* Postrema sit. Subditum non debere voluntati superiorum facile resistere, ob periculum errandi, sicut accidit B. Petro. Atque hic ecce vides perspicuè praxin abundantia venationis spiritualis, cuius supra facta est mentio. Finisque huic primo puncto imponitur vno Colloquio ad virtutem S. Humilitatis instituto sub hac fere formula. O raram, & ideo admiratione dignam virtutem. Tanta est tua dignitas, & tam præstans natura, ut non possis apprehèdi, multo autem minus comprehendi à nobis miseris & vilibus in hac lacrymarum valle, nisi ipse filius Dei ex celo delapsus ad eam non verbis modo, sed

MEDITANDI PARS II. 311

sed factis etiam docendam ad nos venisset. Et quoniam nihilominus vix submittere nos, uti arrogans & erecta adhuc est natura nostra, mi Domine possumus, rogo te, ut mihi tantum suppedites auxilii, ut diffracto semel abominabilis superbiæ capite, meæ mentis sinum possim laxare, & tuæ humilitatis thesauro adimplere.

PVNCTVM II.

Instituit Sanctissimum S. Eucharistiæ sacramentum.

RVRVS mihi hic se offert Actio externa, quæ opus aliquod post se relinquit. nam post panis & vini consecrationem restat corpus & sanguis Christi Domini, & tamdiu perseverat, quamdiu species panis & vini incorrupta persistunt. Ut ergo intelligam dictæ actionis naturam, & dignitatem operis ea producti, dabo operam, duce fidei lumine, sedulo expendendis consuetis capitibus. Ac primum quidem naturæ & essentiæ: secundo causis efficientibus: tertio instrumentali: quarto motiuis: quinto fini & scopo: sexto tempori: septimo & ultimo, modo quo fecit, breuiter attingendo aliquid de quoq; capite.

V 4 QVOD

QVOD ad primum attinet, dicit Intellectus Firmiter credo hanc esse Actionem supernaturalem & miraculosam, qua panis viniq; substantia, mutatur in corporis, sanguinisq; purissimi Christi substantiam. Et ideo proprio nomine ab Ecclesia vocatur **TRANSUBSTANTIATIO**. vnde Christus ipse dicit *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus*. Quibus in verbis animaduertès Intellectus Dominum cibum hunc anime spiritalem, conferre cum materiali corporis, dicit. Volo inuestigare, in quibus conditionibus conueniant, & in quibus discrepent Primum autem inuenio conuenire in eo, quod vt materialis cibus habet sustentare vitam naturalem in corpore & augere: sic hic spiritualis vim habeat sustentandi augendiq; vitam spiritualem in anima, quæ vita consistit in diuina gratia, & vocatur vita in Christo. Qui modus loquendi sumptus est ex illo Christi dicto in eodem capite. *Qui manducat me, & ipse viuet propter me* Hinc verò intellectus migrans ad ea, quæ non conueniunt, dicit. Video cibum materialem non semper augere corpus, vt quando homo peruenit ad statum, vt dicitur, *Consistentiæ*. verum hic cibus spiritualis semper adauget gratiam in anima, nullus enim in
 hac

hac vita eius incremento terminus est definitus. Secundo, ille cōuertitur in substantiam eius qui illum sumit: nam cum calor naturalis sumentis potentior sit, transmutat cibum in sui subiecti naturam. at in hoc euenit contrarium, cum enim sit manducante potentior, conuertit illum potius in se, vt bene tradit B. AVGVSTINVS. *Cibus,* ^{Aug. 7. confes.} *inquiens, sum grandium, cresce & manduca-* ^{c. 10.} *bi me, nec tu me in te mutabis, sicut cibum carnis tue, sed tu mutaberis in me.* Secundo, cibus materialis solet voluptatem afferre corpori, sic & hic spiritualis animæ. Vbi Memoria suggerit bina scripturæ loca. Ex Genesi illud. *Præbebit delicias regibus.* Ex psal- ^{Gen. 49. Psal. 67.} *mis verò. Parasti in dulcedine tua pauperi DEVS.* Hoc tantum differunt, quod ille vnum tantum saporem, & aliquando ingratum præbeat, hic verò omnes sapores, eosq; gratissimos semper reddat, sicut canit Ecclesia. *Panem de cælo præstitisti eis, omne delictamentum in se habentem.* Sicut & de eius figura Manna scriptum est. Quanquam verum est, vt hi sapores percipiantur, opus esse vt cibus iste cælestis fidei caritatisq; dentibus masticeatur; sicut necesse est, & materialem masticari vt gratus aliquis sapor percipiatur. TERTIO, sicut ille confortat corpus;

ne faeile labatur, sic hic animam, ne labatur in peccatum, teste S. Cypriano, dum ait. *Manifestum est eos IUVARI, qui corpus eius attingunt, Si verè Eucharistia communionem accipiunt.* Similiter S. Bernardus ait. *Minuit sensum in minimis, & grauioribus tollit omnino consensum.* Expendens autem Intellectus, quomodo hoc fiat, dicit. Equidem arbitror primo eius beneficio remoueri peruersas cogitationes ad peccandum incitantes. Secundo, concupiscentiæ impetum refrenari, temperando humores. Tertio tolli occasiones externas. Quarto phantasma moueri recordatione suppliciorum impiis decretorum. Quinto excitari cogitationes, & desideria æternæ gloriæ. **QUARTO**, quemadmodum cibus materialis corpori subministrat vires ad sustinendos labores, sic hic suppeditat vires animæ ad exercenda virtutum opera. Atq; indagans hic modum, quo id fiat, dicit. Credo id aliquando ab eo fieri excitando immediatè voluntatem, vt velit, aliquando etiam commouendo appetitum sensitium, siue id fiat agitando humores & spiritus, siue per redundantiam voluntatis. Probe obseruo, inquit Intellectus, vt finis huic discursui imponatur, multis prærogatiuis hunc cibum spiritualem superare materialē.

teriale. Vna est, quod hic prodesse non
 queat nisi corpori viuo, ille verò possit & a-
 nima mortuæ (mortuæ dico morte spirita-
 li peccati, nam natura sua est immortalis)
 In aliquibus enim casibus potest conferre
 primam gratiam. Altera est, quod cibus
 materialis exerat vim suam tantum in cor-
 pus, ac spiritualis in animam & corpus, tum
 quia eius adhuc in vita existentis humores,
 modo iam dicto, attemperat, tum quia post
 mortem illud resuscitat ad vitam immor-
 talem, sicut ipse Christus prædixit. *Qui* ^{Ioan. 6.}
manducat meam carnem, & bibit meum san-
guinem, habet vitam aeternam. & ego RE-
SVSCITABO eum in nouissimo die. vnde S.
 IGNATIUS vocat *pharmacum immortalita-*
tis & Concilium Nicænum, *Symbolum*
Resurrectionis. Nec mirum. Si enim Chri-
 stus solo tactu manuum suarum resuscita-
 uit filiam reguli, cur caro nostra toties san-
 ctissimo corpore Christi contacta vim re-
 surgendi non accipiat? Quam in rem GREG.
 Nyssenus affert similitudinem fermenti,
 quod totam massam in se conuertit. Et nos
 videmus ferrum à Magnete tactum attra-
 here etiam aliud ferrum.

SEQUITUR vt consideremus Causam
 efficiētē actionis, de qua Intellectus dicit.

Eam

Eam video esse ipsum Christū, quia omnipotens est, quia vnā substantiam in aliam transmutare non potest, nisi cuius infinita est potētia; sicut quod seipsum propriis manibus potuerit dare sumendum Apostolis, sicut Ecclesia canit. *Turba fratrum duodena se dat suis manibus.* Et multa alia miranda quæ in institutione huius mysterii continentur vt merito dixerit P salmista. *Memoria fecit mirabilia suorum.* Secundo est idem

Psal. 110.

Christus, quia sapiens est. Sapientia enim in eo demonstrata est, quod sub panis & vini accidentibus, viuam carnem suam & sanguinē occuluerit, vt horrore, si propria specie apparuisset, non esset communicātibus. In cuius confirmationem Memoria adducit, quod discipuli, cum verba illa Christi,

Ioan. 6.

Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus, nimis carnaliter intellexissent, dixerunt. *Durus est hic sermo, & quis potest eum audire?*

CAVSAM instrumentalem, qua Christus vsus est in hac actione perficienda inquit Intellectus, video esse verba ab eo prolata. *Hoc est corpus meum.* Quæ verè vim & efficaciam habent transubstantiandi panem in Christi corpus, & vinum in sanguinē Christi: tantæq; virtutis sunt secundum Theologos

logos, ut si Christus ante non existeret, de nouo eum producerent. In cuius rei confirmationem Memoria adducit miraculum à Christo factum, quando filium viduæ verbo solo restituit vitæ, dicens. *Adolescenti tibi* Luc. 7.

DI CO *surge.*

Quod ad MOTIVAS causas attinet, etsi credo, inquit Intellectus, fuisse multas, contentus tamen ero consideratione vnius, nempe Bonitatis & amoris. Quemadmodum enim illa permouit æternum Verbum ut per vnionem personalem se sanctissimæ Christi humanitati communicaret, quippe cum naturalis eius proprietatis sit se ad alios diffundere: sic eundem promouit, ut migraturus ex hoc mundo se nobis communicaret sacramentaliter sub panis & vini integumento. *Delicia enim mea,* inquit *alicubi, esse cum filiis hominum.* Cum enim *Prou. 8.* præsentia naturali nobiscum manere non deberet, inuenit modum verè manendi nobiscum, sed præsentia supernaturali, vel sacramentali. Longius verò progrediens Intellectus dicit. Scio, proprium amoris effectum esse, constringere amantes, ut quam arctissima inter se consuetudine vtantur: cum verò amor humanus nõ longius constringere queat, quam secundū præsentiam
 exter-

externam, diuinus in Christo amor per sanctam communionē inuenit, vt etiā amantes secum constringantur interius in anima, & quasi vnum quiddam secum efficiantur. Sicut enim verè dicere possumus cibum quem sumimus, cum in carnem nostram & sanguinem transeat, fieri vnum nobiscum, sic nos per hoc sanctissimum sacramentum vnum reddimur cum Christo. Quare S. Cyrillus Hierosolymitanus asserit dignè communicantem fieri cōcorporeum & consanguineū Christi, conuenienter dicto Christi.

Ioan. 6.

Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo.

1. Cor. 11.

Quod ad Finem in institutione huius Sacramenti Christo propositum spectat, Primum video, ait Intellectus, esse illum, quem ipse his verbis expressit. *Hac quotiescunq; feceritis, in mei memoriam facietis.* hoc est, meæ passionis & mortis. In cuius confirmationem, dicit Memoria, propono quod B. Paulus in priore ad Corinthios scripsit. *Quotiescunq; manducabitis panem hunc, & calicē bibetis, Mortem Domini annuntiabitis.* Secundus finis est, vt nos pelliceret in amorē sui Videtur enim mihi se quodammodo accommodasse huius mundi amatoribus, qui nonnunquam vt homines ad amorē sui trahant,

hant, illis cibum præbent, vel potum amatoriū. Cum enim sit ipse amor, (*Deus, inquit B Ioannes, caritas est*) in ipsam hostiā se includit, vt sic in amorem sui nos traheret. *1. Ioan. 4.*

MODVM demum perpendens intellectus, quo actio hæc peracta est, dicit, Lego exterius talem fuisse. Accepit Dominus panem in manus suas, fregit, benedixit, consecrauit, & dedit Apostolis. Inter- num verò Christi affectum ad hanc actionē vehemētissimum fuisse colligo ex illa con- geminatione verborum *DESIDERIO de fide. Luc. 22.*
raui hoc Pascha manducare vobiscum Dein- de, quod vt induceret nos in amorē huius nobilissimi cibi, mirificè prædicat eius vim & efficaciam, quod est proprium amātium. Nam nunc promittit non solum præsentia externā, sed etiam intimam suā nobiscum vnionem inde futurā *Qui manducat, inquit Ioan. 6.*
meā carnē, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo Nunc addicit & vitam æternam. *Si quis māducauerit ex hoc pane, & viuet in aternū.* Nunc deniq; minatur mortē æternam, si illum non sumamus *Nisi manducaueritis, inquit, carnē filii hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Finem facit, facto cum anima sua colloquio, hoc modo *Lauda anima mea*
 Salua-

Saluatorem, ducem & pastorem in hymnis
& canticis. Quantum potes, tantum aude,
quia maior omni laude, quam laudare suf-
ficis. Pastor tuus est, & tuum pabulum cum
quo, tanquam viatico, conducit te ad æter-
num tabernaculum. Crebro itaq; te hoc ci-
bo pasce, & toto pectore desidera, ac etiam
pro viribus procura, vt multi pascantur te-
cum, nec enim etiã si à mille millibus sa-
matur vnquam consumitur, sed potius in
regno suo magis magisque crescit & dila-
tatur.

PVNCTVM III.

*Mandauit Christus discipulis, vt se
mutuo diligerent.*

CONSIDERO, inquit Intellectus, impri-
mis Christum hanc doctrinam in per-
sona Apostolorum dedisse omnibus eorum
posteris. deinde non dedisse per modum
consilii, sed præcepti. *Hoc est PRÆCEPTVM*
meum, ait, Et diligatis inuicem. quo clarissi-
mè declarat amabilem in suos omnes pro-
uidentiam, dum vnicuiq; mandat, vt omnes
amet. Vt autem mutuum hunc amorè no-
bis persuadeat; vocat hoc præceptum suum
NOVVM, dicendo. *Mandatum nouum do-
bis, quo*

bi, quo nouitate sua nos ad eius obserua-
 tionem pelliceret. Omnia enim noua, vt
 vulgo dicitur, placēt. Meritò autem depre-
 hendo vocari nouum, quia obseruatum ve-
 rē hominem renouat à peccati vetustate,
 secundum illud Apostoli. *Si qua ergò in Chri-* 2. Cor. 5.
sto noua creatura, vetera transierunt, ecce fa-
cta sunt omnia noua. Secundo, quia et si in
 lege veteri mandatum fuerit, vt proximum
 diligeremus, tamen mādatum est tantum,
 vt eum diligeremus sicut nos ipsos: at in
 noua Euangelica additur, vt diligamus et-
 iam supra nos ipsos, profundendo, scilicet
 vitam, pro eius salute. Vnde S. Ioannes di-
 cit, *Maiorem caritatem nemo habet, quam et* Ioan. 15.
animam suam ponat quis pro amicis suis.
 Tertio dicitur nouum ob nouitatem Euan-
 gelii, quæ appellatur Lex noua, eo quod
 contineat spiritum nouum filiorum DEI,
 non vt in veteri lege seruitutis, secundum
 illud B. Pauli. *Non accepistis spiritum serui.* Rom. 8.
tutis iterum in timore, sed spiritum adoptionis
filiorum. Quarto eundem Domini affectum
 colligo ex eo, quod vocet præceptū suum.
Hoc est præceptum meū, et diligatis inuicem.
 Etenim, cum verus amicus nō solum amo-
 re complecti soleat amicum ipsum, sed et-
 iam res eius, ad ipsum pertinentes, ita Chri-
 stus

ftus fupponens quod amarent fe, poftulabat vt etiam hoc præceptum velut fuum amarent. Ac intellectus porrò indagans eaufam cur vocet fuum, dicit fe credere ita vocare, eo quod ipfe non fit aliud quàm amor, ac pròinde fuum præceptum recte dicatur, quia fimile fibi. ficur multorum filiorum pater, de vno, qui fit illi fimilis in vultu, vel moribus dicit: Hic eft filius meus. In cuius confirmationem Memoria dicit. Huic propofito feruire videtur S. Ioannis refponfum difcipulis datum, cum percontarentur, cur

Mieron. in cap. 6. ad alterutrum. toties repeteret dictum illud. *Filioli diligite mini eft, &c.* refpondit enim, *Præceptum De-*

Animaduerto præterea, inquit Intellectus, non fuiſſe fatiſ Saluatori dediſſe hoc præceptum, fed etiam motiua adiunxiſſe, quibus ad illud obſeruandum incitaremur. Primum fuit exemplū ſuum, *Sicut*, inquit, *ego dilexi vos* quaſi diceret. Non mando vobis rem impoſſibilem, quippe cum ego id præſtiterim, amando vos, Secundum, eſt, quod ſic cõciliaturi ſimus eius amicitiam. *Amici mei eritis*, inquit, *ſi feceritis, qua ego præcipio vobis.*

Deinde noto, pergit intellectus, Dominum definiſſe & modū, quo debeamus nos inui-

in vicem diligere, dicens. *Sicut ego dilexi vos.*
 Qui modus, licet multa cōprehendat capi-
 ta, ego duo tātum attingam. Vnus est, quod
 dilexerit omnes. Quare neq; nos aliquē ex-
 cludere debemus a nostra amicitia, etiā ini-
 micum, quando quidē Christus nec exclusit
 Iudam suum proditorē. Secundus est, quod
 sic dilexit vt vitam posuerit pro amicis, iux-
 ta doctrinam à se traditam, cum diceret.
Maiolem caritatem nemo habet, quam vt a Ioan. 15.
nimam suam ponat quis pro amico suo.

Deniq; vt amorem illum mutuū omni-
 no nobis inculcaret, voluit illum esse sym-
 bolum, quod essent sui discipuli. *In hoc co* Ioan. 13.
gnoscent omnes, quod discipuli mei estis, si dile-
ctionem habueritis ad inuicem. Quibus ver-
 bis hanc puto subiectam esse sententiam.
 Non ex ieiuniis; aut vigiliis, aut caetera vitæ
 austeritate, vt discipuli S. Ioannis Baptistæ,
 dignoscemini esse mei discipuli, nec ex
 superstitiosis & externis ceremoniis, sicut
 Pharisei: nec demum ex miraculis, quæ pa-
 trabitis, sed duntaxat ex illo cōmuni omniū
 amore, quem volo esse signū, & proprium
 Christianismi characterem. Hunc certe in-
 intimis animi visceribus in sculptū demon-
 strauerunt primi Christiani, quorū, vt scri-
 bit B. LUCAS in Actis, erat cor *unum & anima*

anima una. Immò scribit Tertullianus eos quasi in fronte signatos tantum factis ipsis in proximum declarasse amorem, vt ethnici stupore defixi dicerent. Videte quo se porrigat Christianorum caritas, qui mutuo se appellant fratres, & tanquam fratres se tractant, ac parati suat pro se mutuo sanguinem profundere.

Matt. 18.

Ex omnibus hactenus dictis, & ex illo, quod semel dixit Dominus: *Vbiunq; fuerint duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum* colligo, inquit Intellectus, omnes qui in cœtu multorum viuunt, debere omni studio & industria semper cōseruare, ac augere mutuum hunc amorem: sic enim indubitanter confidere poterunt Christum in medio eorum semper versaturum, omniq; fauore & gratia eos persecuturum. Eadem quoq; sollicitudine quilibet cauere debet, ne vel minimam occasionem præbeat, vt amor ille mutuus imminuatur, vel lædatur: alioquin enim facile ex eorum medio recedere posset Christus, vel pristinus feruor restingui. Ad quod confirmandum memoria adducit pulchram illam B. Augustini in sermone s. de dedicatione Ecclesiæ similitudinem. *Ligna, inquit, & lapides, si non sibi certo ordine cohærent,*

rent, si non se pacifice innecterent, si non se in-
 vicem coharendo sibi quodammodo amarent,
 nemo huc intraret. Deniq; quando vides in a-
 liqua fabrica lapides & ligna sibi cohærere,
 securus intras, ruinam non times. Haud se-
 cus timere debent qui vitam agentes in
 communi aliorum cœtu hanc vnionem la-
 befactant, & causam præbent vt amoris fra-
 terni ardor euanescat Quibus adiungit In-
 tellectus. Meritò Dominum tam horribili-
 ter minatum esse iis qui vel paruulis offen-
 diculo fuissent, cum diceret. *Qui scandali- Matt. 18.*
zauerit vnum ex istis pusillis, qui in me cre-
dunt, expedit vt mola asinaria suspendatur in
collum eius, & demergatur in profundū ma-
rii. Quanto amplius timere debet is, qui
 multos scandalizat litibus suis & conten-
 tionibus, atque vt ita loquar, Christum ex
 congregatione sancta quasi explodit. Atq;
 hic mediator interno spiritu accensus, se-
 cum Colloquium sequens instituit. Ne fal-
 laris anima mea, vt credas te amare proxi-
 mum, & reuera non ames, audi quid dicat
 B. Gregorius homilia 20. in Euangelia. *Si-*
gnum dilectionis, exhibitio est operis. Opera
 autem illa describit accurate Apostolus in
 epistola priore ad Corinthios. *Caritas pa- 1. Cor. 13.*
tiens est, benigna est, non amulatur, &c. Quæ
 X 3 vt me-

vt melius obserues breuem subiticiam expositionem ex S. THOMA, supponendo Caritatis nomine non intelligi aliud, quam amorem mutuum, quo fideles se mutuo propter Deum complectuntur. Cuius proprium officium sit, ita amare hominem, vt ad cōseruandam cum proximo amicitiam, quicquid necessarium est, agat vel patiatur.

Incipiens autem Apostolus à patiendo dicit Caritatem esse PATIENTEM, multa enim toleranda sunt ex caritate, vt scribit in 2. ad Corinthios cap. II. Tam grandis autem est hæc patientia caritatis, vt nullis aduersitatibus possit expugnari, secundum illud ex Canticeis. *Aqua multa non potuerunt extinguere caritatem: nec flumina obruent illam.* Nec satis est esse patientem, ad retinendam amicitiam, sed etiam multa oportet agere, & aliquādo de propriis fortunis proximo aliquid communicare, & ideo adiungit BENIGNA est. Quæ vox composita est, à bono, & igne. Sicut enim ignis vim habet niuem vel glaciem constrictam dissoluēdi, vt per terram diffuat, sic Benignitas facit vt bona nostra dispergamus in proximum, secundum illud Spiritus sancti monitum. *Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide.* Et S. Ioannes disertè negat contrarium

Cant. 8.

Prov. 5.

trarium facientem præditum caritate. *Qui 1. Ioan. 9.*
habuerit, inquit, substantiam huius mundi,
& viderit fratrem suum necesse habere, &
clausit viscera sua ab eo, quomodo caritas
Dei manet in eo? Et quia supponit Aposto-
 lus, caritatem nõ permittere, vt opere mali
 aliquid fiat fratri, declarat, nec permittere,
 vt fiat affectu; quod fieret, si doleret de pro-
 speris eius successib. hoc enim est inuidiæ,
 Vnde mox addit Apostolus. **NON ÆMVLATVR,**
 nam cum caritas faciat, vt amicum
 diligamus, sicut nos ipsos, facit etiam vt
 gaudeamus de bono eius, æquè ac de pro-
 prio. Vnde consequitur, eam multo minus
 toleraturam, vt factis aliquè lædat. Et ideo
 subiicitur. **NON AGIT PERPERAM,** hoc est,
 nõ finit damno aliquo affici amicum: cum
 certus sit non posse inferri malum ei, quem
 amat tanquam seipsum.

Hæ iam dictæ virtutes, vt vides, homi-
 nem Christianum in communi muniunt &
 corroborant; ac sequentes eum armant cõ-
 tra tres speciales animi affectiones, quæ fa-
 cile possint detrimentum afferre proxi-
 mo. Prima est existimationis & honoris
 proprii, & ideo dicit Caritas **NON INFLA-
 TVR.** neque enim patitur vt vel interior
 in animo quis contra alium insolescat,
 X + cum

cum constet id non posse fieri, sine alterius contemptu. Vt ergo nemo se contemnit, ita salua caritate qua proximum amat sicut se, non potest alium contemnere. Ac eadem de causa non potest ambire, vt sit illius superior, & ideo adiungit. **NON EST AMBITIOSA**, immò potius optat se subiici omnibus, illisq; seruire, sicut **S. PAVLVVS** consuluit Galatis. *Per caritatem spiritus seruite inuicem.* Altera affectio praua, quam refrænat Caritas, est amor opum. Vnde si quis amico aliquid donarit, vel mutuo dederit, vel alio modo impertiuerit, non quærit, nec repetit eam eo modo qui amicum possit turbare, vel scandalizare, & ideo sequitur. **NON QUÆRIT quæ sua sunt.** Nec vlla ratione sibi usurpat, vel procurat, quod videt pertinere ad amicum, sicut de se loquitur Paulus alibi. *Non quarens, quod mihi vtile est, sed quod multis, & salui fiant.* Vnde & reprehendit eos in ep. ad Philipp. qui caritatis huius sunt expertes. *Omnes quarunt, quæ sua sunt, non quæ IESV Christi.* Tertia affectio, quam caritas moderatur, est **IRA.** & ideo subiungit. **NON IRRITATVR.** hoc est, non sinit se prouocari ad indignationem cõtra quemquam propter iniuriam aliquam illatam, sed potius omnia cõdonat secundum consilium

Gal. 5.

1. Cor. 10.

Phil. 2.

filium Pauli Coloffensibus datum. *Donan- Col. 3.*
tes vobismetipsis. si quis aduersus alium habet
querelam.

Armat adhæc Caritas Intellectum, ne
 malum cogitet de proximo, & ideò dicit A-
 postolus. *NON COGITAT malum.* Cuius di-
 cti duplex est sentētia. Vna, quod non per-
 mittat in mentem venire cogitationem de
 alio lædendo, quales cogitationes detesta-
 tur meritò propheta Michæas, dum ait. *Va Mich. 2.*
qui cogitatis malum, & operamini malum in
subilibus vestris. Altera, quod nec admittat
 sinistras suspiciones & iudicia de aliis. cu-
 iusmodi & Christus reprehendit apud B.
 Matthæum. *Vt quid cogitatis malum in cor- Matt. 9.*
dibus vestris?

VOLUNTAS similiter rectè dirigitur à
 caritate, maximè, vtne exulter in aduersis
 proximi casibus, & ideo subdit Apostolus.
NON GAUDET super iniquitate. Quod au-
 tem contrarium accidere possit, manife-
 stum est. Nam sicut qui ex animi perturba-
 tione delinquunt, scrupulum aliquem & re-
 morsum conscientix sentiunt, sic qui scien-
 tes prudentes peccant, solent exultare, se-
 cundum sapientem. *Qui latantur, cum malè Prou. 2.*
fecerint, & exultant in rebus pessimis. Dico
 ergo caritatem nunquam permittere, vt

X s quis

quis de damno fratri illato gaudeat sed potius cum B. Paulo doleat. *Ne iterum cum Seno*, inquit in secunda epistola ad Corinthios, *humiliet me Dominus apud vos, & lugeam multos ex vobis, ex his, qui ante peccaverunt.* Adhæc, qui caritate præditus est, non solum non gaudet de alterius malo, sed ex animo congratulatur eius bono & fælicitati. Vnde subiungitur. *CONGAUDET autem Veritati.* Quæ veritas est triplex Prima consistit in doctrina, vt quando docentur vera. Secunda consistit in vita, quando interior animæ vita, responderet in bonitate vitæ externæ corporis. Tertia deniq; est in iustitia, quando cuiq; præstatur, quod ei debetur, vt bonis præmium, & malis pœna. Sic faciebat S. Ioannes, dum ita scribit. *Gauius sum valde venientibus fratribus, & testimonium perhibentibus Veritati tuæ. sicut in caritate ambulas.* Deinde caritas illud quoque bonum efficit, vt patienter tolerantur proximi imperfectiones, siue naturales siue morales, iniuriæ quoq; & persecutiones, secundum illud B. Pauli monitum. *Debemus firmiores imbecillitates infirmiorum sustinere.* Similiter inducit hominem, vt facile fidem præstet fratri aliquid (modo veritati non repugnet) asseveranti, & ideo dicit. **OMNIA CREDIT.**

2. Cor. 2.

Ep. 2.

Rom. 15.

MEDITANDI PARS II. 331

CREDIT. Inducit item ad Sperandum omnia
bonum animæ salutare, & ideo adiun-
git. OMNIA SPERAT. Demum ne spes
excidat, quando prorogatur promissæ
executio, efficit ut æquo animo expectetur
tempus effectui destinatum, & idcirco con-
cludit, OMNIA SVSTINET. Sicut & Habacuck
exhortatur cap. 2. *Si moram fecerit, expecta-
eum.* Finis autem hic imponatur cum Col-
loquio ad Spiritum sanctum,

O diuine spiritus ad te amoris, omnis &
caritatis fontem refugio, & rogo humili-
ter, ut meum, omniumque proximorum
meorum pectus digneris adimplere: sicut
enim in festo Pentecostes cum impleres
corda fidelium, effecisti, ut non secus se
mutuo diligeret, ac si corpus haberent vna
anima informatum, sic spero, & nobis eue-
nire posse.

PATER NOSTER

AVE MARIA

FORMULA MEDITANDI
in solum Scriptura sacra
textum.

C A P. V.

PRO huius meditationis argumento
sumpsi historiam cæci nati, quia conti-
net personas, verba, & actiones varias. S.
Ioannes cap 9. Euangelii sic eam inchoat,
ET prateriens IESVS, Vidit cæcum à nati-
uitate, &c. Facta igitur oratione præpara-
toria consueta historia in hunc modum
summatim ob oculos ponitur Cæcus, post-
quam luto illuminatus fuit à Christo, sæ-
pius à Pharisæis examinatus est, vt calum-
niari possent miraculum, ac deniq; turpiter
ab illis eiectus à Domino inuentus est, iam
fide vera, & notitia filii Dei illustratus, vnde
& genibus flexis eum adorauit. Pro petiti-
one deinde dic. Domine, præbe mihi, quæso,
gratiam audacter doctrinam tuam defen-
dendi, & imprimis aduersus eos, qui vitam
solitariam & spiritualem irrident. PRO loco
deniq; in hoc initio repræsentato mihi pla-
team, in qua versabatur cæcus, deinde viam
piscinæ, tum ædes Pharisæorum.

Aggrediens ergo Intellectus considera-
tionem

tionem vocolæ, ET, Particula, inquit est copulatiua, & principium capitis. vnde apparet hanc cæci illuminationem proximè secutam post ea quæ antegresso capite sunt narrata, de Christi è templo digressu, cum Iudæi eum vellent lapidare. Vbi animaduerto incredibilem Christi benignitatem, tum quod æquo animo tantam contumeliam sustinuerit, tum quod non destiterit eo ipso tēporis puncto nouo beneficio gentem illam afficere. Imò duplicem hic beneficentiã noto, cum B. Chrysostomo, nempe Dominum hoc miraculū patrasse non modo in commodum pauperuli istius cæci, verum etiam vt prædura lapidatorum suorum corda hoc caritatis officio emolliret, ac vt loquitur Apostolus, *carbones ignis super eorum capita congereret.* *Rom. 12.* Et hic VOLUNTAS dicit. Statuo in animo meo, me, adiuuante diuina gratia, in posterum benefacturum aduersariis meis, etiamsi recenti me iniuria affecissent, vt paream dicto Christi. *Bene Matt. 5. facite his, qui oderunt vos PRÆTERIENS.* Credo, ait Intellectus, Christum data opera vitam iniisse, in qua erat iste cæcus, vt illum illuminaret. Hic memoria dicit, conuenire huic rei parabolam de eo qui Hierosolyma *Luc. 10.* discedens incidit in latrones. Circa quam discut-

discurrens intellectus, confert Christum cum tribus qui sauciatū à latronibus viderunt, & dicit. Video de sacerdote scriptum. *Et viso eo pertransit.* De Leuita similiter dicitur. *Cum esset secus locum, & videret eum pertransit.* De Samaritano verò *Samaritanus autem quidam iter faciens, sensit secum eum, & videns eum misericordia motus est.* Vnde concludo, inquit, Christum instar Samaritani accessisse cæcum, aspexisse, & à cæcitate curauisse.

VIDIT. Non existimo simplicem quendam fuisse intuitū, & perfunctoriè factum, vti fuerat istius sacerdotis, & leuitæ, sed firmum & immotum vti fuerat Samaritani. Tamque serio intentum se Christus demonstravit, vt occasionem discipulis dederit sciscitandi. RABBI *quis peccauit?* iam enim forte obseruarant nihil fortuito, sed consideratè omnia ab eo fieri. Memores ergo eorum quæ audierant ad paralyticum dicta, cum sanasset eum iuxta piscinam. *Ecce sanus factus es, iam noli amplius peccare,* cogitabāt, si ille ob peccata sua, in paralytin incidit, forte & hunc miserum hominem propter peccata sua, parentumue natum cæcum. Hic voluntas confusionis sui actum exercet, propterea, quod conspe-

Iuan. 5.

cto in

sto in viis paupere, sæpe vultum auerterit,
 contra doctrinam B. Ambrosii ita in Lucam Lib. 8.
 scribentis. *Verum ne cacum illum tanquam
 fastidiosi pauperum cito reliquisse videamur,
 & transisse ad diuitem. expectemus eum, quia
 expectant & Dominus.*

INTERROGAVERUNT. Obseruo Euange-
 listam vti numero plurali, & quæstionem
 illam attribuere omnibus discipulis: quod
 fecit vel quia omnes eam proposuerunt,
 vel quia omnibus idem animus fuit, eo
 quod vni proponenti ceteri applauserint.
 Mihi certe viderur ita res contigisse. om-
 nibus enim hominibus innatum est cu-
 riosè in aliorum facta inquirere, calami-
 ratesque & ærumnas attribuere eorum
 noxæ, vel possumus dicere Euangelistam
 per Synecdochen plurali numero pro sin-
 gulari vsu. Vnde colligo plurimum refer-
 re, versetur aliquis in societate bonorum,
 necne? fit enim, vt quod ab vno fit, omni-
 bus tribuatur. Ad quod propositum
 Memoria quærens simile exemplum, ait.
 Occurrit mihi murmuratio Iudæ de
 unguento pretioso, à Magdalena in ca-
 put Christi effuso, vt narrat S. Ioannes. Ioan. 12.
*Dis-
 cipulis eius IVDAS
 Iscariot.*

Matt. 26. Iscariotes, &c. Et nihilominus S. Matthæus attribuit eam omnibus discipulis, dicens. *Videntes autem discipuli indignati sunt.* Vnde disco, quã sedulò cauere debeant, qui in cœnobis, vel alia congregatione pia viuūt, ne prauum exemplum præbeant, cum videamus lapsum vnus in totam redundare communitatem. Quomodocunq; autem res se habuerit, hoc est, siue vnus, siue plures quæstionem illam proposuerint, nõ tamen abfuit curiositas, & idcirco dicit voluntas. Cauebo hoc vitiũ eo studiosius, quo communius est. Potest enim fieri, quod Euangelista ex industria scripserit quæstionem positam à discipulis, vt innueret hanc imperfectionem posse quoq; cadere in homines spirituales, si parum cauti sint.

Joan. 3.

QVIS PECCAVIT. Intellectus indagans causam huius quæstionis ab Apostolis motæ ait Forte mota est, ob responsum alias à Domino datum Paralytico. *Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.* ac idè existimarint, nullum cuiquam malum, nisi ex peccato antegresso, euenire, & idè videri hunc quoque cecum deliquisse. Quod autem cogitarunt, hoc verbis etiam expresserunt: difficile enim est conceptus animo inclusos diu retinere

tere, iuxta illud Iob. *Conceptum sermonem Iob. 4. tenere quis potest?* Hic voluntas dicit. Propositum facio custodiendi & refrenandi mentem meam, ne facile sinistram de proximo opinionem, vel aliquid aliud consideratè concipiam: sic enim non facile in inconsiderata verba erumpam.

HIC AVT PARENTES EIVS. Hæc quæstio; inquit Intellectus, videtur mihi vel curiosa, utpote qua alienæ conscientiæ arcana inquirantur, vel æquo audacior, quasi ipsorum iudicio doctrina illa locum non haberet, in cæco dicto, quando quidem, peccare non potuerit, antequam natus esset. Et ex altera parte non ignorabant scriptum Ezechielis 18 *Filius non portabit iniquitatem patris*, ac proinde nec ob peccata patrum poterat cæcitas illa contigisse.

NEQ. HIC *Peccavit, neq. parentes eius.* Hic, ait Intellectus, imprimis considero, in vitam Domini mansuetudinem, qui cum iure eos posset de curiositate, vel arrogantia reprehendere, non tamen fecit, imo benigno responso instruxit, non omnes calamitates hominibus contingere ex antegresso peccato proprio, vel parentum, sed aliis quoque de causis. Atque hic Memoria suggerit Dominum & alias, nunc suavius,

Y NUNC

Ioan. 21.

nunc acrius curiosis discipulorum postulat
tis respondisse. Suavius quidem B. Petro,
cum de B. Ioannis vita expiscaretur. *Hic au-*

Matt. 26.

tem quid? Respondit enim *Quid ad te tu me*
sequere Acrius verò cum eidem dixit. *Vade*

post me Satana, scandalum es mihi Unde
voluntas colligit pro superioribus non esse
semper arguendos asperius subditos, sed
dissimulatione nonnunquam utendum: de-
inde pro gravitate lapsuum reprehensiones
faciendas Longiusq; progrediens intelle-
ctus addit. Deprehendo in hoc cæco ma-
gnam patientiam, & humilitatem, quia ad
iniuriam sibi à discipulis illatam conticuit.

Adhæc animaduerto singularem Dei erga
suos providentiam; suscepit enim cæci de-
fensionem, dicendo. *Neg, hic peccavit. Ecce.*

Similem huic actum producit Memoria,
de defensione Domini pro Magdalena, cõ-
tra querelam Matthæ dicentis. *Domine non*
est tibi cura, quod soror mea reliquit me se-
lam ministrare?

Luc. 10.

SED UT MANIFESTENTVR Geminum, ait
Intellectus, mihi videntur hæc verba habe-
re sensum. Vnus est, ut dicatur eum ideo
cæcum natum, quo Christus eum postea
illuminaret. Alter, esto sit ex causa na-
turali vel morali ita natus, Christum oc-
casionem

MEDITANDI PARS II. 339

ratione illa usum ad faciendum miraculum. Ego cum B. Augustino libenter assentior primo sensui. Neq; ideo mihi in mentem venit cogitare, cæcum, si id sciuisset, conquesturum fuisse de iniustitia. natus enim erat in peccato originis, ratione cuius solus poterat cæcitate illa multari. Secundo, quia etsi creator ordinarie omnibus hominibus videndi impertiat facultatem, tamen facultas illa donum Dei est. Conditio verò doni est, ut sicut confertur gratis, ita sine iniuria vlla negari queat. Tertio, etiamsi debita fuisset, velut ordinaria, & ad integritatem hominis necessaria, tamen sine vlla iniuria à Domino illi negari potuit, quia id ad manifestandam eius diuinitatem profuit, cuius beneficio mundus erat saluandus quæ salus cum fuerit bonum commune, merito à quouis particulari homine priuato alicui damno erat anteponenda. Quocirca mihi persuadeo, si huic homini ante natiuitatem constitisset se nasciturum propter dictam causam, illum æquo animo laturum fuisse. Quarto, & vltimo, etiamsi omnes dictæ causæ defuissent, tamen adhuc Dominus iure negare potuisset illi aspectum, quia egregie eum postea com-

Y 2   pensa-

penfauit afpectu multo nobiliore, nempe animæ, quando diuina fide à Chrifto donatus eft. Qua de caufa laudamus, verbi caufa, chirurgum, qui cauterio inuffit brachiū, vt falutem afferret capiti.

OPERA DEI. Loquitur in plurali, quia primum Deus in hoc homine declarauit fuam bonitatem, fanando eum in corpore & anima. Secundo omnipotentiam: cæco enim nato reftituere videndi facultatem per fe non potefl nifi qui infinita præditus eft virtute. Noto etiam quicquid hic factū circa cæcum, vocari opus Dei, quia voluit Chriflus, & factis miraculofis, & verbis difertis, inquit Chryfoftomus, patefacere fe efle Deum.

ME OPORTET operari. Credo Chriflum ideo dicere fe astrictum ad patrandam miracula, vt confirmaret, quod dixerat capite præcedenti. *Ego non quero gloriam meam,* & quo ora Iudæorum obftuaret, qui facile obmurmuraffent, fi cognouiffent ei liberū fuiffe abftinere à miraculis. Nec ideo adempta illi fuit libertas arbitrii: fed tantum indicat, fe obligatum fuiffe ad patendum æterno patri. obedientia autem perficit potius liberum arbitrium, quam tollit. Vnde colligo, inquit voluntas boni Religiofi, me non

non secus obligatum ad obsequendū mandatis, vt existimem moraliter mihi impossibile, vel vt non obsequar, vel vt contrarium faciam. Ac pariter non posse me quacunq; obmurmuratione, vel ludibrio ab hoc instituto deterreri, sicut nec Christus sannis & irrisionibus Phariseorum à faciendis miraculis abduci potuit. Denique statuo, me prauum illum affectum radicitus ex imo corde euulsurum, quem dæmon solet iniicere, nempe vt ideo ægrius, quod alioquin sponte eram facturus perficiam, quoniam à superiore mandatum est. Video enim Christum gaudere & gloriari sibi, quæ facturus erat, esse imperata.

OPERA HVS, *qui misit me.* Hic quoque loquitur numero plurali: etiam si enim redemptio nostra, propter quam missus fuit, vnicum opus fuerit quasi vniuersale, continebat tamen in se multa particularia: ex quibus vnum erat, per doctrinam & miracula demonstrare se esse filium Dei. Si vero sigillatim de hoc miraculo locutus est, arbitror ideo plurali numero vsu, vt me doceret, vnum præstando præceptum, se reliqua non obliuisci, sed memoriæ impressa tenere. Credo etiam eum vsurpasse periphrasin illam, vel circumlocutionem. *Esse*

qui misit me. loco, PATRIS, vt clarius ostenderet, quantopere obligatus esset ad patrandum hoc miraculum, dicens se speciatim missum in hanc rem, atq; etiam ad patefaciendam suam subiectionem, quatenus erat homo. Poterat quidem, inquit B. Augustinus, tum qua homo, tum qua Deus appellare opera sua, sed maluit partim ex humilitate, partim ex desiderio omnem gloriam in Deum conferendi, attribuere Patri.

DONIC DIES EST Metaphora est, ait Intellectus, quasi dicat, *dum vivo.* Nam sicut laboribus ordinariè dicatus est dies, nox ita bene operandi tempus homini concessum est dum adhuc est in viuis, secundum illud Psalmi. *Nos qui vivimus, benedicimus Domino.*

Psal. 113.

VENIT NOX. Nox, eadem metaphora, hic pro morte ponitur, quando nemo potest operari, iuxta illud. *Non mortui laudabunt te Domine.* Adhuc obseruo, quod dicat. *Venit,* tempore presentis, ad declarandum ingens moriendi desiderium, iuxta dictum postea prolatum. *Desiderio desideravi hoc*

Luc. 22.

Pascha manducare vobiscum. Pascha, id est transitum ex hac vita.

QUAMDIU sum in mundo, lux sum mundi.

Pex-

Persistit in eadem metaphora. ut sit sensus.
 Sicut, quamdiu sol ille corporeus supra ter-
 ram existit, non potest non radiis suis or-
 bem illustrare: Sic ego, cum sim lux qua il- *Ioan. 1.*
luminat omnem hominem venientem in hunc
mundum, ex Patris mei mandato teneor
 doctrinae meae radios, miraculorumque
 splendorem emittere in *μικροκόσμον* homi-
 nem. Huc Memoria adfert, quod B. Ioannes *Ioan. 3.*
 Euangelista scripsit de S. Ioanne Baptista.
Erat lucerna ardens, & lucens In qua verba
 dicit Intellectus. Noto eorum ordinem,
 primo enim vocat ardentem, tum lucen-
 tem, & sic ratiocinor. Quemadmodum
 lucerna illuminare non potest, nisi ardeat,
 sic neq; concionator, neq; Prælati potest
 efficaciter inflammare alios, nisi & ipse sit
 inflammatus. Hunc autem modum illumi-
 nandi homines per opera bona, consuluit *Matt. 5.*
 Christus, cum dixit. *Sic luceat lux vestra coram*
hominibus, & videant opera vestra bona.

CUM HOC DIXISSET. Verba sunt Eu-
 angelistæ, repetitioque summaria dicto-
 rum Christi. quod ideo factum cogito, ut
 commonefaceret nos ea non esse à Domino
 fortuito prolata, sed admodum consideratè,
 tum propter rationes iam allatas, tum ut in-
 nueret, quandoquidè Dominus verbis filius

Dei satis esset declaratus, idem etiam confirmaretur factis miraculis.

EX PVIT *in terram, & fecit lutum ex spu-
30, & linsit lutum super oculos eius.* Pergo credere, inquit Intellectus, Dominum illuminasse cæcum luto. Primo, vt demonstraret id factum virtute non naturali, sed diuina: lutum siquidem non solum non insitam habet huiusmodi vim, sed prorsus contrariam, hoc est, excæcandi. Ne vero quis tribueret vim illam aquæ, Luto non aquam adhibuit, sed sputum. Quo etiam, inquit Ambrosius, ostendit se esse hominem diuinum, vt pote cum potentissimum illud spiritum ex ipso Christi corpore processerit Hic Memoria adducit duorum cæcorum exemplum, quos B. Matthæus refert illuminatos: *Matt. 9.* vnus c. 9. & alterius, c. 20. vt intellectus vtrisque collatis indicet, in quibus conueniant, & in quibus discrepent, fructusque aliquis spiritualis excerpatur Quod prætermitto facere, ne nimium prolongetur Meditatio.

V A D E, L A V A *in natatoria Siloe.* Primo animaduerto, ait Intellectus, Euangelistam ipsum sollicitum fuisse de interpretatione vocis *Siloe.* Quod interpretatur, inquit, *Missus,* vel Legatus. Vnde Augustinus tractatu

34. collegit esse nomen Messiae. *Iam qui sit Missus*, inquit, *agnoscitis: ille enim nisi fuisset missus, nemo nostrum esset ab iniquitate dimissus.* Et longius progressus Intellectus dicit, Credo Dominum voluisse restituere oculorum lumen subito illi, uti fecerat aliis, misisse autem ad aquas Siloe, ut, quoniam per totam urbem iter faciendum erat, ab omnibus lutum oculis appositum conspiceretur, & postea ab iisdem in reditu videndi facultate donatus agnosceretur, sic manifestius illustriusque, efficeretur miraculum. Vel id factum est, ut fides eius & obedientia probaretur.

ABIIT ERGO, & lauit, & Venit *Videns.* Sunt verba Euangelistae. Et ego, inquit intellectus, credo illa non solum dicta, ut exitus rei intelligeretur, verum etiam ut adverterem, recuperatum sensum oculorum fuisse quasi obedientiae eius premium, caeterarumque virtutum, quas in hoc facto declaravit. Inter quas primo est Patientia, qua passus est luto liniri oculos videtur non potius murmuraturus fuisse, dicturusque luto magis excecari, quam illuminari oculos: esse ineptum illum modum restituendi aspectum, potius se debuisse verbo uno sanari, sicut quidam sanatus est apud B. Lucam cap. 18. Verum

Y s nu!

nullum eiusmodi verbum effutiit. Secunda virtus est Fides, qua credidit, non vacillando vnquam in illa, neq; in principio, neque per viam, licet ratio humana suggerere illi potuerit hoc remedium vel noxium esse, vel saltem inutile, vtpote probè conscius, multos in illa piscina ablutos, nec tamen illuminatos. Tertia est obedientia, quam demonstrauit dando se in viam, & lutum abluendo. Ad hoc propositum Memoria proponit murmurationem, & exigua obedientiam Naaman, quando Elizaus ei mandauit vt septies tingeret se aquis Iordanis, si vellet liberari à lepra.

4. Reg. 5.

VICINI, & qui viderant eum prius, quia mendicium erat, &c. Hic Euangelista, ait intellectus, exprimit quæ contentio orta sit inter vicinos de hoc cæco, essetne ipse, an alius; vt animemur ad ferendas patienter aliorum obtreccionem, & querelas de nobis. Ex responso autem à cæco facto, cum dixit, EGO SUM, colligo, inquit Intellectus, eius humilitatem: nec enim puduit eum fateri se fuisse cæcum. & mendicium, sed disertè confessus est, ad animandos homines spiritales, vt audacter, quando ita conuenit, patefaciant suam vilitatem, & ad pudefaciendum eos, qui præ verecundia
illam

illam cælant. Quanquam & hoc responsum ab eo datum auguror, vt se gratum ostenderet benefactori, testimonium præbendo miraculo.

Quomodo aperti sunt tibi oculi? Naturale est homini indagare causam rerum miraculosarum, raroque contingentium, & idcirco isti percontantur, qua ratione cæcus facultatem videndi receperit? Obseruo autem eos non quærere, quomodo videat, sed quomodo aperti sint eius oculi; quod pertinet ad amplificationem miraculi, nonnulli siquidem cæci sunt, qui integrum oculi organum habent quidem intra suas pelliculas, sed ob impedimentum, ad videndum inidoneum. verum huic cæco, nullum vnquam oculorum organum fuisse videtur, vt apparet ex modo loquendi istorum. *Quomodo aperti sunt tibi oculi?* Supponunt enim palpebras iam corrugatas & contractas, quod natura facere solet, ne detur vacuum. Et ideo quidam Doctor existimat, Dominum ex luto duos quasi globulos confasse, & sublatis palpebris concauitatem vtramq; compleisse, & dum lauarentur palpebræ in veros oculos commutatos, forte vt demonstraret se esse, qui quondam hominem primum ex luto condidisset.

RESPON-

RESPONDIT *ille homo*. Vicini tantum percontati ab illo erant, quo modo sanatus esset: ille verò addidit, & à quo sanatus esset, suæ lætitiæ declarandæ causa, quæ naturaliter dilatat cor, & promptiorem hominem ad loquendum reddit. Noto præterea pronomen *ILLE*, quo indicavit, Christi nomen iam fuisse celebratum. Considero deinde, quod vocarit *hominem*, vt demonstraret, illum, vt erat, esse hominẽ cum quo nullam ante consuetudinem habuisset: & ideo nec nomen eius expressit. Tantum rumore didicerat vocari *IESVM*. Nec dubito eum hac ratione à Spiritu sancto motum obtexisse suspicionem, vel malitiam ipsorum, quandoquidem facile vel suspicari, vel comminisci potuissent, eũ ex intima amicitia cum *IESU* inita, finxisse se cæcum, & petiisse à cæcitate liberari.

QVI DICITVR IESVS. Quamuis nunquam ante vidisset *IESVM*, videtur tamen potuisse scire, sibi redditum lumen à *IESU*. poterat enim à circumstantibus, vt alius quidam cæcus fecerat, nomen expiscari, vel ex communi hominũ fama didicisse, vocari *Iesum* illum qui faceret miracula, vel denique ab ipso Christo, cum luto oblinirentur oculi, cognouisse. Quomodocunq; autem resciverit,

uerit, prodendo eius nomen, & demonstra-
uit se gratum benefactori, & miraculorum
Christi factus est prædicator. LVTVM FECIT.
In hoc respondendi modo noto prudenti-
am hominis, dum ait Christum fecisse lu-
tum, cum tamen facientem non vidisset,
poterat enim sensu tactus illud cognosce-
re, cum oculi oblinirentur. Et ideo sputi
nullam mentionem fecit, quia tactu non
potuit percipere, lutum sputo esse tempe-
ratum. Vnde colligo, ait volūtas, me in ser-
mone debere esse circumspectum, ne erro-
ri, vel offensionis locus detur. VBI EST ILLE?
Ita locuti sunt, aut quod sciscitarentur, vbi
esset IESVS, vt se illi adiungerent, vel vt eum,
tanquam festi violatorem ad Phariseos
pertraherent, aut vt suo iudicio alterutrum
cognoscerent. Sed bene respondit cæcus, se
nescire, vel quia reuera nesciebat, vel quia
animaduertebat dolū latere in quæstione.

ITERVM *interrogabant.* Repetuerunt
Pharisei interrogationem, quia non erant
contenti responsione vicinorum. Et aduer-
to eum surpare tempus imperfectum, quia
multi idem erant deinceps sciscitaturi. Ex
responso autem eius consecutum est inter
eos schisma, vt alii ad Christi partes accede-
rent, alii verò veritatis lucem pertinaciter
refuge-

refugerent, dicentes. *Non est hic homo à Deo, qui Sabbathum non custodit,* quasi dicerent, fieri non posse, vt spiritus Dei insit illi, qui debitum cultum non defert diebus festis. Arbitrabantur enim inter seruilia opera lege vetita numerandam illam compositionem luti, & linitionem super oculos cæci à Christo factam. Qua re animi sui malignitatem ostendebant, quod ex re tam leui, tam grande crimea conficerent, ex musca elephantum, cum non ignorarent chirurgos quotidie, atque etiam diebus festis occupatos in conficiendis vnguentis & emplastris, quæ longe plus temporis quam confectio luti requirunt. Longius verò progrediens intellectus ait, homines nimium suis affectibus indulgentes, ex vno actu, statim inferre generales propositiones & perpetuas, vt quod semel factum est, ordinariè & semper fieri credatur. Qui verò Christi partes adierant, dixerunt. *Quomodo potest homo peccator hæc signa facere?* Conferens autem intellectus has duas responsiones dicit. Istos non asserere affirmatè Christum non esse peccatorem, sed dicere quasi admirantes de contrario, idque cum aliqua dubitatione; illi verò id asseruerunt absolutè. Vbi veram video reddi
docti.

doctrinam traditam à Christo apud B. Lv- *Luc. 16.*
CAM, dum ait. *Filii huius seculi prudentiores*
filii lucis in generatione sua sunt.

Tu Quid dicis? Dubium est, cuius sint
hæc verba, obstinatane factionis an con-
uersæ. Obstinatæ videntur, ob verba mox
subiecta. *Non crediderunt ergò iudæi de illo.*
Contra, videntur conuersæ, ob verba im-
mediatè, dictæ interrogationi annexa. *Qui*
aperuit oculos tuos. alii enim potius addidif-
sent *Qui sabbathum non custodit.* Verum
forte ab vtraq; factione hæc quæstio posi-
ta est, cum enim inter se essent discordes,
cõmuni consensu illum iudicem consti-
tuerint, & ita obstinati quæstionem incho-
arunt, *Tu quid dicis de eo?* conuersi verò reli-
quum addiderunt. *Qui aperuit oculos tuos.*
cum proposito, vt posita ob oculos benefi-
cii magnitudine liberius proficeretur veri-
tatem, sicut & fecit, dicens.

QVIA PROPHEIA est. Noto hic, inquit
Intellectus, primo conuersorum modestiã,
quod non sint ex hoc responso ipsis fauen-
te facti insolentiores, & aliis insultarint, sed
tantum spectarint confirmatiõem veritatis.

Hic *est filius vester?* Cum causa cecidif-
sent obstinati, non conquierunt, sed no-
uam moliti sunt technam, vt suæ libidini
satisfa-

satisfacerent, aduocant parentes, sperantes se ab illis, quoniam plebei & viles homines essent, ac proinde timidiore, extorsuros, vt vel negarent filium suum cæcum natum, vel mentirentur Christum cum eo clam egisse vt se cæcum fingeret. Id enim indicare videntur verba illa. *Quem vos dicitis, quia cæcus natus est.* q. d. vos spargitis filium vestrum esse cæcum natum; consultius foret, si nō sparsissetis: iam cum sparseritis, rationem reddite. *Quomodo ergo nūc videt?* quod si non potestis, palinodiam canite, ne vos dicti pœniteat.

SCIMVS, *quia hic est filius noster, & qui cæcus natus est.* Mediocritatem in responso secuti sunt, quia demonstrarunt se, partim audaces & veridicos, confitendo esse suum filium, & cæcum natum, partim timidos, & fortè nec veraces, negando se nescire, quomodo visum recepisset: cognoscere enim potuerant ex filio. verum metu Iudæorum nimio prohibiti sunt, vt ait Euangelista, à sincera confessione: nec eorū testimonium plus valuisse quam filii iam ætate proe-cti: quicquid enim dicturi erant, id ex ore solius filii prodissset, vnde aiunt. *Ætatem habet, ipse de se loquatur.* Noto præterea in illis duo metus signa. Primum est, quod cum

illis duo metus signa. Primum est, quod cum ex confessione miraculi facti minimè sequeretur eos credere Christum esse Messiam, tamen de ea re conticuerint. timidus enim non solum malum, sed etiam speciem & umbram mali reformidat. Alterum est, quod quicquid facti sunt, quasi per transennam enuntiarint, dicendo, *Scimus, quia hic est filius noster*. verum alterū, quod inficiati sunt, quia in eorum damnum & exitiū tendebat, duplici formula verborum negarūt. *Quomodo autem nunc videat nescimus. aut qui eius aperuit oculos nos nescimus* significanter autem vsi sunt pronomine, Nos, videntur mihi duo isti miselli, repræsentare quosdā in religione tyrones nouos, sed tepidos, qui optarēt se gratos esse Deo pariter & mundo, & vt vulgo dicitur, duab. sedere sellis, quod Christus pronūciauit impossibile *Nō potestis, inquit, Deo seruire & māmonæ.* Matt. 6.

Da Gloriam Deo. Cum Pharisei nihil extorquere possent à parētibus, rursus adorti sunt bonum cæcum, eiusq; conscientiam in testē veritatis aduocarunt exigentes, vt non secus de ea sentētiam ferret, ac si staret corā omnium rerum inspectore & iudice Deo: quod fecerunt, vt vel aliquod exprimerent scædus ininitum à Christo cum illo de simula-
 Z tione

mione cæcitatís, vel cæcum inducerent, vt non Christo, sed Deo suam illuminationem acceptam ferret.

Nos scimus, quia hic homo peccator est. Emphasis est in pronomine Nos. ac si dicerent: Crede nobis, vt hominibus eximia doctrina & sanctitate præditis, Est & emphasis in verbo scimus, q. dicant, certo & exploratè cognoscimus, non dubitanter, & per suspicionē duntaxat. Obseruo in hoc modo loquendi vitium detractionis, quando Christum absentem asseuerant esse peccatorem, quæm præsentem non asseuerarent: dixisset enim illis, quod alias dixit *Qui ex vobis arguet me de peccato.*

Si peccator est, nescio. Sciebat certe cæcus cum non esse peccatorem, quia paulo ante vocarat eum prophetam, id est, iustum & sanctum. Sensus ergo est, Nescio, id est, non opus est iam hæc disputare & discutere, peccator sit, necne. Hoc modo respondendi declarans, se eorum opinionē non solum æstimare falsam, sed etiam vsq; adeo friuolam & malignam, vt prorsus indigna sit responsione. Vbi voluntas dicit. Propono in posterum fugere disceptationes & lites, quæ solent in colloquia incidere, maxime quando res maioris momēti inde turbantur aut

impe-

impediuntur. Similiter statuo me, quoties in sermonem friuola quædam & inutilia, refutationeque digna inducta fuerint, quantumque possum modestia saluo auctorum honore & verecundia, redarguturum.

Vnum scio, quod cum essem cæcus, modo vido. Quoniam cordi illi erat miraculū patefacere, nō dubitavit hac verborū forma uti.

Quid fecit tibi? Quoniam astuabant desiderio eripiendi gloriam Christo, eandem questionem, iterum atq; iterum inculcant: spe vana, credo illecti, illum in aliqua euariaturum, immemoremque ante dictorum futurum. Verum ille animo erectior factus, audacter occurrit. *tum dixi, vultisne iterum audire?* Qualem audaciam suggerit spiritus Dei, & bona conscientia, secundum illud Psalmistæ. *Loquebar de testimoniis tuis in conspectu regum, & non confundebar.* Psal. 118.

Nunquid & vos ex discipulis eius vultis scire? Nam animaduertent, Pharisæos capitali odio Christum persequi, & ideo vndique criminandi occasiones quæstuisse. Nilominus valde prudenter indicauit se in eam opinionem venisse, ideoque toties examen huius miraculi ab ipsis iteratū, ut possint certo explorare eius veritatē, ac deinde si discipuli eius fierent, solidā conuersionis

Z 2 sua

suæ causam redderent. Noto adhæc vocem
 FIERI, qua ostendit se iam satis instructum
 in modo adiungendi se Deo, conuenienter

Ioan. 1.

Ioan. 6.

illi Christi dicto. *Non vos me elegistis, sed ego
 elegi vos.* Et alibi, *Nemo venit ad me, nisi pa-
 ter meus traxerit eum.* Obseruo & particu-

lam ET, quæ non obscure in sinuat se iam fa-
 ctum discipulum, & ideo illos inuitabat. V-

bi voluntas dicit. Constituo in animo meo,
 & ego, quoniam spiritus diuini proprium

est alios ad diuinum seruitium trahere, me-
 minimum bono vitæ exemplo multos at-

tracturum ad faciendum officium Christia-
 no homine dignum: sicut fecit S. Andreas,

qui simulatque in notitiam Christi venit, ut
 indicauit fratri suo Petro, dicens, *Inuenimus*

Ioan. 1.

Messiam, eumq; ad Christum adduxit. Idem
 fecit S. Philippus adducens Nathanaelem.

Tu Discipulus eius sis, Responsum est Pha-
 risæorum, per modum iniuriæ vel contu-

melie prolatum, ut affirmat S. Basilius Reg-
 breuiorum 24. his verbis. *Conuictum est, seu*

*maledictum omne verbum, quod eo animo pro-
 fertur, ut ex eo contumelia seu ignominia alter*

*afficiatur: licet verbum ipsum per se non videat-
 ur contumeliosum, atque hoc manifestum est*

*ex Euangelio. In eo enim dicitur. Et maledi-
 xerunt ei. Sensus ergo est. Tu homo indoctus*

& im-

& improbe, sis istius scelerati hominis auditor, per nos licet. Hic quoq; obseruo impudentiam impiorum hominum, qui veritate conuicti erumpunt mox in contumelias & verba probrosa.

Nos autem Moysi discipuli sumus. Anteferrunt Moysen Christo, causamque reddunt, quod sciant Deum locutum Moysi, de Christo autem nesciant, vnde sit. Hic noto ex prauo affectu corrumpi iudicium intellectus. quia vel ex eo solum quod in scriptura legerant, vel ab aliis narrari audierant, credunt Moysen collocutum cum Deo, & tamen asseueranter iactant se scire. *Nos scimus.* De Iesu vero aiunt, nescimus vnde sit, cum tamen oculis suis cernerent tam grandia ab eo patrari miracula.

In hoc est mirabile. Aduerto sensum huius boni cæci animum magis magisq; inflammati: nam nunc palam omni excluso vel pudore vel metu suscipit Christi defensionem. Est vero emphasis in pronomine *hoc*, vt verborum illorum hic sit sensus Nō possum satis mirari, homines tam eruditos latere potuisse, cæcum natum non posse vlla virtute humana, sed tantum diuina illuminari, maximè si oculus illi nullus ante fuerit. quibusdam enim cæcis oculos habentibus,

bus, & ob accidens aliquod facultate cer-
nendi destitutus, ars medicinæ potest vsum
videndi restituere, non tamen potest resti-
tuere pupillam, quæ mihi restituta est. Itaq;
meo iudicio deberetis cõcludere hunc ho-
minem missum esse à Deo, quandoquidem
diuina sunt eius opera.

*Scimus autè, quia peccatores Deus non ex-
audit.* In plurali numero dicit, scimus, vt in-
dicaret axioma illud esse cõmune, hominũ
etiam idiotarum, nempe nõ exaudiri à Deo
peccatores, sed eos tantũ qui intimo corde
eum colant, eiusq; mandatis obsequantur.
Hic voluntas dicit. Statuo diuina iuuante
gratia, me deinceps integræ & exactæ diui-
norum mandatorum, ac præterea etiam re-
gularum mearum obseruationi strenuam
operam daturum, vt quando in orationibus
Deũ precabor, vt liberet me ab aliqua ten-
tatione, afflictionè ve, vel vt singularem im-
pèriat gratiam, confidere queam me exau-
ditum iri. Hic offert se occasio examinandi
duas quæstiones. Vna est, sitnè verũ Deum
non exaudire peccatores? Altera, an pecca-
tores non possint facere miracula? Sed quia
speculatiuæ sunt data opera eas prætermi-
to, vt patet à documento initio libri tradito.

A seculo non est auditum Deprehendo in
hoc cæco mirabiles diuinæ gratiæ effectus

naur

nam in intellectu video magnam accessio-
nem factā ad rerum diuinarum notitiam:
in voluntate verò robur liberè annunciādi
miracula Christi. Sumit enim hic probandū
Christum non esse peccatorē, ex eo quā prin-
cipio mundi nullus cæcus natus ab homine
peccatore sit curatus. Et opinor eū hac ge-
nerali loquendi forma etiam comprehen-
disse Moysen, vt eum indicaret postponen-
dum Christo, quem illi præulerant. Vnde
disco, quanta modestia in sermone seruan-
da sit, quantusq; honor sanctis, hominibus-
que virtute præditis sit deferendus.

In peccato natus es totus. Hypocrisis diu
ocelati nequit. Finxerunt hæcenus Phari-
sæi se strenuos obseruatores legis, & gloriæ
diuinæ defendendæ studiosos, vt voto suo
potirentur: Iam vero quia vident se frustra
laborasse larua hypocrisis detracta, palā de-
clarant fastū, quē intus in pectore aluerunt.
Siquidem à cæco conuicti, Christū esse ho-
minem diuinū, conuertuntur ad iniurias &
opprobria, obiicientes illū peccatis esse ple-
nū, in corpore & anima, in corpore ratione
cæcitatē, in anima ratione culpæ. Id. n. vno
sensu designat vox TOTVS. Alio vero potest
significare totū vitæ tempus, quasi à primo
natali die fuerit obnoxius peccatis. Potest

& tertius esse sensus, vt quantus est, quantumq; habet sit peccato obnoxium; & cæcitas, & mendicitas, & generis humilitas, & sermonis imprudentia, aliaq; id genus.

Et tu doces nos? In utroq; pronomine magna est emphasis, magnamq; eorum demonstrant superbiam. Sic enim loqui voluisse videntur. Tu homo idiota, plebeie, ignorans, mendice, & à Deo castigare ob peccata audes docere nos, qui sumus legis peritissimi, omniaq; intelligimus, quæ in ea continentur. Nos inquam, qui nec sanctitate quidem vitæ cuiquam cedimus. nos, à quibus tu hesternò die eleemosynam minimi oboli postulares. Quo responso egregie mentis suæ demonstrarunt cæcitatem, existimâtes hominem illum, quoniam cæcus natus esset, non posse à Deo sic in rebus diuinis instrui, vt ipsos docere posset. Contrariū affectum humilitatis obseruauit S. Ambrosius li. 2. in Lucam, in persona B. Virginis, quæ etiam si perfecte illustrata esset à Deo, tamen à simplicibus pastoribus discere non erubuit. *A pastoribus, inquit, etiam Maria fidem colligit. à pastoribus populus ad Dei reuerentiam congregatur. mirati. n. sunt de his, quæ dicebantur à pastoribus. ad ipsos. Maria autem conseruabat omnia verba hæc, conseruens in corde suo.*

Et

ET EIECERVNT eum nempetanquam indignum suo consortio. Erant enim ex illo arrogantium hominum genere, de quibus quidam propheta scripsit: *Qui dicunt, recede longe à me: noli me tangere, quia mundus sum.* Nec dubito eum ignominiosissimè ab illis explosum, cū oris sibilis, complosione manuum, excussione pulveris, ac forte etiā lapidum eiaculatione,

AVDIVIT IESVS, *quia eiecerunt eum.* Salutaris illi fuit hæc ignominiosa eiectio, quia Dominus, simulatque eum cognoverit, (vtnunquam deserit suos, maxime autē amore sui aliquid perpeffos,) studiosè eum per vias quæsiuit, & reperto dixit. *Tu credis in filium DEI.* Vbi obseruo, Dominum, cum vellet ei corporalem donare visum, non exegisse ab eo consensum. sicut nunc facit; cum vult animæ donare visum spiritualem. Cuius causa est, quod ad fidem suscipiendam nostrum requiratur liberum arbitrium, secundum illud Augustini dictum. *Qui fecit te sine te, non Aug. ser. 15. de verb. Apost. saluabit te sine te.* Noto etiam modestiam Domini, nec enim, licet filius DEI esset, dixit. *Tu credis in me?* deinde dexteritatem in catechizando. Modo siquidem illo loquendi insinuauit, ipsum in se tanquam Deum & hominem credere.

Z s QVIS

QVIS es Domine, Et credam in eum? Promptissimè non solum credidit, sed etiam factis monstravit. Simulatque enim audiuit. Et Vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est. respondet, Credo Domine, ore nimirum confitendo, quod credebat in corde, & genibus flexis adoravit eum, nam subiicit Evangelista, Et proci-dens adoravit eum. Memoria huc apportat responsum Samaritanarum Domino datum. Ego sum, qui loquor tecum. Quod conferens cum illo Intellectus, dicit. Apertè dixit illi mulieri, se esse Messiam quem ipsa dicebat venisse. hic autem non apertè. Cuius rei causa est, quia multi alii, maximè Pharisei præsto erant, vnde conveniebat ut modestè de se loqueretur. Cum autem cæco dixit. Ego sum, qui loquor tecum, solus soli locutus est. Vnde disco, inquit voluntas, non prædicare meas laudes, nisi necessitas urgeat; & cum viderit, parè & modestè. Finis huic Meditationi imponitur sequenti Colloquio.

DOMINE, quoniam venisti ad illuminandos cæcos, illumina obsecro cæcam animam meam, ut sua mala interna externa-que rectè obseruare queat, & deprehendere, ac deprehensa oculis tuæ diuinæ maiestatis obicere, ut plenam consequar indul-

Joan. 4.

dulgentiam. Confido benignissime Saluator, te illuminaturum me, quoniam petiui, cum illuminaueris cæcum à nemine rogatus.

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

PARADIGMA MEDITATIONIS
in Puncta simul &
Textum.

C A P. VI.

Ro huius Meditationis argumento existimaui maxime idoneam fore *Orationem Christi in horto Gethsemani*, tum quia varia in ea occurrunt personæ, sermones, & facta: tum quia intra unum punctum & alterum multa se offerunt ruminanda. Diuidetur autem mote consueto in tria puncta.

¶ : O : ¶

PVN-

PUNCTVM I.

*Finita Cœna exijt Christus cum discipulis
in montem oliueti, & ingressis in hortum
dixit. Sedete hic, donec vadam il-
luc, & orem.*

INTELLECTVS inchoans discursum sic lo-
quitur. Hoc primum punctum, continet
earum actionum vnã, quæ dicuntur Ex-
ternæ, & nullum opus post se relinquunt, v-
ti est, profectio Saluatoris ad hortum Geth-
semani. Et quia est motus localis, vt perfe-
ctius intelligatur, video tria esse conside-
randa, nempe locum, vnde profectio capit,
spatium, quod conficitur, & terminum ad
quem peruenitur. Locum quidem vniuer-
salem, vnde disceditur, video esse urbem
Hierosolymitanam: particularem vero æ-
des, in quibus fuit cœnaculum.

LONGIVS deinde tendens Intellectus ad
indagandum causas discessus, dicit. Primum
cogito eum vrbe excessisse, vt Iudæ, Iudæis-
que animam adderet ad se capiendum, ex-
ploratum enim erat illos ægrè id molituros
publicè in vrbe propter tumultum populi.
Ex cœnaculo deinde credo discessisse, tum
quia

quia non videbatur conueniens, vt in illo comprehenderetur, vbi tam sublimia peregerat mysteria, tum ne damno aliquo afficeret hospitem, à quo tanta beneuolentia erat exceptus.

Hoc discursu mota voluntas ait. Propono me diuina adiuuante gratia omnes actiones meas etiam pias & sanctas, quas in meum vel proximorum commodum exercebo, ea cautela & modo instituturum, vt neq; de bona meæ personæ existimatione aliquid detrahā, neq; proximo vllam damni, scandali, vel querimoniæ occasionē præbeā.

Migrans deinde intellectus ad secundum dicit, totum viæ spatium à Christo confectum vsq; ad hortum vocari *torrentem Cedron* quæ vox significat, *obscurum*. Decurabat enim hic torrens in ima valle, quæ est intra montem Oliueti, & collem supra quæ exstat Vrbs ipsa quæ vallis quoniam angusta est, depressa, & arboribus densa vmbrosum & obscurum transitum efficiebat. Neq; existimo à Christo institutum illac transitum fortuito, aut fortuito id ab Euangelista narratum, sed æterna Dei prouisione, nimirum ad præfigurandam obscuram mortificationem sacræ Domini passionis, cui mox initium dandum erat.

Atque

2. Reg. 15. Atq; hic Memoria ait. Occurrit mihi hic transitus à rege Dauide per hunc ipsum torrentem quondam factus, quando fugiebat suam filium Absolonem: nec enim dubium est, hunc illius typum exitisse.

Ad tertium vero transiens Intellectus, nepe ad profectiois terminum, dicit. Primus, & magis vniuersalis termini locus est mons

Luc. 29. Oliueti, vt refert S. Lucas, *Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Oliueti.* Particularis vero est villa Gethsemani, qua voce intelligo designari *Vallem pinguem*, quia eius terra erat fecunda & fertilis. Cōgruenter autem teste S. Hieronymo, voluit Dominus in hac valle comprehendi, loco pascendis pinguibus tauris idoneo, à quibus erat capiendus, vnde apud Psalmistam

Psal. 21. dicit. *Tauri pingues obsederunt me.* Denique video magis particularē locum, fuisse hortū in dicta valle situm Vbi discurrens Intellectus ait: Sicut in horto ab Adamo terreno datum est nostræ ruinae principium per delectationem, sic secundus Adamus & coelestis reparationi nostræ initium dare voluit in horto per suam passionem.

Quare mota voluntas, Propono, inquit, me, quoties cogitatio subdit ad eūdi hortos, aliāue loca, recreandi animi causa, operam daturum.

daturum vt in mentem quoque veniat trifticia, quam Chriftus perpeffus eſt in horto.

Conſpecta huius motus natura, intellectus tranſiens ad conſiderationem circumſtantiarum, initium facit à Fine, dicens. Eū non alium credo eſſe, quam in horto oraret. Vnde colligo, voluntatem dicere, ſe tanta moderatione cibum velle mihi porrigere, vt facile & ſubito poſſim orationi vacare, vt fecit Chriftus, & docet B. Hieronymus. Altera circumſtātia eſt TEMPVVS, quod video fuiſſe nocturnum, & ideo ad ambulandum ſatis incommodum. Vbi voluntas ait. Statuo nullum laborem, nullumq; diſcrimen deſugere quocunq; tempore, modo frui poſſim hoc ſancto Meditationis exercitio.

Et quoniam omnis actio proficilicitur à ſuo Agente, intellectus eum indagans dicit. Inuenio comites itineris Chriſti fuiſſe diſcipulos, vt docet B. Ioannes, vbi intellectus. *Ioan. 18.*
 Video, inquit, diſcipulos ſecutos Chriſtum, licet inuitati non eſſent, vt indicant verba *Lucæ, 22.*
Secuti ſunt autem illum & diſcipuli. Paulo ante enim promiſerant ſe cum illo iturum in carcerem, & in mortem, ſi neceſſe foret & deinde tanto amore eum proſequebantur, vt
 nec

nec ad minimum momentum abesse ab eo possent. De quo facto voluntas sic loquitur. Ego etiam Apostolorum exemplo conabor tanto amoris affectu complecti omnes qui mihi imperare habent, vel aliquam mei curam gerunt, vt infixurus sim eos cordi meo velut DEI Vicarios.

Et porro procedens Intellectus dicit Audio Dominum in ingressu horti dicentem ad discipulos. *Sedete hic, donec & adam illuc, & orem Orate, ne intretis in tentationem.*

Quæ verba examinans Intellectus ait: Vox SEDERE dicta est tanquam à Patre amantissimo ad filios carissimos. iubet autem eos sedere, & non stare, aut genua ad orandum flectere, forte vt commodius quiescerent: erant enim magna tristitia obruti, eo quod metuerent breui Dominum è manibus ipsorum subripiendum, ac proinde & toto corpore languescabant. *Spiritus enim tristis*, ait Sapiens, *exsiccatur.* Deinde, quia sciebat eos breui omnes fuga dilapsuros, & ideo voluit esse viribus magis integros & recentes. Animaduerto quoque eum vti Imperandi modo, non enim dicit. Si velitis, orate, sedendo, facite quod lubet, &c.

Quo loquendi modo paternam erga suos curam

curam amplius declarat, exemplumque omnibus superioribus præbet, ut oculos sæpe in subditos coniciant, utrum re aliqua egeant, & libenter necessaria adiumenta vel solatia suppeditent, iis maximè, qui minimam sui curam gerunt, & necessaria quandoque negligunt. Deinde, ut etiam si ipsi nonnunquam ad magnam seueritatem rigoremque affecti sint, tamen non omnes promiscuè ad eam pertrahant, sed cuiusque vires & qualitates metiantur, & aliquando imbecillitati aliquorum condescendant, aut certe consilio, vel precibus ad duriora etiam præstanda, quæ tamen vocationi congruant, prudenter inducant. Denique ait Intellectus colligo ex verbis illis. *donec & a-*
dam illuc. Christum ingenti amore profecutum fuisse suos discipulos. videtur enim digito locum demonstrasse, ad quem tendebat, eiusque vicinitatem. Qua de causa adiunxit & illa alia. *Et orem* innuendo, non diu se ibi perstiturum, uti & factum est. Atque hæc satis sibi cõsiderasse de primo puncto. *RESTAT* nunc ut expendamus nonnulla verba interuenientia inter hoc & secundum punctum. Verum, prius percurrenda sunt duo verba intra primum punctum comprehensa.

Primum est, *Secundum consuetudinem*. Vbi Intellectus ait. Ex multis Euangelii locis apparere Christum sepius se eo contulisse, tum quod locus vrbi esset proximus, vt commodè sub noctem adiri posset, postquam interdium docendo se defatigasset tum quia erat solitarius, habendis precibus idoneus, non quod ipse illis opus haberet, sed vt nobis exemplum daret, qui semper opus habemus, & idè quoties commoditas suppetit, orationi vacare deberemus: nec dubito Euangelistam ea de causa dicta verba, *Secundum consuetudinem*, apposuisse. Quamquam nobis necesse est vt solitudini corporis, coniungamus solitudinè cordis, quam tanti facit B. Gregorius vt eam longè priore anteponat.

Quod iam ad verba attinet inter primū & secundum punctum interiecta, dicit Intellectus. Video esse hæc. *Orate ne intretis in tentationem*. Et primo cogito per tentationem hic intelligi illam patiendi, quam ipse vocauit scandalum dicens. *Omnes vos scandalum patiemini in hac nocte*. hoc est, iacturam fidei facietis, contra quam tentationem vult eos armari oratione, quæ non solum tuetur nos contra tentationes præsentis, sed etiam impetrat ne veniant in futurum.

rurum, conuenienter duabus expositioni-
 bus, quæ dictis duobus verbis inhærere vi-
 dentur. Prior est, vacate orationi, ne con-
 tingat vobis tentatio, secundum illud con-
 siliū B. Hieronymi. *Semper aliquid manib. Hier. ep.
 operare, & te semper diabolus inueniat occu- 4. ad
 patum.* Otiosi siquidem obnoxii sunt variis *Ruf.
 tentationum telis. Multa enim mala, ait sa. Eccles. 23.
 piens, docuit otiositas. Et. Otium est origo o-
 mnium malorum.* Posterior est, *Orate Deum
 hoc ipsum, & ne tentemini.* ob periculum la-
 plus. Et hoc credo Dominum voluisse pro-
 priè indicare illis verbis. *Ne intretis in teta-
 tionem.* perinde ac si dicerem alicui, *ne in-
 tres in aquas,* ne illis circunderis & obruaris
 secundum illud Psalm. *Veni in altitudinem Psal. 68.
 mari, & tempestas demersit me.*

PUNCTVM II.

*Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum,
 & Ioannem, eisq; dixit. Tristis est
 anima mea vsq; ad
 mortem.*

INQVIRIT mox Intellectus causam cur
 Christus tres istos discipulos, & non
 A a 2 alios

alios secum habuerit, & dicit. Cogito primum id factum, quod plus illis, quam aliis, filius sit, vnde & alias separatim eos assumpsit, vt in excitatione filiæ archisynagogi, & in transfiguratione sua. Secundo, quia existimauit illos, quoniam in monte Thabor spectatores fuissent suæ gloriæ, constantiores fore quoque in hac contumeliosa persecutione. Tertio, quia in quolibet horum erat aliqua præeminētia S. Iacobus enim inter illos futurus erat primus Martyr. S. Ioannes prærogatiuam virginitatis vsurpaturus, & S. Petrus Ecclesiæ primum.

Deinde intellectus oculos conuertens in verba. *Tristis est anima mea* & scilicet *ad mortem*. Animaduerto, inquit, Euangelistas ante hæc verba præmittere ista. *Capit pauere, tadere, & mæstus esse*. Ex quibus omnibus, inquit, colligo binas actiones, quæ dicuntur, immanentes, vel internæ. Appetitus, nempe timorem & tristitiam. Quarum primo causam, secundo subiectum, tertio magnitudinem, quarto & vltimo finem inuenigabo.

Inchoans autem Intellectus discursum suum, per modum colloquii cum ipso Christo Domino, de causa dicit. Deprehendo,
mi

mi Domine eandem causam esse quæ ordinarie etiam in nobis est; eamque geminam. obiectum scilicet externum & principium internum, id est, animum. Obiectum enim quamprimum apprehensum est tanquam conueniens, vel disconueniens, vim habet commouendi affectus, & huic vis inest tales actiones producendi. Sed simul aduerto, Domine, quod in te longe alium modum causandi obtineant, quam in nobis hominibus imperfectis. Siquidem in nobis obiectum, simulatque apprehensum est, tanquam conueniens vel disconueniens, ordinariè, & certo modo quasi necessario ita concitat passiones, vt sæpenumero rationem percurrant, vnde & accidit vt eadem ratio impedire nequeat, ne exurgant, & postquam excitatæ sunt, non possit pro libito suo eas refrenare vel reprimere. Verū in te Domine, deprehendo contrarium, sola enim obiecta non habuerunt vim contristandi animam tuam, nisi anima rationis mandato ad id viam muniisset, & ideo anima verè dicitur voluntariè actum tristitiæ produxisse, vt indicauit Euangelista, cum Christum sic loquentem inducit. *Tristis est anima mea usque ad mortem* non enim dixit. *Tristata est*, in passiuo. Et eadem de

Aa ;   causa

causa obseruo, te quoties voluisti, timuisse, & non quando obiectum vrgebat, quod significant & verba illa. *Cæpit pauere*, q. d. eum internè dedisse causam pauori. Transiens deinde Intellectus ad indaganda obiecta, ait. Video fuisse tormenta, mortem, peccata, & nominatim illud quod in exercuciendo & occidendo Christum committebatur. Hæc enim apprehensa vti certo futura, efficiebant timorem, & imaginata quasi iam præsentia, creabant tædium & melancholiam.

Transcendo deinde ad quærenda subiecta, vel potentias, quibus insunt dicti affectus, Deprehendo, inquit Intellectus, fuisse vtrumq; Appetitum, sensitium & intellectiuum; vel voluntatem: quod colligo ex voce Anima, quæ continet duos illos appetitus. Progrediens deinde lōgius, dicit. Duos dictos affectus fuisse in parte sensitua conuincor ex modo illo loquendi, *Caro autem infirma*. quæ verba etiam de se Christum dixisse, docet B. Remigius, & alii. Quod autem fuerint quoq; in volūtate, primum colligo ex illis verbis. *Veruntamen non mea solūm, sed tua fiat*. Secundo, quia duo illi appetitus tam arcto inter se vinculo sunt colligati, vt vno commoto commoueat & alter, nisi impe-

impedimentum aliquod interueniat. Et quoniam ratio nulla se offert, cur Dominus talem communicationem impediat, videtur mihi securè dici posse quod peruenerit quoq; ad voluntatem Intellectus verò profectuens suos discursus redit ad Colloquium cum Christo.

CUM Domine humana voluntas in te considerari possit, quatenus naturaliter operatur, hoc est, nullo antegresso discursu, sed tatum secundum primam intellectus apprehensionem, qua subito mouetur in rem cognitam: & rursus cum eadē considerate queat, quatenus antegresso prius discursu operatur, Video, has duas commotiones fuisse in voluntate tua utroq; modo iam exposito. Nam cum intellectus tuus apprehenderet mortem, velut naturæ malum, subito voluntas futuram extimuit, & tanquam apprehensione præsens contristauit. Cum enim teste tuo B. Damasceno omnis creatura naturaliter diligat cōseruationem suam, naturaliter quoq; horret eius contrarium, id est, mortem, ut singillatim quoque affirmat B. Cyrillus de te verbo facto carne. *Caro, inquit, factum permittit carni suæ, et propria patitur, et ideo tanquam Verus homo mortem in ianuis existentem pertimuit.*

Et quoniam tua voluntas nonnunquam moueri potest ex consideratione Intellectus facta cum principiis humanis, quo casu appellant isti voluntatem inferiorem: alias verò ex consideratione rerum diuinarum cum principiis diuinis, aut humanarum, cum mediis diuinis, quo casu vocant voluntatem superiorem, animaduerto vtraque ratione inueniri in voluntate tua ambos affectus. Etenim in inferiore dolabas, mortemq; timebas, ob castigationem incumbentem populo, què amore humano velut populares tuos complectebare, & multo magis propter afflictiones, quas habitura erat Mater tua sanctissima quam eodem amore ardentissimè prosequeris. Video etiam te contristatum in parte superiori propter scelera in tua crucifixione committenda, quatenus iis **D**eu^s pater atrocissimè offendebatur. Intellectus dehinc ad animam suam conuersus tale Colloquium instituit.

Quoniam, o anima mea excipere potes, Christum à suæ conceptionis primordiis fuisse in anima beatū, ac proinde ab omni dolore & timore immunem, scire debes, cum beatifico gaudio quod erat in appetitu intellectiuo, potuisse coherere dolorem
vel

vel mestitiam in appetitu sensitivo. nam cum sint potentia inter se distincta, quæq; potuit propriam suam actionem exercere. Quod autem vterq; actus gaudii & tristitia potuerit quoq; inesse voluntati, credibile facit diversitas obiectorum. Obiectum enim gaudii beatifici erat diuina bonitas, tristitia verò malum proprium naturale, vel secundum alios, spirituale.

RESTAT nunc excutienda magnitudo pauoris & tristitia, dicitque intellectus. Colligo incredibile fuisse vtriusq; magnitudinem. Nam, excepto quod tormenta Christo illata superarint gravitatem omnium tormentorum homini vquam illatorum, eo quod per phantasiam distinctissimè, liquidissimeq; sint apprehensa, hoc exasperarunt magis dolorem in appetitu sensitivo, quo spiritus animales in eo exstiterunt viuaciores, & efficaciores Eodemque gradu, vel etiam maiore dolores affecerunt voluntatem, nam cum lumen Intellectus phantasie lucem haud secus superet, quam solis splendor radios stellarum, in intimos acerbitatis tormentorum gravitatis peccati, & offensæ diuinæ recessus penetravit, ac, ideo dictos affectus longe vehementius concitare potuit. Atque hic voluntas tale

Colloquium habet cum Intellectu. Non alia equidem de causa passus sum, vel mandavi potius, vt in tam subtilem, tamq; distinctam horum affectuum inuestigationem te immergeres, quam vt hoc vehementius dolore, & toto pectore compati possim. *Is sv* doloribus obruto, non autem vt curiositatem à natura tibi insitam pasceres. Secundo colligo dolorum immensitatem ex verbis ab eo adiectis. *Vsq; ad mortem.* Videtur enim mihi in hunc modum loqui voluisse. Tanto oppressus sum pauore & mœrore, vt non longè absim à morte. Vel, anima mea patitur dolores morientib. non absimiles. Deinde eandem conicio ex illis verbis. *Et factus in agonia*, id est, in extremo cum morte cōflictu. Quarto ex sudore sanguineo, proculdubio non nisi ex summis intimisq; animi & corporis angustiis profecto: sicut enim moribundi impendēte vice exitu solēt sudare, hoc est humorem inhaerentem sanguini venis incluso profundere foras, sic Christo tātus obrepfit metus mortis, vt cum humore & sanguinē foras propulerit, ac tanta quidē copia, vt imbueret terram, sicut testatur S. Lucas. *Et factus est, inquit, sudor eius, sicut gutta sanguinis decurrentis in terram.* Nec dubito tunc Christum

Luc. 22.

morte

morte occubiturum fuisse, nisi miraculosè
in vita conseruatus fuisset.

POSTREMVM quod diximus expenden-
dum de his affectionibus, est FINIS, ob què
pauorem illum & mœrorem Dominus as-
sumpsit. Vbi intellectus dicit. Primum fi-
nem hunc puto esse, quod voluerit esse par-
tes suæ passionis sacratissimæ, sicut fuit fla-
gellatio, coronatio, irrisio, &c. Secundus e-
rat, vt se hominem vera carne non phan-
tastica, aut imaginaria præditum demon-
straret. nam timuit, tristatus que est alio-
rum hominum instar. Tertius, vt solaretur
nos, si quando terrore concuteremur, vt
notauit S Augustinus. *Nostra, inquit,*
humana infirmitatis affectus, non conditio-
nis necessitate, sed miserationis voluntate sus-
cepit Dominus: Et si cui ex fidelibus membris
 suis inter humanas tentationes contristari, &
dolere contingeret, non ideo se ab eius gratia
putaret alienum, & non esse ista peccata, sed
humana infirmitatis indicta.

In psal.
87.

PRO complemento huius secundi P-un-
cti superest, vt intellectus discutiatur non-
nulla verba textus, eo quod exacta eorum
notitia iuuare possit ad plenâ cognitionē
rerum gestarum. Incipiens ergo à verbo
PAYERE,

PAVERE, dicit. Inuenio ea non significare quemlibet leuem timorem, sed qui inuenitur cum quodam animi stupore, & vocari potest TERROR, ac vocabulum graecum significat metum, cuius magnitudine homo quasi examinatur, & viribus deficitur. Et tibi non displicet, addo significatum eius conuenire cum significato verbi PAVIRE quod significat, percutere, vt significet pavorem, quo cor commouetur vt palpiter. Alterum verbum est TĒDERE, & significat fastidium, & deiectionem animi, qua homo obruitur ex nimio cordis dolore. Tertium est MOESTVS ESSE. Mœstitia proprie est profunda melancholia, qua homo diuturno mœrore affligitur. Vnde notat, inquit Intellectus, illam domini mei tristitiam tam intensam fuisse, vt quamuis exiguo tempore durarit, tamen exæquarit mœrorem longissimi temporis.

PVNCTVM III.

Dominus tertio orauit, & qualibet visitans tres discipulos inuenit eos dormientes.

QVONIAM diuisio cuiusq, rei non parum iuuare solet ad intelligentiam in

sex capita distinguam; quæ dicturus sum de
mysteriis huius ternæ orationis. Primum
erit, quæ petitio in ea contineatur. Secun-
dum, à quo fiat Tertium cui fiat. Quartum
quo modo. Quintum quo fine. Sextum &
vltimum, sitne exaudita, an non.

Incipiendo à primo primæ orationis
puncto, quæ fuit. *ABBA pater, si possibile est,
transeat à me calix iste.* Ego credo, inquit
Intellectus, Dominum verè deprecatum
mortem, idq, significari voce, *transeat.* Et
confirmito ex modo loquēdi alias vsurpato.
Ut transeat ab eo hora, vbi per synecdochen
nomen partis vsurpauit pro toto. vt *HORAM*
pro tempore, & pariter continens nomina-
uit pro contento, nempe tempus, & locum
penarum & tormentorum, quæ erat tunc
passurus Deinde ex aliis illis verbis. *Trans-
eat à me calix iste,* vna cum illis. Si non po-
test transire calix, donec *BIBAM illum.* quasi
diceret Si non potest transire calix iste, nisi
bibam illum. Ex quibus omnibus liquet
eum loqui de sua persona, & non martyrum
postea pro Christo passurorum.

Q V O D ad secundum attinet, oratorem
video esse *IESVM* verum hominem & Deum.
Hic intellectus ad animam conuersus. Re-
cognosce, inquit, anima mea humilitatem
tui

tui

In Sym-
bolo.

tui IESV in hac precatone, quia eam facit ad patefaciendam suam humanitatem quam minor est Patre, ut dicit B. Athanasius *Minor Patre secundum humanitatem*: atq; ad præbendum tibi exemplum, ut in afflictionibus tuis ad orationem confugas.

2. Cor. 1.

Quod ad tertium, video quod eam dirigat ad Patrem, nam dicit, *Abba pater, Pater enim misericordiarum est, & Deus totius consolationis* ut vocat eum Apostolus. Quæ duæ conditiones magnam iniiciunt spem impetrandi.

Luc. 22.

Quarto, video modum orandi externum esse, quod flexis genibus primum deinde pronus in terra orarit. *Positis genibus* habet textus, *procidit in faciem suam* demonstrans hoc gestu, inclinationeque corporis submissionem animi, qua orationem fundebat. Modus internus deinde est, quod fecerit ex intimo corde, ut geminatio illa ostendit. *Abba pater*, Abba enim idioma Syriaco idem est, quod Pater. Eundem affectum clarius declarat pronomine MI, quod adiunxit & Lucas. Itaque dixerit. Pater, Pater mi. Idem convincit denique tertio iterata eadem petitio. Cæterum animaduerto illud quoque, quod affectu non fuerit eoque prouectas, ut præcise & absolute petitione

illam

illam proponeret, sed semper conditionem adiunxit si ita placeret: vt liquet ex particula conditionali, *Si. si possibile est, transeat.* Et iterum: *Orauit, si fieri posset, transiret.* Et *Si tu, transfer calcem hunc à me.* Ac deniq; *Si non potest hic calix transire.* Idem demonstrant exceptiones in qualibet repetitione factæ. vt *Non mea, sed tua voluntas fiat.* Item. *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et. *Fiat voluntas tua.* Non ergò absolute petiuit oppetere mortem, sed tantum habuit simplex desiderium, & voluntatem conditionatam.

Quo ad fines Christo in hac oratione propositos attinet, Arbitror primum fuisse, vt demonstraret se veri hominis instar mortem perimescere. Secundum, vt in ærumnis per fugium haberemus ad orationem, sicut paulo ante disertis verbis docuerat. *Exemplum dedi vobis, vt quem admodum ego Ioan. 13. feci, ita & vos faciatis.*

Quo deniq; impetrationem attinet, animaduerto, inquit Intellectus cum nō exauditum in primario suæ petitionis capite, vt non moreretur. Et per modum Colloquii ad Dominum dicit. *Constabat tibi decretam à Patre æterno factum te debere mori, quod non poterat mutari,*
cur

Psal. 21.

cur ergo contrarium petiisti? Etiam si constaret, tamen petiui. nec idē insipienter egi, vti pronunciauit Dauid. *Clamabo per diem, & non exaudies, & nocte, & non ad insipientiam mihi.* Id enim feci ad declarandam meæ carnis infirmitatem, atque hoc impetraui. Nec cogitandum est meam voluntatem fuisse paternæ contrariam, quia ille animæ meæ potentias cohibendas non putauit, quo minus naturales suas exereret actiones, haud secus, quam si purus homo fuisset, sicut tu: & idcirco plus me conformaui cum eius voluntate, immò simulatq; ab angelo indicatum est bibendū calicem, ipse quoque mihi se conformantes libenter amplexæ sunt mortem sicut tunc demonstrauit discipulis dicens, *Surgite, eamus.* id est, obuiam procedamus inimicis. Atque ego ipse, percunctatus eos, quem quærerēt, dixi. *Ego sum.* Et cum cordis gaudio subieci, *Si ergo me queritis, sinite hos abire,* meque in eorum manus tradidi. Atq; hoc sufficiat de prima oratione. Transeamus ad alteram.

PATER MI, *si non potest hic calix transire, nisi bibam illum fiat voluntas tua.* In quam sic ratiocinatur Intellectus. Aduertere videor, tam voluntatem Christi, quam partem sensitiuam sensim in sua petitione ter-

giuer-

giuerfari. Cum enim hanc secundam orationem per negationem inchoet *Si non potest hic calix transire*, videntur capisse intelligere petitionem fore impossibilem. Unde voluntas dicit. Propositum facio me nunquam primæ meæ sententiæ constanter inhæsurum, vt primum aduertero non consentire cum opinione superiorum.

TERTIA & vltima oratio fuit, vt dicunt Evangelistæ. *Et orauit tertio eundem sermone, dicens*. id est, eandem orationem, eandem conditione prolata, qua duæ priores. & quod eo amplius est, eodem tenore animi constantis, sic vt neq; tristitia, neque pavor, licet maximus rationem turbarint, vel effecerint vt orandi formam mutaret.

SUPEREST nunc expendere visitationes, quas Dominus inter orandum, fecit ad discipulos tres. Circa quas Intellectus discutens ait *Video cum, cum in prima inueniret dormientes, illos in commune reprehendisse. Sic non potuisti vna hora vigilare mecum?* ad commonefaciendos forte superiores, vt non abstineant à reprehensione etiam eorum, quos sibi habent carissimos, quando delinquant. Disco quoque ex B. Marco speciatim reprehensum fuisse Petrum his verbis. *Simon dormis? non potuisti*

Una hora vigilare mecum? ad informandos Prælatos maiores vt quando opus est, etiam reprehendant prælatos inferiores. Aduerto præterea, inquit intellectus, correctionem hanc fuisse verè fraternam, suauè, & amoris plenam, nam addidit. *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.* hoc enim in sensu multi sancti hæc verba exponunt. atque si dixisset. Explorata mihi fuit spiritus vestri promptitudo ex promissis paulo ante factis, & quamuis iam inueniam vos dormientes, tamen id non tribuo ignauitæ, sed naturali carnis vestra imbecillitati. Memoria huc adfert non

Gal. 6. *ab simile consilium ab Apostolo Paulo in epistola ad Galatas datum, dum ait Si quis præoccupatus fuerit in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, corripite eum in spiritu lenitatis, considerans reipsum, ne & tu tentemur.*

De altera visitatione, considero & ammiror, quod scribit S. Mattheus *Et venit iterum, & inuenit eos dormientes, & reliquit illis iterum abire.* Quia in re noto Domini mansuetudinem singularem: nam cum paulo ante eos arguisset, videretq; non profuisse, naturaliter viderur debuisse in eos commoueri, & grauius coarguere, & tamen contrarium facit, ne verbo quidem eos commouens

pellans, contentus pœna verecundię quam ipsi sibi accersierant. nam B. Marcus dicit. *Et ignorabant, quid responderent ei*, nempe egregiè pudefacti. Vnde dicit Voluntas, statuo & ego quoties animaduertero superiorem abstinere à reprehensione meorum lapsum non abuti eius mansuetudine, sed meipsum pudore suffundere: similiter si contingat mihi curam iniungi aliorum, vbi notaro subditum pœnitentiam duci de errore commisso, ne afflictionem addam affecto, rem dissimulabo.

De postrema denique visitatione ita scribit S. Matthæus. *Tunc Venit tertio ad discipulos suos, & dicit illis. Dormite tam & requiescite.* Quę verba, inquit Intellectus, plus admiror, quam superiora. Iam enim Dominus non solum tacet, sed etiam eos inuitat ad quietem, vt exponit S. Augustinus.

RESTAT vt quædam verba textus seruetur. Primum est, *SURREXISSET*, Ex quo colligo, ait Intellectus, Dominum totam orationem perfecisse genibus flexis, maxime si verum sit non aliam sententiam verbis illis, *procidit in faciem suam super terram*, esse subiectam, quam quod in genua prolapsus vultu in terram inclinato

B b 2 oraue-

orauerit, non quod vultu terram attigerit. De quo dicit voluntas. Magno pudore suffundor ad hoc exemplum. nam simulatq; me dolor aliquis renum pupugerit, aut genua oblanguerint stans vel sedens orationem prosequor. ALTERVM verbum consideratione dignum, est pronomen SVVM, quod Euangelistæ semper in hoc facto adiungunt, quando mentionem faciunt discipulorum, vt. *Egressus est cum discipulis suis.* Et rursum. *Secuti sunt eum discipuli sui.* Et illud *Tunc venit tertio ad discipulos suos.* Et deniq; *Et dixit discipulis suis.* Qua forma loquendi declarauit, quanto amore eos complecteretur, conuenienter dicto illi. *Cum dilexisset suos, in finem dilexit eos.* In finem, vel quia dilexit vsque ad mortem, vel quia summo amore.

Iohan. 13.

Luc. 22.

SVB finem orationis tertiæ, teste Luca, apparuit angelus Domino vt eum confortaret. *Apparuit autem illi, inquit, angelus. de celo confortans eum.* In qua verba discurrens Intellectus, ait. Hanc confortationem totam credo extrinsecus factam, vt v. c. varias adduxerit rationes, cur æquo & libenti animo oppetere mortem deberet. non autem robur addiderit internæ voluntati. Firmiter enim in animo suo confitoe-

rat pati & mori excluso omni gaudio, excepto solo beatifico. Et ideo hortabantur non vt alacriter, sicut alii martyres, sed vt fortiter omnes cruciatus perferret.

Finis imponitur hoc Colloquio. Optimum Domine tibi gratias referre pro tantis cruciatibus, quos propter me perpeffus es, sed quomodo potero eas exprimere verbis, cum mente earum magnitudinem concipere nequeam? Deceui ergo silere, precando bonitatem tuam, vt me tuarum participem facias pœnarum, quo eas probans rectius comprehendam earum atrocitatem, atq; ita etiam ardentiores gratias agam.

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

Bb ; EX-

EXEMPLVM MEDITATIO-
nis secundum applicationem
sensuum.

C A P. VII.

PRO hac Meditatione commoda mihi
visa est materia de CRUCIFIXIONE Do-
mini; in eam enim incidunt multa, quæ oc-
casionem præbent reipsa practicè ostendē-
di, quæ tradita sunt supra de documentis,
vt apparebit in discursibus. Primum sit,
quod principium crucifixionis iam in me-
ditatione alia fuerit propositum, longisq;
discursibus tractatum in c. 2. in verba à Do-
mino nostro de cruce dicta. *Pater dimitte
eis, &c.* Incipit ergo dicere Auris. Videor mi-
hi audire Dominum verba illa voce admo-
dum plena & sonora pronunciantem. Atq;
hic subsistit Auditus: Ad quæ per motus in-
tellectus breuem discursum facit dicens.
Vnde ego colligo, quod magno affectu ca-
ritatis enunciarit: experientia enim docet,
à nobis voce clara & sonora proclamari,
quod ex corde intimo proferimus. Vnde
natū vulgare prouerbum apud quosdam,
ore paruo vel angusto postulata, quæ ex-
guo affectu postulantur. Vbi voluntas pro
suo

suo profectu spirituali illico dicit Ego vero primum non paruo verecūdiæ affectu tangor, q̄ sæpenumero dum interfui in Ecclesiis, vel congregationibus publicæ orationi vocali, vel ex incuria, vel radio ore non responderim, sed mente tantum, vel etiam neutro modo, aut si voce responderim id feci tam submissa, vt vix ipse eam audierim Deinde propono me in posterum semper responsurum voce conuenienter clara & firma, etiam si forem defatigatus, idq̄ ad imitandum meum magistrum IESVM, qui etiam si tam malè tractatus esset, tam grandi voce inimicis deprecatus est veniam. Atq̄ hoc modo inducat ad amplectendam quoque exhortationem Ecclesiæ dum me admonet, vt laudes diuinas plena voce decantem. *Sit laus plena, inquit sit sonora.* Verum conabor addere & attentionem, & gaudium, vt hortatur eadem verbis sequentibus. *Sit iucunda. sit decora mentis iubilatio.* Quod cōsulit quoq̄ B. Bernardus suis monachis sermone 47 in Cantica. *Vnde vos, inquit, moneo dilectissimi, purè semper ac strenuè diuinis interesse laudibus, strenuè quidem, vt sicut reuerenter, ita et alacriter Domino assistatis, non pigri, non somnolenti, non oscitantes, non parcentes VOCIBVS,*

*non praeidentia Verba dimidia, non integra
transilientes, non fractis* & REMISSIS Vocibus
*muliebri quiddam balba de nare sonantes, sed
VIRILI, et dignum est, sonitu & affectu Vo-*
ces sancti spiritus depromatis Hæc satis sint
de Aure. Cæterum antequam transeamus
ad oculos visus es mihi monendus, actio-
nem sensus, licet breui expediatur, & dis-
cursum quoque intellectus habeat bre-
uem, voluntatis tamen functionem posse
prolongari in quærendo profectu suo, sic-
ut iam feci in hac actione Aurum. Venia-
mus ad oculos.

Diximus supra, si meministi, B. Bona-
uenturam credere Dominum hæc verba
protulisse, dum cruci in terra adhuc iacenti
affigeretur. Oculi itaque mei aspicientes
sanguinem è manibus, pedibusque Christi
erumpentem, testantur illum fuisse rubi-
tundum & purpureum magis quam sit
corallii vel chrysolithi. Quo colore mo-
tus Intellectus breui discursu dicit. Hinc
colligo certo vehementissimum fuisse do-
lorem, quem sensit in tormentis. Nam
cum fuerit complexionis temperatissima,
quæ Tactui magnum addit vigorem, non
potuit non profluere sanguis, nisi naturali-
bus omnibus perfectionibus suis constans
inter

inter quas est rubedo. Qua re inflammata voluntas ait. Statuo & ego, me dum disciplinam facio guttulam aliquam sanguinis expressurum, ut indicium aliquod præbeam imitandi Christi, ut cum illi placuerit, desiderio accendar profundèdi totum per sanctum martyrium, sic ut ne vlla quidem guttula in me permaneat.

Transeundo deinde ad sensum GUSTVS imaginare te degustare vinum Domino porrectum, quod S. Marcus vocat *myrratum*, & S. Matthæus addit, *cum felle mixtum*, & deprehendes esse valde amarum, ac proinde labra ad aliquod tempus amaritie imbui. Vbi intellectus hunc instituit discursum. Porrectio vini aromatici facta crucifixis introducta est quondam ad confortandum illos, quo constantius dolores ferrent, at meo IESV doloribus obruto illud permiscet felle, ut cum vini efficacia labia amaritudine insolita affligerent. Atque hic voluntas sentiens se animatam ad patiendum. Propono, inquit me diuina opitulante gratia primum fortiter, deinde etiam alacriter, quodcumque euenerit, potum amarum vini, vel alterius rei assumpturum, memoremque futurum huius amarissimi poculi Christo porrecti: pudoroque

suffundar, si contingat me vel conqueri de qualitate potus mihi à maioribus meis appositi, vel etiam condire aromatis, vt magis palato arrideat. Memini enim S. Bernardū in Apologia ad Guilielmum Abbatem acriter, sed meritò inuehi in Monachos, qui melle, aliisq; specieb. aromaticis sua vina, vt dulciora essent, condiebant Atq; hic mihi in mentem venit commune facere te, vetitum non esse sensum vnū multis obiectis suis, si sint in meditatione plura, applicare. Quare & hic poteris digitum intingere, in diuinum illum sanguinem, applicare ori, & inexplicabilem inde exugere suauitatem, vt scribitur de Manna. Quo adducit Memoria id, quod Ecclesia de sanctissimo sacramento canit. *Panem de celo prestisisti eis, omne delectamentum in se habentem.* Quae verba etiam si propriè de specie panis intelligantur, extendi tamen à nobis possunt ad sanguinem sub specie vini existentem Quo discursu dulcedine quadam perfusa voluntas. Propono, inquit, me sedulam operam nauaturum, vt delibem suauitatem sanctae communionis, ac nominatim sanguinis quoties sum sacris, si sim sacerdos, operaturus.

AD ODORATVM exercendum, cum nullus
hic

hic occurrat odor materialis (nisi credamus, quod quidam sancti perhibent, fuisse in monte Caluarie ingentem foetorem ex crucifixorum cadaueribus) accipiemus odorem metaphoricum & spirituales (id enim monuimus in documentis posse fieri) Is autem sit ipsa oratio à Domino pro crucifixoribus facta Imaginor itaq; me astare cruci, & percipere orationis illius suauitatem, cuius odor in cœlum ascendens tam gratus fuit æterno Patri, vt mox postulata impetrarit. In cuius confirmationem Memoria profert illud B. Pauli ex epistola ad Hebreos. *Exauditus est pro sua reuerentia. Heb. 5.* Deinde testimonia Euangelistarum, nam de Centurione dicit S. Marcus. *Videns autem Marc. 19.* Centurio, qui ex aduerso stabat, quia sic clamans expirasset, ait. *Verè hic homo filius Dei erat. Et S. Matthæus de militib. Et qui cum Matt. 27.* eo erant custodientes IESVM, & viso terramotu, & ea qua fiebant, timuerunt & valde, dicentes. *Verè filius Dei erat iste.* Deniq; S. Lucas loquens generatim de iis qui sub cruce manserant. *Et omnis, inquit, turba eorum, qui simul ad Luc. 23.* rant ad spectaculum istud, & videbant, quæ fiebant percutientes pectora sua reuertebantur.

SUPER-

SUPEREST Tactus. Imaginor itaq; me
 manibus diuinum sanguinem tangere, &
 sentire esse calidissimum, & quasi bulli-
 entem vbi Intellectus breuiter sic discur-
 rit. Calor hic etsi oriatur ex naturali calo-
 re cordis, qui erat ob bonitatē complexio-
 nis admodum viuus, tamen augetur
 maiorem in modum ex vigore diuinæ cari-
 tatis sancto pectori inhaerētis. Iam si amor
 naturalis vim habet, vt ferunt calefaciendi
 carnem cordis, cor autem sanguinē, multo
 magis id faciet amor diuinus, vt expertus
 est B. P. FRANCISCVS XAVERIUS, qui dicto a-
 more tantopere aestuabat, vt non pateretur
 veste pectus contegi, & idcirco saepe mani-
 bus subleuabat. vti solet depingi. Memoria
 hic dicit. Memini me legisse in quodā scri-
 ptore, primitiuæ Ecclesiæ fideles tam mul-
 tos actus heroicos in vita sua demonstrasse,
 & cum summo animi gaudio atrocissima
 supplicia, mortemq; ipsam tolerasse, quod
 eorum pectoribus recēs ille Christi sanguis
 adhuc efferuesceret: ac in intellectu quidē
 ob assiduam contemplationem passionis
 Christi, in corde verò per ardentissimum a-
 morem. Quo sanguine vel amore plenam
 quoq; animam habuisse videtur B. RODOL-
 PHS AQUAUIUA in noua Indiarum Ecclesia,
 cura

*Horat. in
 de vita.*

cum ad primum impiorum gentilium impetum qui eum trucidarunt, in genua procciderit, & veste propria manu in humeros deducta ceruicem nudam cædendam præbuerit. Vnde inflammata voluntas, dicit. Et ego idem facere conabor, assiduè frequentando Meditationes de hoc sanguine amoris plenissimo: Sic enim sperare potero, intellectu sc considerationibus instructo, & voluntate amore inflammata, eosdem vel saltem similes effectus secuturos, nempe vt fortiter sustineã omnes cruces & ærumnas, quas necesse erit pro mea vel proximorum sanctificatione sustinere. Et hæc sufficiant de applicatione sensuũ quoad obiecta propria. Sequitur vt dicamus de applicatione eorundem ad obiecta communia primaria, & secundaria.

Atq; initio factò à QUANTITATE, applicando Oculos ad sanguinem è manibus & pedibus profluẽtem, dicit. Video magnam esse sanguinis copiã. Quod si & manus humi delapsam sanguinem circum circa pergerent tãgere, inuenirẽt, totũ solum cruore imbutum. Vbi sic breuiter ratiocinatur Intellectus. In flagellatione, nec palmę manuum, nec plantæ pedũ flagellis tactæ fuerãt, sed quia amor diuinus eum impulerat,
vt opta-

vt optaret toto corpore pati, noluit palmas
& plātas esse à passione immunes, & sic im-
pleretur, quod scriptum est ab *Isaia. A plan-*
ta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanita.
Ingens autē sanguinis copia profluxit, tum
quia in manibus pedibusq; sunt venæ per-
multæ, & bene magnæ, tum quia admodum
erant laxa eorū vulnera. Clavis enim crassis
cruci affixus fuit, vt pōdus corporis de sub-
limi pendētis commodius possent sustine-
re. Et hic Memoria suggerit vaticinium in
Canticis. *Manus mea distillauerunt myr-*
rham. Vbi intellectus ait veram effici dō-
ctrinam S. Augustini asserentis, Christum
abundantissimè complesse, quicquid de il-
lo fuit conscriptum. Nam verè nunc potest
dicere. Manus meæ pluunt, & non tantum
stillant, imò flumen effundūt nō iam myr-
rhæ, sed sanguinis. Vnde statuo, inquit vo-
luntas, quoties mihi deinceps vel manibus
laborandum, vel pedibus iter conficiendum
erit ex superiorum mandato, promptè & a-
lacriter id perfecturum, etiam si multo mi-
hi sudore constaret, non dicam, & sangui-
ne, quia dignus non sum.

Quod ad Figuram attinet, imaginor me
oculis videre, & manibus tangere, Figuram
& superficiem ligni crucis nō fuisse, omni-
no pla-

Isa. 1.

Cant. 5.

no planam, sed quasi rotundā, eo quod improbi illi noluerunt operam locare in ea laeuiganda. Deinde fuisse angustio- rem humeris Christi. Vbi, inquit Intellectus, breuiter ita contem- plor. Necesse est Figurā hanc auxille Christi dolores, nam praterquam quod non possit trahi illi utpote rotundæ commodè incumbere, corpore ob natura- lem grauitatem, & imbecillitatē ex flagris acceptam valde depresso, humeri etiam ad crucis latera dilacerati sunt, qui nouum & specialem conciliarunt dolorem. Vnde vo- luntas incensa, clamat animum sibi esse de- inceps ad aciores corporis diuerberatio- nes faciendas, etiam si humeris inde dolor accessurus sit maior, modo ne lacerentur ut facere solebat S. Catharina Senēsis, & bo- nus P. N. Paulus Achilles. qui crebro sic in hostē domesticū desueiebat, ut aliena ope indigeret in induēdis, exuendis q; vestibus.

NUMERVM, quoties Dominus suam ora- tionē repetiuerit, possunt percipere Aures, sicut & numerum ictuū, dum Christus cōfi- geretur clauis. Oculi quoq; possūt numerū clauorum perspicere. Sed & Tactus poterit dinumerare ossa corporis vi magna suis iū- cturis in crucifixione emota & distracta, se- cundū illa verba Dauidis in persona Christi dicta

Psal. 21. dicta. *Dinumerauerunt omnia ossa mea.* Et Intellectus subito ratiocinatur. Cogito piè eum ter repertuiffe, istam orationem Vulgo enim dicitur. Ter transit. Quod enim semel tantum dicitur, non semper serio, vel ex corde dicitur. Et ideo si v c suspirantem aliquem audiamus, attendimus an idem secundo faciat, & si tertio repetat, credimus eum serio suspirare & magno aliquo dolore angi. Ac fortasse etiam S. Paulus idcirco ter Dominum rogauit, vt à sua tentatione liberaretur, indicans se serio id postulare. Similiter de clauis, quos videt esse tres, concludit, acerrimos dolores Christum perpeffum, cum vterq; pes vno transfigeretur clauo. Quod si quatuor fuerint, colligit atrociozem fuisse Christi cruciatum, quia si separatim singuli pedes trãsfixi sunt, diuturnior fuerit afflictio. Quod idem colligit ex diuisione ossium. Et pro proprio profectu, de primo dicit voluntas. Toties petam mihi cõdonari noxam ab inimico, quoties necessarium erit, vt credat me toto peffore id flagitare. De secundo, statuo me libenter latiturum in cubiculo, & non hac illac uè discursurum, quoties mihi fuerit mandatum, vel vtile iudicauero ad rectè orandum, nisi aliud dicter caritas propter inuãdos pproximos.

Pro

Promotu imaginor me conicere oculos
 in os Domini; notareq; quod illud moueat,
 crebriusque ob frequentem respirationem
 aperiat. Videor mihi quoque audit eun-
 dem motum miserabilem percipere. Sed &
 sacrum illud pectus intueor, & cor vehe-
 menter palpitans, propiusque me adiun-
 gens, dum cum omni reuerentia manum il-
 li admoceo, videtur sensibiliter reperi-
 ti. De quibus motibus dicit Intellectus. Ego
 plane iudico motum illum non solum oriri
 ex summis corporis doloribus verum sigil-
 latim etiam ex contractione pulmonum,
 quam effecerit, tum situs ille corporis supi-
 ni in cruce haerentis, tum violenta bra-
 chiorum extensio, vt peruenirent ad crucis
 foramina ante facta, qua quidem fecerant
 vt pectoris thorax tanto fortius calcaret
 pulmones. Hi vero ita impediti, quo minus
 naturali suo motu attraherent aerem ad re-
 frigerandum cor, coacti sunt breuibus, &
 crebris respirationibus, ne suffocaretur cor,
 ordinarias longiores supplere, quod ingen-
 tem illi & dolorem & angorem creauit. In
 cuius confirmationem, Memoria affert il-
 lud Psalmi 142. *Anxiatus est super me spiri-
 tus meus, & in me turbatum est cor meum.*
 Et subiungit Intellectus. Cogito, cum fla-
 gella
 Cc

gella non potuerint proximè pertingere ad cordis substantiam noluisse Dominum illud immune à cruce relinqui in sua sacra passione, & ideo permisisse illas corporis distractiones in cruce, dum clavis configeretur, quo dictam agoniam, & oppressionem cordis pateretur. Vnde pro meo spiritali profectu constituo, inquit voluntas, petere à Domino Deo, vt præter displicentiam quam mihi largitur ob lapsus factos, etiam dolore aliquo affici sinat meum cor, vt discam quadantenus compati cordiali eius dolori. Et quia locutio est quadam species Motus, de qua inter alia quæri potest, sitne longa an breuis, videor mihi auditu percipere Dominum verba orationis pro suis crucifixoribus cunctanter & quasi syllabatim pronunciare, eorum instat qui longè, multo interiecto intervallo, aliquem alloquuntur, vt intelligantur. Vnde propono, ait voluntas, me orationes vocales recitaturum tardè, & in choro versum sociorum non anticipaturum, & in Litaniis non ante dicturum *Ora pro nobis* quam sacerdos sanctum enuntiarit.

Pro QUIETÈ imaginor me conicere oculos meos in oculos Domini, qui perpetuo eos retinuit apertos, & in cælum sine villo palpe-

palpebrarum motu defixos. Quare excitatus Intellectus ait. Illa oculorum defixio, laculentum indicium est, orationem ab eo summa mentis attentione, & intentissimo voluntatis affectu fusam. Nam & immotos solemus tenere oculos, cum attentè in præclarum aliquem virum aciem oculorum dirigimus, maximè si beneficium aliquod ab eo expectemus: sicut claudus direxit in S. Petrum & S. Ioannem, cum dicerent. *Respice in nos* ubi subiungit textus. *At ille Act. 3.* intendebat in illos, *sperans se aliquid accipiturum.* In confirmationem huius Memoria adducit illud Psalmi. *Sicut oculi Psal. 121.* seruatorum in manibus Dominorum suorum: & sicut oculi ancilla in manibus domina sua, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri. Cogito ergo, subiicit Intellectus, I E S U M crucifixum sic oculos in cælum defixisse, quasi conspiceret Patris cælestis binas manus, liberalitatem scilicet & misericordiam, quarum beneficio sperabat se gratiam condonationis pro suis crucifixoribus impetraturum. V B I voluntas commota, Propono, inquit, apud animum meum, me oculos firmos retenturum in Meditatione, vel oratione vocali, ut quando recito

Officium diuinum ex obligatione, vel deuotione, nec patiar eos huc illucque vagari. Idem dico de quauis alia oratione, siue memoriter eam dicam, vt Rosarium, siue ex libello legam.

Cogito, inquit Oculus, redire ad contuendum pectus Saluatoris, & videre quem admodum cordis palpitatio cessarit: missaque manu in pectus exterior iam esse quietum. Vbi Intellectus omnino, inquit, mihi persuadeo incredibilem pati angustiam Dominum, quia non nisi in grauissima cordis oppressione solet cessare pulsus illius. Et voluntas dicit. Et ego volo operam dare quieti & cessationi à peccando; id enim Dominus per Isaiam clamat. *Quiescite agere peruersè.* Et hæc satis sint de sensibilibus communibus primariis, pergamus ad secundaria.

Isa. 1.

Et incipiendo à DISTANTIA imaginor me intueri illam, quæ erat inter manus & pedes Saluatoris, clauorumque foramina iam in cruce facta; deinde propius accedentem attingere crucem, & manu metiri distantiam; tantamque deprehendere, vt opus fuerit plurimum extendere brachia pedesque Christi. Vbi Intellectus. Colligo, inquit, per certissimam consequentiam, id factum

factum esse cum acerbissimo, maximoque Domini cruciatu, sic prorsus, ut verè compereret illi epithetum, quo Isaias eum appellat, *Virum dolorum*, id est, doloribus plenissimum: quo sensu dicimus hominem boni temporis, qui totum se tradit recreationibus & ludis. Videor quoque mihi videre oculis, manibusque tangere, quanto spatio diuulsa sint ossium commissuræ. De quo Intellectus ait: certo mihi persuadeo in illa diuulsione Dominum nostrum gravissimos sensisse dolores, quia ultra corporis extensionem; & nervorum deductionem acerrimam, accessit commissurarum distractio, quæ afflictionem novam ei pepererunt. Et voluntas pro suo profectu, dicit. Pœnitet me magnopere & pudet, quod aliquoties frustra indoluerim me à caris meis amicis abstractum: statuoque me deinceps nolle talibus de causis, etiamsi ad promovendum spiritum prodesse, contristari. Cuius confirmandi ergo Memoria profert reprehensionem à Domino factam discipulis, quod tristarentur, dum loqueretur de suo ab illis discessu: confido enim id in maius meum gaudium cessurum, sicut cessurum suum discessum prædixit discipulis dicens *Expedi vobis, si ego vadam*. Et rursus. *Ioan. 16.*

Cc 3

Iterum

*Iterum autem Videbo vos, & gaudebit cor ve-
strum.*

Pro situ cogito me (vt piè quidam con-
templantur) me cernere Christum iam
crucifixum prouum in terra, eo quod mili-
tes inuertissent crucem, vt clauorum acu-
men incuruarent. Idemq; me proxime affi-
rentem Tactu percipere. Quo in situ, in-
quit Intellectus, video noui doloris accen-
sionem factam ex grauissimo crucis tergo
incumbentis pondere, quo panè suffoca-
batur. Aduerto & motum, quo manibus pe-
dibusque iam fixis atrocissimo cum crucia-
tu ad se attrahit crucem, vt vere ad litteram
compleatur in eo illud *Isaia. Torcular cal-
caus solus*. Ideo enim utitur verbo actiuo, vt
indicaret se à tergo premere torcular fan-
ctæ crucis. Noto etiam à cruce calcari co-
ronam capitis circa collum, & contra a ter-
ra eandem premi in frontem. Fingoque me
videre, quemadmodum mouendo caput,
nunc in vno latere, nunc in altero humi ni-
tatur. Et intellectus repetit. Rursum ardenti
hic affectu multa patiendi rapior. Voluntas
vero dicit. Ego quoque sponte me tribus
sanctorum votorum religionis clauis volo
cruci affigere, & me mortificare in iis, quæ
maio rem carni dolorem conciliant, siue sint
cilicia.

Isa. 63.

cilicia, siue disciplinæ, modo accedat Patris spiritualis consensus.

DISCONTINUAM cogito deinde me aspiciere totam Domini nostri pellē, tota enim erat flagris fauciata & lacerata. Idem quoque Tactu mihi probare videor, dum manum hinc inde curi admoueo. Unde colligo, ait Intellectus, magnos fuisse Christi in carne dolores. Docent enim Philosophi dolorem non esse aliud, quam diuulsionem continui. Et voluntas dicit. Ingenti se pudore affici, quod in tam crebris corporis diuerberationibus, ne semel quidem huc vsque pellem discontinuarit. Videor quoque videre & tangere CONTINUAM brachiorum, pedumq; distensionem vsq; dum perueniatur ad clauorum foramina. Unde concludo, ait Intellectus, hunc vehementissimum fuisse dolorem, quia nulla intercedente interruptione, vel relaxatione, quæ moderari solent cruciatū, fuit continuata. Quare propono, addit voluntas, me nunquam quoque interrupturum vel remissurum cursum disciplinarū consuetum, quantumcunque me dolore afficiant.

ASPERVM & intueor, & manibus tracto delicatum corpus IESV, cutis enim lacerata in rugas contracta est, tum ex aeris

Cc 4 frigo-

frigore, tum quia corpus erat nudum. Vnde, inquit Intellectus, animaduerto nouum oriri cruciatum, eo quod partes pellis à vicinis longius auellantur Memoria opportunè huc adfert vaticinium Davidis in persona Christi dicentis. *Factus sum sicut strus in pruina.* vter enim, vt & aliæ pelles contrahuntur, si nocte serena aeri exponantur, & maximè si pruina tingantur, Imaginor item me videre, tangereque clauos, sed vnde quaque admodum asperos. ex incisionibus. Vnde, inquit Intellectus, ad auctos confitero dolores Domini duplici nomine. Semel, quia lentius clauis fuerint per manus & pedes in lignum impacti. Iterum, quia grauius dilacerarint membra illa cum nervis suis, maximè cum scelerati illi non prius madefecerint, vel vnixerint clauos, vt facilius citiusque infigerentur.

Contra aspicio funes, quibus distensio peracta est, fuisse læues & glabros, ac bene perunctos. Quod, inquit Intellectus, eo factum autumo, vt distensio illa celerius & facilius perficeretur: consideroque eadem arte creuisse dolores, videmus enim dolorem minui, si distensio vel interrumpatur aliquando, vel lentius exerceatur. Itaque hoc consilium securi sunt, vt sibi minuerent laborem,

borem, & Christo auferent dolorem. Nam, ut apparet in quibusdam picturis, qui attraherent pedes, funem ad pedem crucis protraxerunt, inde à tergo sursum vsque ad crucis verticem, pedibus suis in transuersas crucis partes firmatis magna vi ad foramen clauorum adduxerunt. Quocirca, inquit voluntas decerno in posterum, quoties laborum aliquorum socios habuero, me leuiiores facilioresque aliis attributurum, mihi vero plures & grauiiores reseruatorum omni deposita querela, sicut hic video fecisse bonum meum IESVM.

LIQVIDVM, & tenuem oculis meis videre videor sanguinem pii IESV ex manibus, & pedibus profluentem, manibusque contingere. Sed pariter aduerto eum statim densari, & quasi ex frigore congelascere. Vnde colligo, inquit Intellectus, temperatam fuisse Christi complexionem, quæ tam delicatum sanguinem generarit, deinde coniicio, quam immensus & intensus eius fuerit in nos amor, nam cum in moribundo homine etiam intra corpus soleat frigescere & quasi congelari, tamen in Christo mansit calidissimus & renuissimus, ob cordis fornacem igne diuini amoris æstuantem. Vnde voluntas. Pudet, inquit, me

- tarditatis & torporis in cultu pietatis Christianæ & erga proximos charitate: videor- que vnus ex illis, de quibus loquitur Dauid,
- Psal. 118.* *Coagulatum est sicut lac cor eorum*, nempe ex defectu huius ardentis amoris. Atque ideo renouo propositum, me serio dedendi huic sancto Meditationis exercitio, nam, vt idem testatur, vim habet hunc sacrum ignem accendendi. nam ait. *In meditatione mea exardescet ignis* Prorsusque confido, cordi meo euenturum, quod suo euenisse idem testatur his verbis. *Factum est cor meum tanquam cera liquefcaens in medio vtriusq; mei.* Atque ita factum LIQVIDVM non sibi soli seruiet, sed effluet ad commodandum aliis, sicut faciendum consuluit Sapiens. *Deruentur fontes tui foras, & in plateas aquas tuas diuide.*
- Psal. 83.*
- Psal. 21.*
- Prov. 5.*

Animaduerto præterea sanguinem hunc esse TRANSPARENTEM, ob suam claritatem, qua emanat ex venis: licet condensatus postea nigrescat, & fiat OPACVS. Qualem transparentiam, ait Intellectus, credo insinuari ab Ecclesia, quando de sanctis Innocentibus sic loquitur. *Isti sunt, qui Generunt de tribulatione magna, & lauerunt stolas suas, & DEALBAVERUNT eas in sanguine agni.* Indicant enim hæc verba sanguinẽ qui.

quidem rubicundum fuisse, sed tam clarum & pellucidum, ut candorem animarum sanctarum non tolleret. Idem forte S. AGNES innuit, cum dixit. *Sanguis eius ornauit genas meas.* Quia hic pretiosus sanguis, uere animabus iustis confert candorem puritatis, & caritatis rubedinem. Hoc ornamentum pro facie animæ suæ eligere deberet eorum uoluntas, qui uanissime se occupant tantum in ornando corporis uultu, & in eo gloriantur.

DE PULCHRITUDINE corporis Christi, hic nihil occurrit contemplandum, quia à *planta pedis, ut loquitur Isaias, usque ad uerticem non est in eo sanitas.* Itaque conuertemus nos ad animam, quæ permansit, ut semper, uenustissima. *Isa. 1.*

Cum enim pulchritudo consistat in debita proportione membrorum, colorumque conuenientia, imaginabor mihi, uidere me potentias animæ omnes, tam inferiores quam superiores, tum inter se, tum cum anima ipsa proportionatissimas, ordinatissimasque. Quod ad colores attinet, persuadeo mihi me conspicerem in ipsa animæ essentia iustificantem gratiam, in uoluntate caritatem, ac denique omnia cœlestia charismata & dona: erat enim
plenus

Ioan. 1. plenus gratia, vt est apud B. Ioannem & veritate, ac speciatim in sacrosancta humanitate eius eminebat vnionis personalis cum diuino verbo gratia, merito vt appellatus à

Psal. 44. propheta fuerit, *speciosus pra filiis hominum.* Conuerto itaque me ad considerandam, Corporis DEFORMITATEM, obseruoque totum esse immutatum, lacerum, liuidum, contusum, squalidum, & sigillatim cernovultum ita deformatum, vt completa sit

Isa. 53. propheta Isaiaë dicentis, *Non erat ei aspectus, neq; decor & verè potuerint dicere, Nec reputauimus eum.* Voluntas autem pro suo commodo spiritali dicit. Constituo apud animum meum deinceps studiosius operam dare pulchritudini animæ interiori, quæ in virtutum acquisitione & incremento posita est. De corpore vero sollicitus ero, vt potius deformem ieiuniis, vigiliis, disciplinis & aliis cum Dauide alicubi dicentis. *Genua*

Psa. 103. *mea infirmata sunt à ieiunio, & raro mea immutata est propter oleum,* id est, propter vnguenta, aliasq; delicias illi subtractas.

Quod ad SIMILITVDINEM pertinet. Videtur, dicit Oculus, mihi Christus quoad externam corporis figuram simillimus agno Paschali. Primo quidem, quatenus fuit excoriatus: secundo, quatenus affatus, Pender enim

enim sanctæ crucis ligno, velut ex veru; nec
 alium colorem refert quam assati ad ignem
 agni, ac proinde & illi similior est, quam
 cuique homini vestibus nudato. Ideoque
 verè de eo dixerunt Iudæi. *Est dissimili nobis. Sap. 28*
 Finis sit cum hoc Colloquio.

Etiamsi vos, ò Iudæi, locuti sitis de dissi-
 militudine vitæ & morum, & verissimum
 sit vos vitæ & moribus ab eo distare, tamen
 adiungo, quod vos illum vobis dissimilem
 feceritis in corpori, sicut ab eodem dissi-
 miles vos fecistis in anima. Ego autem, Domi-
 ne mi, adiuuante tua gratia, cupio & in cor-
 pore & anima, tibi esse, quoad fieri potest,
 simillimus. Quam vt copiosissimam
 mihi largiaris, supplex
 rogo.

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

FOR.

FORMVLA MEDITANDI
orationes vocales.

C A P. VIII.

QVONIAM Magistri rerum spiritualium consulere solent iis, qui desiderant attentè & cum fructu recitare orationes vocales, vt de iis meditentur, sicut B. P. N. Ignatius in Exercit. Spirit. libro præscribit, existimaui formulam aliquam illius præscribendam. Materiam autem loco assumpsi Dominicam Orationem, eo quod ab omnibus creberrimè soleat recitari.

Principio ergo facto à prima voce, Pater, Intellectus discurrens dicit Hoc nomen appellatiuum est, & considero conuenienter hanc appellationē tribui Domino Deo. Primo, quia si patrem vocamus eum qui nos generauit, & corpus tantum produxit, quāto magis Pater erit Deus, qui solus creauit animam nostram longè corpore nobiliorem. Itaq; Patrem vocamus, quia contulit nobis esse naturale. Secundo, quia nobis impertit etiam esse supernaturale, nempe gratiam iustificantem, de quo esse loquens

Ioan. 3.

cu Nicodemo dixit. Nihil quod renatum fuerit

ex

in aqua & Spiritu sancto, nō poterit intrare in regnum caelorum. Longius vero progrediens ait, si Deus est pater, sequitur nos esse filios secundum illud Apostoli *Accepistis spiritum Rom. 8.* adoptionis filiorum, in quo clamamus, *Abba pater.* Et Ipse enim spiritus testimoniū reddit spiritui nostro, quod sumus filij Dei. Atque hic prorumpit in colloquium cum anima sua prae laetitia summa gestiente, in hanc formam, Maximum quaestū fecisti anima mea, quod cognoveris Deum tibi esse Patrem, inde enim sequitur nobilissima dignitas, nempe te esse eius filiam, ut testatur S. Ioannes *Ut filij Dei nominemur & simus.* Et quod multo magis mirandum est, in tua potestate esse positum, ut ius filiae consequare. *Dedit eis,* inquit B. Ioannes, *potestatem filios Dei fieri.* Ama ergo illum, & honora, cum per os *Mal. 26.* Malachiae dicat. *Si Pater ego sum, ubi est honor meus?* Ac confidenter ab eo necessaria postules, quia uti benignus Pater tibi succurret. Idecirco siquidem apud B. Lucam dixit, *Si vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filij vestri, quanto magis Pater vester caelestis, dabit spiritum bonum petentibus se.* Satis de prima voce, transeo ad secundam

1. Ioan. 2.

Mal. 26.

Luc. 11.

NOSTER Considero, inquit, intellectus, quod

quod dicat *noster*, non *meu*. Primo, quia Deus omnes nos generauit & regenerauit. Secundo, vt innueret, quod debeamus nos mutuo fraterno amore prosequi, quandoquidem sumus eiusdem Patris filii. Atque hic aliud Colloquium habet cum anima mea, tibi tot esse fratres, & in cæli patrimonio cohæredes: cum enim ille sit infinitus & immensus, infinitos quoque homines superabundanter locupletare potest: imo hoc amplius exultare debes; quo enim copiosior numerus exstiterit beatorum, hoc cuiusque beati gloria magis augetur. Ibi siquidē quilibet tantopere gaudet de aliena, ac de propria gloria. Atque hæc merces propria est amoris fraterni, quem in hac vita coluerunt, & facit omnia communia.

QUI ES IN CÆLIS Intellectus primum indagat conditiones huius ciuitatis, vel palatii, & inuenio Dauidem eam appellare gloriosam. *Gloriosa*, inquit *dicta sunt de te ciuitas Dei*. Et alibi dicit, se ex solo atrii cælestis aspectu animo defectum fuisse. *Defecit anima mea in atria Domini*. Et consequenter subdit. Credo sic proptus esse, quandoquidem inferioribus domiciliis, quæ sunt quasi illius stabula, hoc est, huic mundo tam nobilia laquea-

Psal. 86.

Psal. 83.

na concessit, innumeris, splendidissimis-
que ornata stellis Longiu que pergens, vi-
deo, inquit, speciatim alicubi descriptam
huius habitationis pulchritudinem sub no-
mine ciuitatis. *Ciuitas*, habet Apocalypsis, *Apoc. 12*
inquadro posita est. & erat structura muri e-
ius ex lapide iaspide? ipsa vero ciuitas au-
rum mundum, simile vitro mundo. & fun-
damenta muri ciuitatis omni lapide pretioso
ornata. Et duodecim porta, duodecim mar-
garita sunt per singulas, & singula porta e-
rant ex singulis margaritis, & plateas ciuita-
tis aurum mundum tanquam vitrum perlu-
cidum. Et ciuitas non eget sole, neque lu-
na, ut luceant in ea: nam claritas Dei illumi-
nauit eam, & lucerna eius est agnus, & porta
eius non claudentur per diem: nox enim non
erit illis.

Atque hic prorumpe in Colloquium
cum variis sanctis; initio facto à Dauide.
Merito ô gloriose rex amore huius patriæ
incensus, desiderioque citissime eo perue-
niendi dixisti. *Quando veniam, & apparebo Psal. 41.*
ante faciem Dei? Tu queque Apostole
Paule desiderasti cito vita hac defungi, vt
eo pertingeres, *desiderium habens dissolui, Phil. 1.*
vt scribis ad Philippenses, *& esse cum Chri-*

D d   sto.

sto. Sicut & tu propheta sancte doluisti in
 Psal. 119. *dicens. Heu mihi quia incolatus meus pro-*
longatus est, habitavi cum habitantibus Ce-
dar, mihi incola fuit anima mea. Et conuer-
 sus ad mundanos ait. Infelices filii Adæ,
 qui huius mundi illecebris immerfi, men-
 tis oculos non attollitis ad contemplan-
 das immensas delicias, quibus sancti in o-
 mnem æternitatem perfruuntur in cœ-
 lo: & quamuis ad breue tempus nonnun-
 quam attollatis, tamen iam capti dulce-
 dine corporalium, spiritualia bona con-
 temnitis, vobisque euenit, quod Salomon
 Proo. 22. in Prouerbiis scribit, *Anima saturata calca-*
bit sanum.

SANCTIFICETVR NOMEN TVVM Intel-
 lectus assumpta similitudine de filiis car-
 nalibus, accommodat spiritualibus dicens.
 Quemadmodum illi, dum sunt probi & vir-
 tute præditi conantur euehere parentes suos
 ad honores: sic hi omnibus viribus contem-
 dere debent, vt nomen sanctum Dei patris
 ipsorum ab omnibus creaturis celebretur
 & glorificetur, quia omnium est creator,
 Pater & patronus. Longiusq; procedens, di-
 cit. Video id imprimis præstari debere à me
 ad meâ & proximi salutē, conuenienter illi
 admo-

admonitioni Christi. *Sic luceat lux vestra co-* Matt. 5.
ra hominib. Et videant opera vestra bona, &
glorificent patrem vestrum, qui in caelis est.

Vnde persuasa voluntas dicit. Scio bona
 proposita hoc meliora esse, quo sunt ma-
 gis de particularibus rebus. Itaq; propono
 me deinceps sermonem cum aliis habitu-
 rum de rebus spiritualibus, monente id S. Pe-
 tro in priore epistola. *Si quis loquitur, tan-* 1. Pet. 4.
quam sermones Dei. Secundo, statuo me

adiuvante diuina gratia ad gloriam DEI
 directurum omnes actiones meas, etiam
 eas, quæ ad tolerandam vitam sunt neces-
 sariæ iuxta consilium Apostoli. *Sive editis,* 1. Cor. 10.

sive bibitis, sive aliquid aliud facitis, omnia
in gloriam Dei facite. Tertio, & ultimo co-
 nabor eum, etiam in omni conuersatione
 glorificare, secundum illud monitum B. Pe- 1. Pet. 2.

tri. Conuersationem vestram inter gentes ha-
bentes bonam, Et in eo quod detrectant de vo-
bis, tanquam de malefactoribus, ex bonis ope-
ribus vos considerantes glorificent. DEVM.

ADVENIAT REGNUM TVVM. Videtur
 mihi, inquit Intellectus, nomine Regni
 posse intelligi & Regnum Gratia in hac vi-
 ta, & Glorie in altera. Pro primi declaratio-
 ne Memoria profert locū B. Matthæi, *Qua-* Matt. 6.
rite primum Regnū Dei, Et in istis aeternis. Hoc

- enim regnum gratiæ consistit in iustitia, pace & gaudio, teste Apostolo *Regnum dei, inquit, non est esca & potus, sed iustitia, pax & gaudium.* De quo Christus apud B. Luc. dixit.
- Luc. 17. Regnum Dei intra vos est.* Pro altero autem Regno Gloriæ propono, ait Memoria S. Paulum, qui vno coniectu oculorum in illud facta, vnaque guttula delibata, in has laudes erupit. *Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se.* Et alibi dicit.
- 2. Cor. 12. Audisti arcana verba, quæ non licet homini loqui.* Itaque aestuans desiderio illius possidendi cupiebat cito dissolui, eoque potiri. Atque hic transi in Colloquium cum voluntate dicens. Quoniam, quæ tua imbecillitas est, non es tam feruens, vt cupias dissolui, & paradisi delitiis perfrui, saltem conare aliquando saltem degustare illud permentis cogitationes secundum exhortationem Apostoli. *1. Cor. surrexistis cum Christo, quæ sursum sunt, quaerite, & ibi Christus est in dextera Dei sedens: quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.*

FIAT VOLVNTAS TVA. Oramus; inquit Intellectus, hac petitione, vt à nobis hominibus fiat voluntas Dei in terra, haud secus quam ab Angelis præstatur in cælo, non modo

modo in prosperis rebus, sed etiam in ad-
 uersis Et hic Memoria subministrat exem-
 plum Iob qui illam compleuit in aduersis *Iob. 1.*
Dicens. Dominus dedit, Dominus abstulit.
Sicut Domino placuit, ita factum est. Sit no-
men Domini benedictum. Exemplum Chri-
 sti, qui in oratione in horto, licet dixisset. *Matt. 26*
Pater si vis, transfer calicem hunc à me. Ta-
 men subiunxit. *Non mea, sed tua voluntas*
fiat. Ac voluntas dicit. Tanto amore Deum
 complector, tantoq; desiderio teneor per-
 ficiendi eius voluntatem, quanto teneri
 possem lautum cibum degustandi, ut pos-
 sim imitandi Christi causa cum ipso dicere.
Meus cibus est, et faciam voluntatem patris
mei. Longius inde pergens Intellectus, in- *Ioan. 1.*
 dagare conatur qualis sit Dei voluntas Et
 Memoria illi proponit illud B. Paoli ex
 priore epistola ad Thessalonicenses *Hac est 1. Thef. 4*
Voluntas Dei, sanctificatio vestra. Hic igitur
 Intellectus deberet primum inquirere, in
 quo consistat hæc sanctificatio. Secundo,
 quibus mediis paretur Tertio, quibus mo-
 dis impediatur, & alia similia, quæ breuita-
 tis causa omitto. Contentus sum sola pate-
 factione malitiæ voluntatis propriæ, quæ
 se opponit diuinæ, & sic describitur. Volun-
 tas propria est, qua quis vult quippiam,

Dd 3 quod

quod non est voluntati diuinæ consentaneum, nec prodest proximo, sed tantum sibi. Vnde merito B. Bernardus eam appellat *Leporam*, quoniam sicut hæc leprosum reddit abominabilem, sic voluntas propria reddit nos abominabiles Deo, & dignos qui aeterna damnatione puniamur. Et ideo dictus Sanctus subiunxit. *Tolle propriam voluntatem, & infernus non erit.* Atque hic prorumpit in colloquium contra propriam voluntatem, dicens. O maledicta, & centies millies maledicta propria voluntas apage te hinc, & in infernum domum tuam recede, quo soles tuos sequaces protrahere.

PANEM. Hac voce, ait Intellectus, primo postulamus panem materiale pro corpore sustentando, deinde quicquid ad sustentationem eandem pertinet, vt vestes, domicilium, &c. conformando se Apostolis, qui solis illis erant contenti, vt testatur *2. Tim. 6.* S. Paulus, cum ait. *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus.* Vnde voluntas. Propono, inquit, me, ad quemcunque statum peruenero, operam daturum, ne inexplebili opum cupiditate irretiar, vt immunis reddar à laqueis diaboli. *Qui enim soluat diuites fieri, teste Aposto- lo, 10.*

1. Bid.

lo., *incidunt in tentationes, & in laqueum diaboli.*

Progrediens porro Intellectus sic loquitur. Sicut Saluator, dum sanitatem restitueret corporibus, conferebat & animis eorundem salutem, imo illam ad hanc referebat, uti ipse declaravit in paralytico, cui sanato dixit *Sanus factus es totus, tam noli amplius peccare.* Sic nunquam credā Dominū hic tantū voluisse docere ad sustentandum corpus petendū esse panem, sed voluisse etiam peti panem animæ spirituales. Qui mihi nunc videtur posse esse duplicis generis, ut unus sit verbi Dei, alter verò sacratissimum corpus Domini in S. Eucharistia. Pro confirmatione prioris panis Memoria illud apud B. Matthæum suggerit Non in solo pane *est* homo, sed in omni Verbo, quod *procedit de ore Dei.* Circa quod ita discurret Intellectus Qui manducat ex hoc pane libenter, potest probabiliter credere se esse in numero prædestinatorum. dicit enim Christus apud B. Ioannem, *Qui ex Deo est, Verba Dei audit.* Contra timere debet se esse in numero reprobōrū, qui non manducat libenter, quales erant, quibus dixit Dominus. *Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.*

Dd 4 Huius

Huius panis inopiam, inquit Memoria, minatus est Dominus populo suo per os prophetæ Amos dicentis. *Ecce dies venient, dicit Dominus, emittam famem in terram, non famem panis, neque sitim aqua, sed audiendi Verbum Domini.* Et prosequens intellectus discursum de altero pane S. Eucharistiæ dicit. Non voluit nos docere Dominus, ut hunc panem peteremus; magnam enim illius copiam reliquit, tum instituendo sacerdotes, qui eum usque in finem mundi consecrarent & conferrent, iuxta promissionem illam. *Ego ero vobiscum & que ad consummationem seculi:* tum quia ipse inuitat nos ad illum accipiendum dicens. *Venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis.* Immo, apud B. Ioannem comminatur mortem æternam ab illo abstinentibus. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Verum voluit nos postulare abundantem gratiam, ut dignè illum sumere possemus. Quibus rebus persuasa voluntas ait. *Statuo me magno ardore animi à Deo petiturum, ut mihi hoc auxilium non deneget, quo frequentatione sacræ communionis illa donorum cœlestium, quam secum affert, copia perfrui queam.*

NOSTRYM.

Amos 8.

Matt. 28.

Pron. 9.

Ioan. 6.

NOSTRUM. Iusti, inquit Intellectus, merito hunc panem possunt appellare *Nostrum*, licet Christus appellarit suum cap. 9. *Venite comedite panem meum*. Cum enim simus facti eius fratres, omnia quoque facta sunt communia.

QUOTID ANVM. Hoc, ait idem Intellectus, æquè de corporali ac spiritali pane intelligendum est Itaque uti ille quotidie, sic hic quotidie sumendus esset. De contrario enim vsu dolet Cyprianus, scribens. *Si quos* Ambr. l. 5. de sacr. c. 4.
tidianus est panis, cur post annum illum sumis? Hic Memoria dicit. Memini B. Mat. Mart. 6.
thæum, ubi alii quotidianum, legere, *super-*
subst. antialem. Qua varietate, ait Intellectus, indicatur & huius cœlestis panis nobilitas, & supernaturalis effectus gratiæ, quæ confert dignè communicantibus.

DIMITTE NOBIS *debita nostra*. Duo debitorum genera, ait Intellectus, debemus Domino Deo. Primum est culparum & iniuriarum delinquendo S. D. M. illatarum, quas præcipuè hic petimus nobis condonari: easque libenter & promptè condonat, rectè ad petendū comparatis, imo nonnunquam præuisa tali præparatione condonat, antequam petatur, sicut David de se confitetur. *Dixi, inquit, confitebor aduersum me* Psal. 38.

D d s   inin-

iniustitiam meam Domine, & tu remisisti impietatem peccati mei. Ad exercendam hanc condonationem culpæ Dominus instituit sancta sacramenta, & speciatim S. confessionis. Alterum genus debitorum, continet pœnas luendas in Purgatorio pro peccatis venialibus, vel pro mortalibus, per penitentiam condonatis, idq; in compensationem damni, quod conati sumus inferre delinquendo. Quod autem Deus nullo damno afficiatur, inde prouenit, quod damni capax non est. Has igitur pœnas etiam petimus nobis remitti.

SICVT & NOS *dimittimus debitoribus nostris.* Adiunxit, inquit Intellectus, hanc similitudinem Dominus precationi, vt intelligeremus efficacissimum medium ad exorandam nostrorum peccatorum à Deo veniam esse, si vicissim inimicis nostris iniurias nobis illatas remittamus. Id enim disertè apud B. Lucam monuit dicens. *Dimittite, & dimittimini.* Et, *si non dimiseritis hominibus, Pater Vester dimittet vobis peccata vestra.* Idq; confirmat parabola serui, qui vbi obtinuit maximi debiti condonationem à Domino, nihil tamen exiguo debito conferui remittere voluit. vbi S. Augustinus. *Quoniam Veritas, inquit, mentiri non potest, qui ad tam magnum*

Luc. 6.

Matt. 6.

Matt. 6.

magnum tonitruū non expergiscitur, non dormit, sed mortuum est. Atq; hic Voluntas. Propono. ait. me abrasurum, immò radicitus è corde euulsurum omnem rancorē vel auersionē ex quacunq; etiā minima offensa exortā, vt Dominus quoq; vicissim me liberet omni debito culpæ & pœnæ. Spondeo etiā me operam daturū, vt quos nouero inter se esse discordes, quamprimū reconcilientur.

ET NE NOS *inducas in tentationem.* Id primum pro certissimo habeo, inquit Intellectus, Deum neminem tentare ad damnum nostrum. Sed Memoria contra obicit verba B. Iacobi dicentis. *Ipse neminem* Iac. 1.
tentat, itaque videtur superuacanea hæc petitio. Vbi intellectus ad duo illa concilianda Deprehēdo, inquit, B. Iacobum loqui de tentatione noxia, nam paulo ante dixit. *Deus enim intentator malorum est.* Secundo hac petitione non peti ne tentationes veniant, sed ne veniant noxiæ, vt indicat verbum *INDUCAS*. Nam tentari, quando abest periculum lapsus, salutare est & proficuum. *Qui non tentatur*, ait Salomon, *quid* Eccl. 34.
scit? Et ideò tentatione pulsati, gaudere potius debemus, quam dolere. *Omne* Iac. 1.
gaudium, inquit B. Iacobus, *existimate fratres, cum in varias tentationes incideritis.*

Perimus

- Petimus ergo, ne succumbamus tentationibus, sicut Christus petere docuit discipulos in horto dicens *Vigilate & orate, ne intretis in tentationem*. Progressus autem longius Intellectus adiungit. Tentationem multū prodesse, quia si ei resistamus, adauget meritum & gratiam in hoc mundo, & gloriam æternam in cælo, ut docet idem B. Iacobus. *Beatus Vir*, inquit, *qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam gloria, quam promissit Deus diligentibus se*. Vbi Memoria appositè ait. Memini S. Paulum in altera ad Timotheum epistola propter expugnatas tentationes magna sibi promittere. *Bonum*, inquit, *certamen certavi, cursum consummaui, fidem seruaui: in reliquo reposita est mihi corona iustitia, quam reddet mihi in illa die iustus iudex*. Intellectus vero longius procedens, animaduerto, inquit, Deum, ut bonus exitus tentationum sit, eas temperare secundum cuiusque vires. Vnde B. Paulus *Fidelis*, ait, *est Deus, qui non permittit vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet cum tentatione prouentum*. Tamen cognosco, addit, necessarium esse, ut nostris quoque partibus non desimus. *Non enim coronabitur*, ait Apostolus idem, *nisi qui legitime certauerit*. Sicut & ipse

Matt. 26

Ibid.

Cap. 4.

1. Cor. 10.

2. Tim. 2.

& ipse suis non defuit, dum scribit, *Castigo 1. Cor. 9. corpus meum, & in seruitutem redigo.* Quæ castigatio non tantum posita est in diuerberando corpore, sed etiam in cauendis omnibus rebus, quæ possint nos à virtutum studio arcere, sicut ibidem Apostolus declarat exemplo certantis in stadio. *Omnis, inquit, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem & corruptibilem coronam accipiunt, nos autem incorruptam.* Vltimo adducit Memoria dictum Iob *Militia est vita hominis super terram.* Ex quo, inquit Intellectus, colligo necessarium esse in hac vita sustinere tentationes, si vita sit militia, vel vt versio alia habet, ipsa tentatio. Confirmorque in hac sententia, dum confidero ex duobus primariis tentatoribus, vnum semper nos circuire, nempe diabolum, vt tradit S. Petrus, dum ait. *Fratres, sobrii estote, & vigilate, quia aduersarius vester, diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem deuoret.* Patulis vnumquemque oculis semper obseruat, vt quamprimum aliquem ad tentationem dispositum offenderit, ei insiliat. Sicut fecit Domino nostro in deserto agenti: quem simulatque aduertit esurire, cum ieiunasset 40. diebus, & 40. noctibus, vt habet

B Mat

Iob. 7.

1. Pet. 5.

Matth. 4. B. Matthæus, tentauit in gula. Et idcirco credo mox post vocem *ESVRIIT* adiungi *Et accedens tentator dixit ei. Si filius Dei es, dic Et lapides isti panes fiant.* Tamque frequens apud illum est tentandi vsus, vt nomen obtinuerit tentatoris, vii & hic appellatur. Alter Tentator est caro nostra, vt indicat B. Iacobus. *Vnusquisq[ue], inquit, tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus.* Qui tentator non est extra nos, vt dæmon, sed intra nos, vel potius nos ipsi.

SED LIBERA nos à malo. Considera, ait Intellectus, posse malum aliquod contingere, primo corpori nostro, vt morbos, persecutiones, & similia: deinde personis nobis sanguine iunctis, vt patri, matri, filiis, cognatis, &c. Adhæc potest nobis malum aliquod euenire quoad fortunas, famam & existimationem. Quibus omnibus obrutus fuit B. IOB. In altera vita quoque possumus puniri pœna vel Purgatorii, vel inferni. Ab omnib. igitur his malis petimus à Domino liberari.

Ad similitudinem huius Meditationis quilibet poterit de quauis alia oratione meditari. Hæc autem concludi potest hoc Colloquio. Domine, quia docuisti nos
istam

MEDITANDI PARS II. 43^r

istam Orationem, vt disceremus modum
quem in re aliqua à te postulanda tenere
deberemus oro te vt gratiam mihi largia-
ris eam cum debita attentione & re-
uerentia instituendi, ac petita
impetrandi.

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

PARS.